

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”

Raport końcowy

Lokalne Partnerstwo Wodne

Powiatu Nakielskiego

Przystań Powiat Nakielski – Nakło nad Notecią

KUJAWSKO - POMORSKI
OŚRODEK DORADZTWA ROLNICZEGO
w Minikowie

Zatwierdził: dr Ryszard Zarudzki, Dyrektor KPODR w Minikowie

Nadzór i koordynacja prac: Małgorzata Kołacz, Wojewódzki Koordynator ds. Wody

Opracowanie/moderator: Ekspert ds. Obszarów Wiejskich Zenon Lewandowski

Nasze doradztwo - Twoje korzyści

Minikowo, grudzień 2020 r.

Spis treści

1. Wstęp	4
1) skład instytucjonalny i osobowy LPW Powiatu Nakielskiego	7
2) opis zakresu kompetencji wszystkich instytucji mających wpływ na gospodarkę wodną powiatu nakielskiego.....	9
2. Charakterystyka regionu	12
1) lokalizacja – województwo, powiat, gminy	12
2) informacje o przynależności do zlewni rzeki i zasobach wodnych terenu	15
3) ogólny opis obszaru, udział lasów, obszarów przyrodniczo chronionych (parki narodowe, krajobrazowe, natura 2000)	17
4) udział rolnictwa i innych dziedzin w gospodarce powiatu	19
5) charakterystyka rolnictwa (produkcja zwierzęca i roślinna)	21
6) główne uprawy na terenie powiatu	25
7) warunki glebowe (rodzaj gleby, klasa gleby);.....	26
8) informacje o występowaniu suszy.....	27
9) dane o opadach	30
3. Zasoby i stan infrastruktury wodnej.....	32
4. Nawadnianie na danym terenie- stan obecny.....	36
5. Funkcjonowanie spółek wodnych na obszarze powiatu.	36
6. Ocena potrzeb inwestycyjnych oraz zmian organizacyjno-prawnych w celu pozyskania niezbędnych ilości wody dla rolnictwa	39
1) Potrzeby inwestycyjne spółek wodnych.....	39
2) analiza problemów i propozycje rozwiązań w zakresie gospodarki wodnej w powiecie.....	42
7. Oszacowanie potrzeb związanych z wiedzą i informacją na temat racjonalnej gospodarki wodą i doradztwem „wodnym”	46
1) zapotrzebowanie na usługi doradcze	46
2) zapotrzebowanie na informację i promocję w zakresie gospodarki wodą	47
8. Działalność Lokalnego Partnerstwa ds. Wody w przyszłości.....	48
1) funkcjonowanie LPW w kolejnych latach	48
2) skład partnerstwa - interesariusze	49
3) oczekiwania w stosunku do przyszłych kompetencji LPW	50
4) źródła finansowania LPW	52
5) umocowania prawne LPW.....	52
6) inne uwagi dotyczące partnerstwa	53
9. Podsumowanie	55
1) wnioski ze spotkań i odpowiedzi uzyskanych w ankietach	55

2) rekomendacje dla MRiRW	56
3) plan działań na przyszłość	57
Załącznik nr 1. Regulamin Lokalnego Partnerstwa Wodnego Powiatu Nakielskiego.....	61
Załącznik nr 2. Kwestionariusz ankiety – Gminne Spółki Wodne	66
Załącznik nr 3. Inwestycje proponowane przez Gminne Spółki Wodne i samorządy z terenu powiatu nakielskiego (wyciąg z ankiet)	67
Załącznik nr 4. Problemy i propozycje rozwiązań zgłoszone przez Gminne Spółki Wodne i samorządy z terenu powiatu nakielskiego (wyciąg z ankiet)	72
Załącznik nr 5. Charakterystyka regionu - oprac. dr Tadeusz Sobczyński -znajduje się w osobnym pliku	79

1. Wstęp

INFORMACJA O PROJEKCIE „WSPARCIE DLA TWORZENIA LOKALNYCH PARTNERSTW ds. WODY (skrót informacji CDR Brwinów, opublikowanej 22 czerwca 2020 r.)

Przygotowanie polskiego rolnictwa na trwające zmiany klimatyczne jest zadaniem niezwykle potrzebnym i wymagającym zaangażowania nie tylko administracji wszystkich szczebli, ale przede wszystkim samych użytkowników wód, których decyzje bezpośrednio wpływają na ilość i jakość wody w rolnictwie i na obszarach wiejskich.

Wstępne wnioski wykazały potrzebę wzmocnienia koordynacji działań pomiędzy podmiotami uczestniczącymi w zarządzaniu zasobami wody na obszarach wiejskich na poziomie regionalnym i lokalnym. Poprawa koordynacji w tym zakresie jest warunkiem podstawowym efektywnego wdrażania polityk publicznych, łagodzenia problemu dostępu do wody dla rolnictwa i mieszkańców obszarów wiejskich.

Żeby móc zdiagnozować stan gospodarki wodnej i móc podjąć działania mające na celu wypracowanie metod racjonalnej gospodarki wodnej, wszyscy zarządzający wodą na danym obszarze i korzystający z wód muszą nawiązać współpracę i wspólnie działać na rzecz zrównoważonej gospodarki wodnej.

Cel ogólny

Celem ogólnym operacji „Wsparcie dla tworzenia Lokalnych partnerstw ds. Wody” jest z jednej strony stworzenie pierwszej w Polsce sieci współpracy między lokalnym społeczeństwem w zakresie gospodarki wodnej, natomiast z drugiej strony innowacyjne wsparcie działań LPW przez utworzenie Zespołu eksperckiego, w skład którego wchodziłoby m.in. przedstawiciele nauki, których zadaniem byłoby opracowanie zasad powstawania LPW, wsparcie w ramach szkoleń oraz wypracowanie raportu końcowego z działań grupy pilotażowej ze wskazaniem innowacyjnych rozwiązań pozwalających na racjonalną gospodarkę wodą w rolnictwie i na obszarach wiejskich.

Cele szczegółowe operacji

- 1. Aktywizacja i integracja środowisk lokalnych poprzez wzajemne poznanie zakresów działania i potrzeb,*
- 2. Diagnoza sytuacji w zakresie zarządzania zasobami wody pod kątem potrzeb rolnictwa i mieszkańców obszarów wiejskich,*
- 3. Wypracowanie wspólnych rozwiązań na rzecz poprawy szeroko pojętej gospodarki wodnej w rolnictwie i na obszarach wiejskich,*
- 4. Wypracowanie propozycji co do przyszłych ram prawno-organizacyjnych działania struktur LPW, o tych samych zadaniach na terenie całego kraju,*
- 5. Przygotowanie raportu diagnostycznego dotyczącego obszaru powiatu.*

Zamierzone efekty realizacji projektu

- 1) Zaktywizowanie społeczności lokalnych do podejmowania wspólnych działań na rzecz zrównoważonej gospodarki wodą i ograniczenia zanieczyszczeń wody.*
- 2) Zdiagnozowanie zasobów 16 powiatów oraz przeanalizowanie głównych problemów związanych z wodą na tych obszarach. Zebranie od członków nowo utworzonych LPW propozycji rozwiązań, które będą podstawą do przedstawienia rekomendacji i wypracowania modelu funkcjonowania przyszłych LPW na terenie całego kraju.*

Założenia metodyczne dotyczące cyklu warsztatów tworzenia LPW

Odnosząc się do definicji istniejących w literaturze **„partnerstwo lokalne to platforma współpracy pomiędzy różnorodnymi partnerami, którzy wspólnie w sposób systematyczny, trwały i z wykorzystaniem innowacyjnych metod oraz środków planują, projektują, wdrażają i realizują określone działania i inicjatywy, których celem jest rozwój lokalnego środowiska społeczno – gospodarczego i budowa tożsamości lokalnej wśród członków danej społeczności”** (Red. Sobolewski Antoni, Przez współpracę do sukcesu. Partnerstwo lokalne na rynku pracy, Departament rynku pracy, Warszawa, 2007, s. 10).

Wg dostępnych w Internecie opracowań, partnerstwa mogą występować na różnych poziomach stopnia sformalizowania, w zależności od rodzaju prowadzonych działań oraz gotowości poszczególnych partnerów. W odniesieniu do formy funkcjonowania partnerstw wyodrębnia się partnerstwa nieformalne, partnerstwa formalne – nieposiadające osobowości prawnej (np. partnerstwa związane porozumieniem o współpracy) oraz partnerstwa formalne posiadające osobowość prawną (np. zrzeszone w postaci stowarzyszenia).

U podstaw zastosowanego podejścia warsztatowego, leży przekonanie, że tworzenie partnerstwa, rozumianego jako realna współpraca wielu podmiotów, jest procesem społecznym, a nie jednorazową decyzją urzędników. Aby umowy partnerskie nie były tylko zapisanym papierem, trzeba wykreować sytuację, w której to konkretni ludzie decydują się współpracować z innymi konkretnymi ludźmi. Aby tak się stało, konieczne jest przeprowadzenie procesu, w którym to ludzie (a nie instytucje) będą mogli się poznać, zrozumieć punkt widzenia przyszłego partnera, ustalić wspólne cele i określić granice wspólnej aktywności.

Cykl spotkań warsztatowych pozwala na spokojną refleksję pomiędzy spotkaniami, konsultacje w swoim środowisku i weryfikację uwarunkowań prawnych. Dla uniknięcia sytuacji, w których różnice interesów doprowadzą do zerwania inicjatywy, ważne jest jasne zdefiniowanie celów partnerstwa i określenie obszaru jego aktywności. Te dwa elementy nie mogą naruszać kluczowych interesów i podważać pozycji któregośkolwiek z partnerów. Ustanowienie partnerstwa powinno zakończyć się przyjęciem planu działania i wyłonieniem liderów, którzy będą się czuli odpowiedzialni za kontynuowanie i rozwój inicjatywy partnerskiej w lokalnym środowisku.

W trakcie realizacji cyklu spotkań warsztatowych, uznano za pożądane zaangażowanie uczestników także pomiędzy spotkaniami. W tym celu głównych partnerów poproszono o wypełnienie kwestionariuszy ankiet i zgłoszenie na piśmie swoich propozycji dotyczących aktywności partnerstwa lub jego organizacji. Informacje i opinie wyrażone w ankietach wykorzystano w niniejszym raporcie.

Poważnym utrudnieniem dla prowadzonego procesu stały się ograniczenia lub wręcz zakazy organizowania bezpośrednich spotkań. W związku z tym procedura tworzenia partnerstwa była kontynuowana w formie spotkań online na platformie TEAMS.

Dla zrealizowania celu jakim była praktyczna organizacja partnerstwa z udziałem jak najszerzej grupy zainteresowanych (nie tylko uczestników warsztatów), przyjęto „zdalną” formułę utworzenia Partnerstwa wg następującej procedury:

1. Utworzenie spośród uczestników warsztatów **grupy roboczej**, która zaprosi do udziału w Partnerstwie szerokie grono potencjalnych partnerów, jako inicjatywa oddolna, lokalna.
2. Wybór jednego z partnerów jako **Sekretariatu Partnerstwa** z uwagi na brak osobowości prawnej LPW.
3. Ustalenie listy osób i podmiotów zaproszonych do Partnerstwa wg kryteriów ustalonych w projekcie Regulaminu.
4. Przygotowanie pisma zapraszającego w imieniu uczestników warsztatów i dołączenie do niego projektu **Regulaminu Partnerstwa i Deklaracji Współpracy**.
5. Odesłanie **Deklaracji Współpracy** przez osoby zaproszone do Partnerstwa w ustalonym terminie, będzie podstawą do ustalenia listy założycieli. Ustalenie listy założycieli na określony dzień uznaje się za formalny akt utworzenia partnerstwa.

Poważnym problemem okazała się kwestia reprezentowania instytucji samorządowych w LPW. Osoby pracujące w urzędach gminy i starostwie, aby w pełni reprezentować swoją instytucję powinny uzyskać stosowną uchwałę rady gminy lub rady powiatu. Jednak z uwagi na brak osobowości prawnej Partnerstwa byłoby to niemożliwe. Dodatkowym utrudnieniem jest stosunkowo długa procedura uzyskiwania stosownej uchwały rad gminy i powiatu – konieczne jest „przejście” takiej uchwały przez właściwe komisje i przegłosowanie na posiedzeniu całej rady. Problem ten, na wstępnym etapie organizowania Partnerstwa, rozwiązano poprzez wprowadzenie takiej formuły, w której członkiem Partnerstwa jest osoba fizyczna, ale z racji swojego zakresu pracy jest kompetentna do udziału w Partnerstwie.

Stan organizacyjny LPW Powiatu Nakielskiego

Inicjatywa utworzenia lokalnego partnerstwa na rzecz wody powiatu nakielskiego, jest obecnie w początkowej fazie podejmowania aktywności (grudzień 2020 r.) Przyjęto, że nadrzędnym celem Lokalnego Partnerstwa Wodnego Powiatu Nakielskiego [LPWPN] będzie podjęcie wspólnych działań w zakresie szeroko pojętej racjonalnej gospodarki wodą. LPW będzie działać na rzecz wzmocnienia koordynacji działań pomiędzy podmiotami uczestniczącymi w zarządzaniu zasobami wody. Uznano, że poprawa koordynacji w tym zakresie jest warunkiem łagodzenia problemu dostępu do wody dla rolnictwa i mieszkańców obszarów wiejskich.

W wyniku kilku spotkań prowadzonych w ramach pilotażowego projektu „Wsparcie dla tworzenia lokalnych partnerstw ds. wody”, prowadzonego przez KPODR Minikowo, opracowano wstępną koncepcję funkcjonowania LPW. Jest ona zawarta w załączonym projekcie „Regulaminu Lokalnego Partnerstwa Wodnego Powiatu Nakielskiego” (zał. nr 1). Aktem powołującym LPW było złożenie „Deklaracji współpracy” przez zainteresowane osoby. W spotkaniach uczestniczyło łącznie ok. 20 osób, a deklaracje złożyły 23 osoby.

Uczestnicy spotkań wypracowali projekt Regulaminu, który będzie mógł być zmieniony i uzupełniany w miarę rozwoju działalności LPW. Przyjęto założenie, że Partnerstwo będzie miało charakter dobrowolnego porozumienia, działającego na zasadach przyjętych demokratycznie przez równorzędnych partnerów i opisanych w Regulaminie. Na wczesnym etapie nie przewiduje się utworzenia odrębnego podmiotu prawnego rejestrowanego w Krajowym Rejestrze Sądowym.

Aby zapewnić jak największą reprezentatywność LPW, formalnie do udziału w Partnerstwie zaproszono kluczowych liderów środowisk lokalnych, działających nie tylko w ramach spółek wodnych i innych stowarzyszeń, ale także reprezentujących podmioty prywatne, instytucje samorządowe i administrację rządową.

Pierwsze spotkanie członków założycieli odbyło się wersji online 22.12.2020 r. Wybrano na nim Radę Partnerstwa i podjęto uchwały m.in. dotyczące planu działania LPW.

1) skład instytucjonalny i osobowy LPW Powiatu Nakielskiego

Do czasu utworzenia LPW powołano Grupę Roboczą w składzie¹:

1. Z-ca Burmistrza Miasta i Gminy Nakło n/Notecią
2. Rada Powiatowa Kujawsko-Pomorskiej Izby Rolniczej
3. Dyrektor Krajeńskiego Parku Krajobrazowego
4. Z-ca Nadleśniczego, Nadleśnictwo Szubin
5. Dyrektor KPODR Minikowo
6. Kierownik Powiatowego Zespołu Doradztwa Rolniczego w Nakle KPODR

Na podstawie zasad wypracowanych podczas warsztatów i zapisanych w Regulaminie LPWPN Grupa Robocza zaprosiła do udziału w Partnerstwie następujące instytucje:

1. Gminna Spółka Wodna w Nakle
2. Gminna Spółka Wodna w Szubinie
3. Spółka Wodnomelioracyjna w Kcyni
4. Gminna Spółka Wodna w Sadkach
5. Gminna Spółka Wodna w Mroczy
6. PGW Wody Polskie – RZGW w Bydgoszczy
7. Krajeński Park Krajobrazowy
8. Nadleśnictwo Szubin
9. Nadleśnictwo Runowo
10. Powiat Nakielski
11. Gmina Sadki
12. Miasto i Gmina Kcynia
13. Miasto i Gmina Szubin
14. Miasto i Gmina Mroczka
15. Miasto i Gmina Nakło n/Notecią
16. Polski Związek Wędkarski
17. Instytut Technologiczno- Przyrodniczy
18. LGD Partnerstwo dla Krajny i Pałuk
19. LGR Nasza Krajna i Pałuki
20. KPODR Minikowo

¹ Ze względu na ochronę danych osobowych nie podajemy imion i nazwisk członków Grupy Roboczej. Podajemy jedynie instytucje, z których wyłoniono konkretnych przedstawicieli.

21. Zespół Szkół Ponadpodstawowych w Samostrzelu
22. Zespół Szkół Żeglugi Śródlądowej w Nakle nad Notecią
23. Centrum Badawczo-Rozwojowe Agro Środki Technika Technologia Śmielin

Zgodnie z przyjętymi wcześniej założeniami, ustalono, że podpisanie Deklaracji współpracy i złożenie jej w formie papierowej lub przesłanie wersji zeskanowanej drogą mailową na adres mailowy KPODR w terminie do 27.11.2020 r. będzie aktem utworzenia Partnerstwa. Wszyscy, którzy złożyli Deklarację współpracy do tego dnia stali się członkami założycielami Partnerstwa.

Partnerstwo utworzyły następujące osoby²:

1. Członek Zarządu, Kierownik robót, Gminna Spółka Wodna w Nakle
2. Kierownik Grupy Robót, Gminna Spółka Wodna w Szubinie
3. Przewodniczący Zarządu, Spółka Wodnomelioracyjna w Kcyni
4. Przewodniczący, Gminna Spółka Wodna w Sadkach
5. Przewodniczący, Gminna Spółka Wodna w Mroczy
6. PGW Wody Polskie, nadzór Wodny w Nakle nad Notecią
7. Właściciel, Gospodarstwo Rolne Radzicz
8. Dyrektor, Krajeński Park Krajobrazowy
9. Nadleśniczy, Nadleśnictwo Runowo
10. Nadleśniczy, Nadleśnictwo Szubin
11. Wicestarosta Powiatu Nakielskiego
12. Dyrektor Wydziału Środowiska, Starostwo Powiatowe w Nakle n/Notecią
13. Z-ca Dyrektora, Wydział Infrastruktury i Rolnictwa, Urząd Wojewódzki w Bydgoszczy
14. Burmistrz Kcyni
15. Z-ca Burmistrza Mroczy
16. Z-ca Burmistrza Nakła n/Notecią
17. Sekretarz Gminy Sadki
18. Dyrektor Wydziału Ochrony Środowiska i Rolnictwa, Urząd Miejski w Szubinie
19. Kierownik Referatu Rolnictwa i Gospodarki Wodnej, Urząd Miejski w Szubinie
20. Wiceprezes Zarządu Stowarzyszenia, Partnerstwo dla Krajny i Pałuk
21. Członek Zarządu Stowarzyszenia, Partnerstwo dla Krajny i Pałuk
22. Dyrektor, Zespół Szkół Żeglugi Śródlądowej w Nakle nad Notecią
23. Kierownik Powiatowego Zespołu Doradztwa Rolniczego w Nakle, KPODR

Pierwsze walne zebranie członków Lokalnego Partnerstwa Wodnego Powiatu Nakielskiego, w wersji ONLINE, odbyło się w dniu 22.12.2020 r. Organizatorem spotkania był KPODR Minikowo. Z uwagi na ograniczenia dotyczące organizacji spotkań związanych z pandemią COVID 19, przeprowadzono pierwsze zebranie członków Partnerstwa w formie ONLINE. Przyjęty Regulamin przewiduje taką możliwość. Zgodnie z Regulaminem LPWPS

² Ze względu na ochronę danych osobowych nie podajemy imion i nazwisk członków partnerstwa. Podajemy jedynie instytucje, z których wyłoniono konkretnych członków i ewentualnie pełnione funkcje.

członkowie Partnerstwa dokonali demokratycznego wyboru liderów Partnerstwa i podjęli inne uchwały dotyczące jego działalności.

Członkami Rady Partnerstwa zostali³:

1. GSW w Nakle
2. Izba Rolnicza
3. Starostwo Powiatowe w Nakle
4. Gmina Nakło
5. GSW Sadki

Przewodniczącym Rady Partnerstwa został wybrany Przemysław Leppert. Na spotkaniu podjęto uchwały dotyczące planu działań i postulatów LPW, a mianowicie:

1. Ramowy plan działania Lokalnego Partnerstwa Wodnego Powiatu Nakielskiego na rok 2021.
2. Propozycje rozwiązań problemów w zakresie gospodarki wodnej, zidentyfikowanych w powiecie nakielskim.
3. Propozycje priorytetowych kierunków działań inwestycyjnych w zakresie gospodarki wodnej na terenie powiatu nakielskiego.

Uwaga: Treść uchwał omówiono w kolejnych rozdziałach.

2) opis zakresu kompetencji wszystkich instytucji mających wpływ na gospodarkę wodną powiatu nakielskiego

Na mocy Art. 14. Ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne, organami właściwymi w sprawach gospodarowania wodami są:

- 1) minister właściwy do spraw gospodarki wodnej;
- 2) minister właściwy do spraw żeglugi śródlądowej;
- 3) Prezes Wód Polskich;
- 4) dyrektor regionalnego zarządu gospodarki wodnej Wód Polskich;
- 5) dyrektor zarządu zlewni Wód Polskich;
- 6) kierownik nadzoru wodnego Wód Polskich;
- 7) dyrektor urzędu morskiego;
- 8) wojewoda;
- 9) starosta;
- 10) wójt, burmistrz lub prezydent miasta

1. **Spółki Wodne** zajmują się utrzymaniem urządzeń melioracyjnych na terenach należących do swoich członków zlokalizowanych w obrębie jednej gminy. W ramach prac zleconych wykonują także inne roboty na urządzeniach wodnych należących do samorządów gminnych i PGW Wody Polskie. Z racji wykonywanych zadań są upoważnione do zbierania składek od swoich członków. Świadczenia na rzecz GSW powinny być regulowane także przez użytkowników gruntów korzystających z infrastruktury utrzymywanej przez GSW. Spółki wodne mogą otrzymywać dotacje z budżetu państwa i środków samorządów

³ Ze względu na ochronę danych osobowych nie podajemy imion i nazwisk członków Rady Partnerstwa. Podajemy jedynie instytucje, z których wyłoniono konkretnych członków Rady Partnerstwa.

terytorialnych. Spółki mogą prowadzić działalność gospodarczą, z której zyski mogą być przeznaczone wyłącznie na cele statutowe spółki wodnej. W ramach działalności gospodarczej spółki realizują zlecenia od innych podmiotów w tym samorządów.

2. **Wojewoda Kujawsko-Pomorski** udziela dotacji zgodnie z art. Art. 443. Prawa wodnego „1. Spółki wodne mogą korzystać z pomocy finansowej państwa udzielanej w formie dotacji podmiotowej z budżetu państwa przeznaczonej na dofinansowanie działalności bieżącej w zakresie realizacji zadań związanych z utrzymaniem wód i urządzeń wodnych, z wyłączeniem zadań, na realizację których została udzielona inna dotacja.”
3. **Urząd Marszałkowski w Toruniu**, podobnie jak samorządy gminne i powiatowe udziela dotacji zgodnie z art. Art. 443. Prawa wodnego „2. Spółki wodne mogą korzystać z pomocy finansowej z budżetów jednostek samorządu terytorialnego na bieżące utrzymanie wód i urządzeń wodnych oraz na finansowanie lub dofinansowanie inwestycji.”
4. **Starostwo Powiatowe** w niewielkim stopniu jest właścicielem urządzeń wodnych (głównie przepusty drogowe i rowy przydrożne). Starostwo zarządza tymi urządzeniami tak aby były w pełnej sprawności. Starostwo wspiera GSW w realizacji ich zadań udzielając im dotacji w trybie konkursowym. W obecnym systemie prawnym Starostwo Powiatowe sprawuje nadzór nad spółkami wodnymi, które składają co roku sprawozdania ze swojej działalności (organizacyjne i finansowe). Zgodnie za Art. 462 Prawa wodnego: „1. Nadzór i kontrolę nad działalnością spółki wodnej sprawuje właściwy miejscowo starosta. 2. Zarząd przedkłada staroście uchwały organów spółki wodnej w terminie 7 dni od dnia ich podjęcia. 3. Uchwały organów spółki wodnej sprzeczne z prawem lub statutem są nieważne.”
5. **Samorządy Gminne** są właścicielem części urządzeń składających się na infrastrukturę wodną na terenie swojego terytorium. Są to rowy w pasie drogowym, przepusty, mosty, niektóre zbiorniki wodne. Jako właściciele tych urządzeń są zobowiązani do utrzymywania ich w dobrym stanie technicznym. Samorządy gminne współpracują w szerokim zakresie z GSW. W wielu przypadkach udzielają GSW dotacji na utrzymanie urządzeń należących do GSW, lub zlecają prace na własnych urządzeniach wodnych i drogowych. Często siedziby zarządów GSW znajdują się w budynkach urzędów gmin.
6. **Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie** jest od 1 stycznia 2018 roku głównym podmiotem odpowiedzialnym za krajową gospodarkę wodną (źródło: <https://www.kzgw.gov.pl/index.php/pl/homepage/informacje-ogolne>). W Państwowym Gospodarstwie Wodnym Wody Polskie na wszystkich szczeblach struktury działają trzy podstawowe piony merytoryczne:
 - Pion ochrony przed powodzią i suszą,
 - Pion usług wodnych,
 - Pion zarządzania środowiskiem wodnym.

Pion ochrony przed powodzią i suszą zajmuje się wszystkimi sprawami związanymi z tymi zjawiskami: planowaniem, przygotowaniem projektów i realizacją inwestycji oraz utrzymaniem i eksploatacją obiektów hydrotechnicznych. Pion prowadzi też sprawy związane z zapewnieniem wody na potrzeby rolnictwa oraz sprawy związane z monitorowaniem sytuacji hydrologicznej i sytuacjami kryzysowymi.

Pion usług wodnych zajmuje się wszystkimi sprawami związanymi z użytkownikami wód, przede wszystkim wydawaniem zgód wodnoprawnych, naliczaniem opłat za usługi wodne, kontrolą gospodarowania wodami, współpracą z różnymi użytkownikami wód, m.in. w sprawach dotyczących żeglugi śródlądowej, energetyki, przemysłu, turystyki i rekreacji.

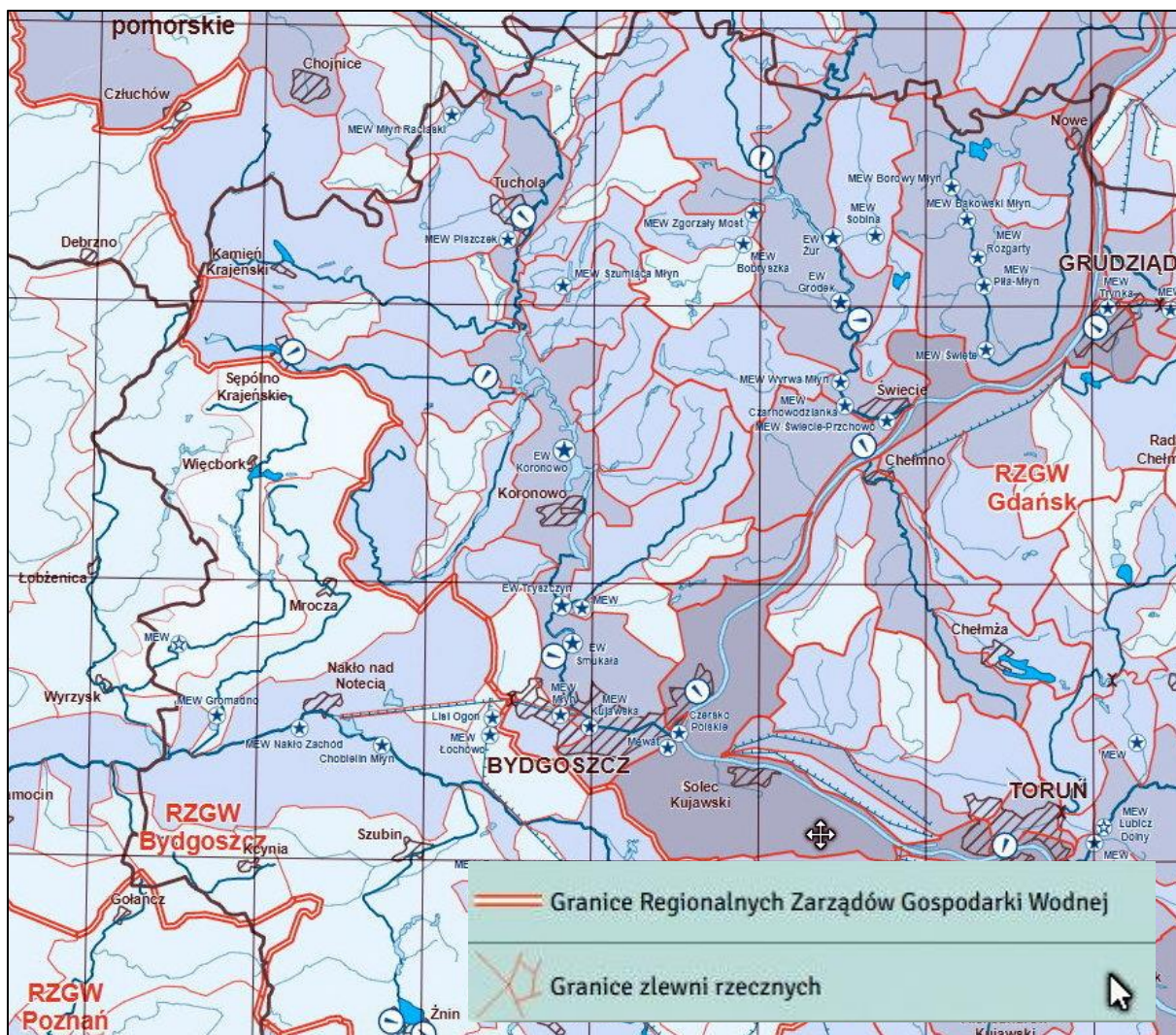
Pion zarządzania środowiskiem wodnym zajmuje się sprawami związanymi przede wszystkim z wdrażaniem dyrektyw unijnych, takich jak tzw. Ramowa Dyrektywa Wodna, dyrektywa w zakresie ochrony wód morskich, dyrektywa w zakresie oczyszczania ścieków komunalnych czy Dyrektywa Azotanowa. Ponadto pion prowadzi sprawy związane z obszarami chronionymi, takimi jak NATURA 2000. Również w tym pionie prowadzony jest System Informatyczny Gospodarki Wodnej.

Zadania Wód Polskich wykonywane przez **Regionalne zarządy gospodarki wodnej**, to m.in. postępowanie w sprawach zgód wodnoprawnych, w sprawach dotyczących decyzji określających warunki dopuszczalności wprowadzania wód i ścieków, zakazu podejmowania niektórych działań na obszarach wód lub szczególnego zagrożenia powodzią, ochrona ludności i mienia przed powodzią, wykonywanie urządzeń melioracji wodnych, ustalanie wysokości części opłaty melioracyjnej, korekta wysokości opłaty melioracyjnej za niewykonywanie obowiązku utrzymywania urządzeń melioracji wodnych oraz wezwanie do usunięcia zaniedbań w zakresie gospodarki wodnej.

Nadzory wodne m.in. prowadzą sprawy dotyczące zgłoszeń wodnoprawnych, realizują i współdziałają w realizacji działań służących prowadzeniu zrównoważonego gospodarowania wodami, utrzymują i eksploatują urządzenia wodne będące własnością Skarbu Państwa, zapewniają należyty stan techniczny, obsługi i bezpieczeństwa budowli hydrotechnicznych będących własnością Skarbu Państwa.

Obszar powiatu nakielskiego znajduje się na terenie działania RZGW Bydgoszcz (Rys.1). W powiecie nakielskim zlokalizowana jest jednostka RZGW W Bydgoszczy - Nadzór Wodny w Nakle nad Notecią. Cieki wodne na obszarze powiatu są zarządzane przez Zarząd Zlewni w Inowrocławiu.

Na obszarze swojego działania, urządzeniami wodnymi zarządzają także Lasy Państwowe wykonując funkcje właścicielskie Skarbu Państwa. Wpływ na gospodarkę wodą na terenie powiatu Nakielskiego ma także, w ramach swoich uprawnień, Krajeński Park Krajobrazowy.

Rys. 1. Mapa obszarów działania RZGW i zlewnie rzeczne

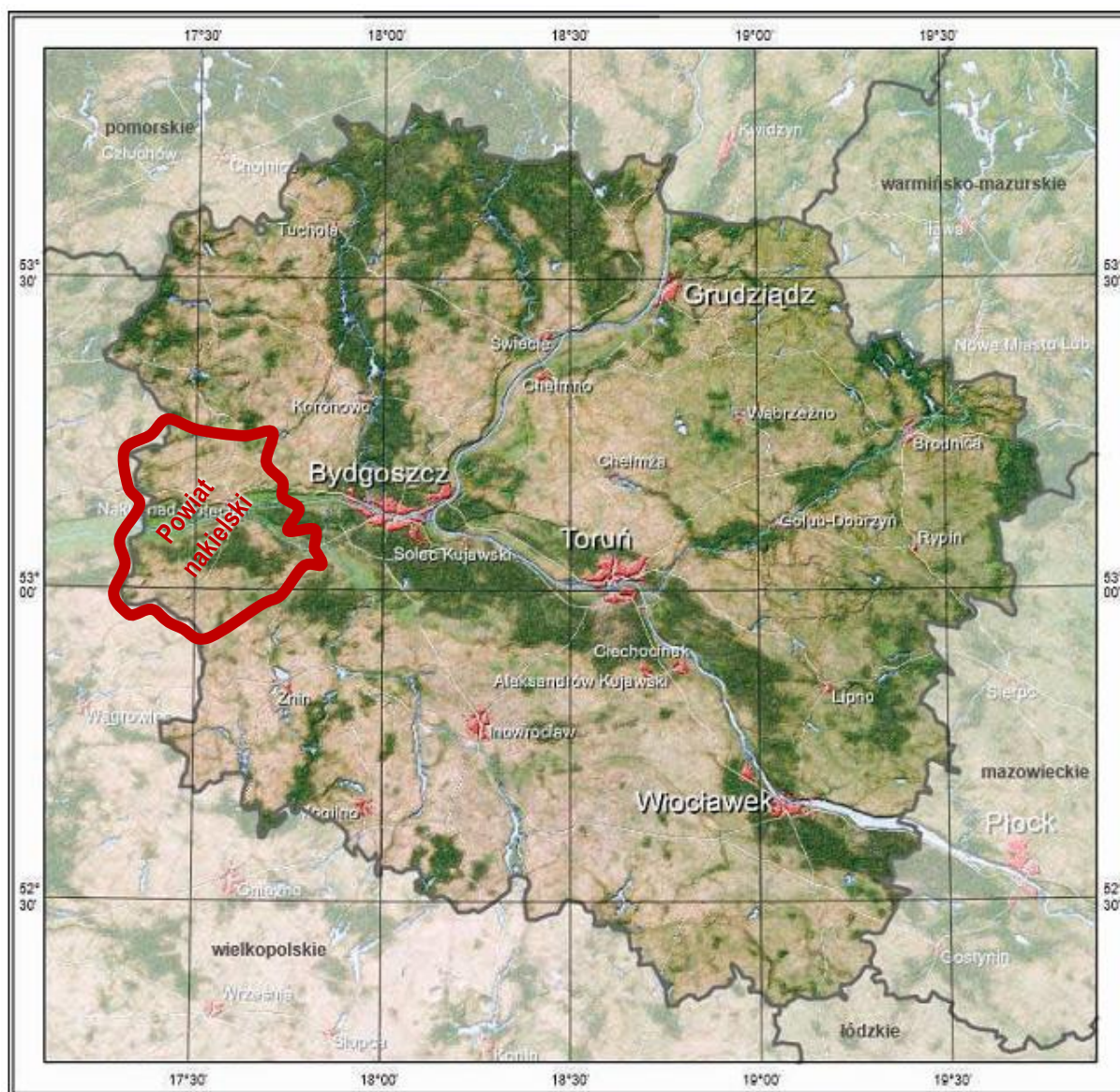
Źródło: <http://atlas.kujawsko-pomorskie.pl/maps/app/map#>

2. Charakterystyka regionu

(oprac. dr Tadeusz Sobczyński, wersja skrócona, całość w zał. nr 5)

1) lokalizacja – województwo, powiat, gminy

Powiat nakielski położony jest w środkowo-zachodniej części województwa kujawsko-pomorskiego. Jego powierzchnia wynosi 1120,0 km², co stanowi około 6,23% całej powierzchni województwa, wynoszącej 17 969 km². Siedzibą powiatu jest miasto Nakło nad Notecią. Sąsiaduje od północy z powiatem sępoleńskim (woj. kujawsko-pomorskie), od wschodu z powiatem bydgoskim (woj. kujawsko-pomorskie), od południowego wschodu z powiatem żnińskim (woj. kujawsko-pomorskie), a od zachodu z powiatami wągrowieckim oraz pilskim (woj. wielkopolskie) (rys. 2).

Rys. 2. Mapa województwa kujawsko-pomorskiego z zaznaczoną lokalizacją powiatu nakielskiego **Źródło:** Zaznaczenie własne z wykorzystaniem: [https:// atlas.kujawsko-pomorskie.pl](https://atlas.kujawsko-pomorskie.pl).

W jego skład wchodzi 5 gmin: na północy gmina miejsko-wiejska Mroczka, w centralnej i wschodniej części gmina miejsko-wiejska Nakło nad Notecią, na południowym wschodzie gmina miejsko-wiejska Szubin, na południowym zachodzie gmina miejsko-wiejska Kcynia, a w północno-zachodniej części gmina wiejska Sadki (**rys. 3**).

Rys. 3. Podział administracyjny powiatu nakielskiego **Źródło:** *Strategia Rozwoju Powiatu Nakielskiego na lata 2014 – 2020 +. Część diagnostyczna.* <http://powiat-nakielski.pl/artykuly/415/strategia-rozwoju>.

Powiat nakielski zgodnie z systemem regionalizacji fizyczno-geograficznej Polski leży na pograniczu makroregionu Pojezierza Południowopomorskiego obejmującego południowe Pojezierze Krajeńskie i północnego skraju Pojezierza Wielkopolskiego. W środkowej części powiatu równoleżnikowo przebiega makroregion Pradolina Toruńsko-Eberswaldzka. Swymi granicami obejmuje regiony historyczne: na północy Krajnę i na południu Pałuki. Geograficznie Krajna to przede wszystkim wysoczyzna morenowa (Wysoczyzna Krajeńska) ukształtowana przez ostatnie zlodowacenie i wody roztopowe. W rzeźbie terenu charakterystycznie występują rynnowe jeziora i ciągi moren czołowych, czasem tworzące wysokie wzniesienia. Rzeźbę Pałuk w części również ukształtował plejstocenijski lądolód, którego pozostałością jest wysoczyzna morenowa z jeziorami polodowcowymi. Najrozleglejszą formą wklęsłą, ciągnącą się z zachodu na wschód powiatu jest Pradolina Toruńsko-Eberswaldzka, zwana też Pradolina Noteci-Warty.

Powiat nakielski posiada dogodne połączenie śródlądowe z całą Europą. Droga wodna wykorzystująca Noteć i Kanał Bydgoski stanowi naturalny szlak turystyczny. Rzeka Noteć jest największą atrakcją turystyczną powiatu. Wzdłuż rzeki ciągnie się pas „Łąk Nadnoteckich”. Z kolei „Łąki Ślesińskie” tworzą rezerwat przyrody, przylegający do Kanału Bydgoskiego. Występujące na tym terenie pomniki przyrody zostały objęte kompleksową ochroną. Czyste jeziora, które zachęcają do kąpieli, a także bogactwo lasów sprawiają, że tereny powiatu nakielskiego często odwiedzają turyści. Przez teren powiatu przebiega międzynarodowa trasa rowerowa z Francji do Rosji – Euroroute R1.

Powiat nakielski w ostatnim ćwierćwieczu zamieszkiwało 84-87 tys. mieszkańców. Pod względem liczby ludności dwie gminy są większe (Nakło i Szubin), a trzy mniejsze (Kcynia, Mroczka i Sadki). Na tle pozostałych gmin powiatu wyróżnia się gmina Szubin, gdzie w latach 1995-2019 liczba ludności wzrosła o około 16%.

Cechą charakterystyczną powiatu są względnie wysokie wskaźniki gęstości zaludnienia (74 osoby na km²) – sytuują one gminy powiatu wśród obszarów o najlepszym zaludnieniu w województwie. Jest to uwarunkowanie, które wpływa korzystnie na możliwości rozwoju gmin, w tym także realizacji części zadań własnych, co przekłada się na łatwiejsze warunki zapewnienia wysokiej jakości życia mieszkańców

2) informacje o przynależności do zlewni rzeki i zasobach wodnych terenu

Kotlina Toruńska o powierzchni 1850 km² obejmuje swoim zasięgiem jedynie niewielką, południową część zlewni Brdy, głównie miasto Bydgoszcz i okolice. Najniżej położoną częścią tego regionu jest równina zalewowa Wisły, kończąca się przy zakolu Wisły w Bydgoszczy. Ujście Brdy do Wisły znajduje się 28 m n.p.m. Na zachód od Bydgoszczy w kierunku Nakła ciągnie się martwa dolina, przecinająca dział wodny Wisły i Noteci, gdzie w końcu XVIII wieku przeprowadzono Kanał Bydgoski. Na terenie Kotliny dominują lasy i łąki, a głównym skupiskiem ludności oraz ośrodkiem przemysłowym jest miasto Bydgoszcz⁴.

Infrastruktura melioracyjna

Melioracje wodne mają na celu regulację stosunków wodnych na użytkach rolnych. Zadania w zakresie melioracji szczegółowych wykonują gminne spółki wodne (**tab. 1**). Na przestrzeni ostatnich lat spółki otrzymywały z budżetu powiatu pomoc finansową na utrzymanie urządzeń melioracji szczegółowych. Wymagane są działania związane z renowacją cieków wodnych, rowów i rzek na terenie powiatu nakielskiego.

Tab. 1. Gminne spółki wodne w pow. nakielskim i charakterystyka ich obszaru działania

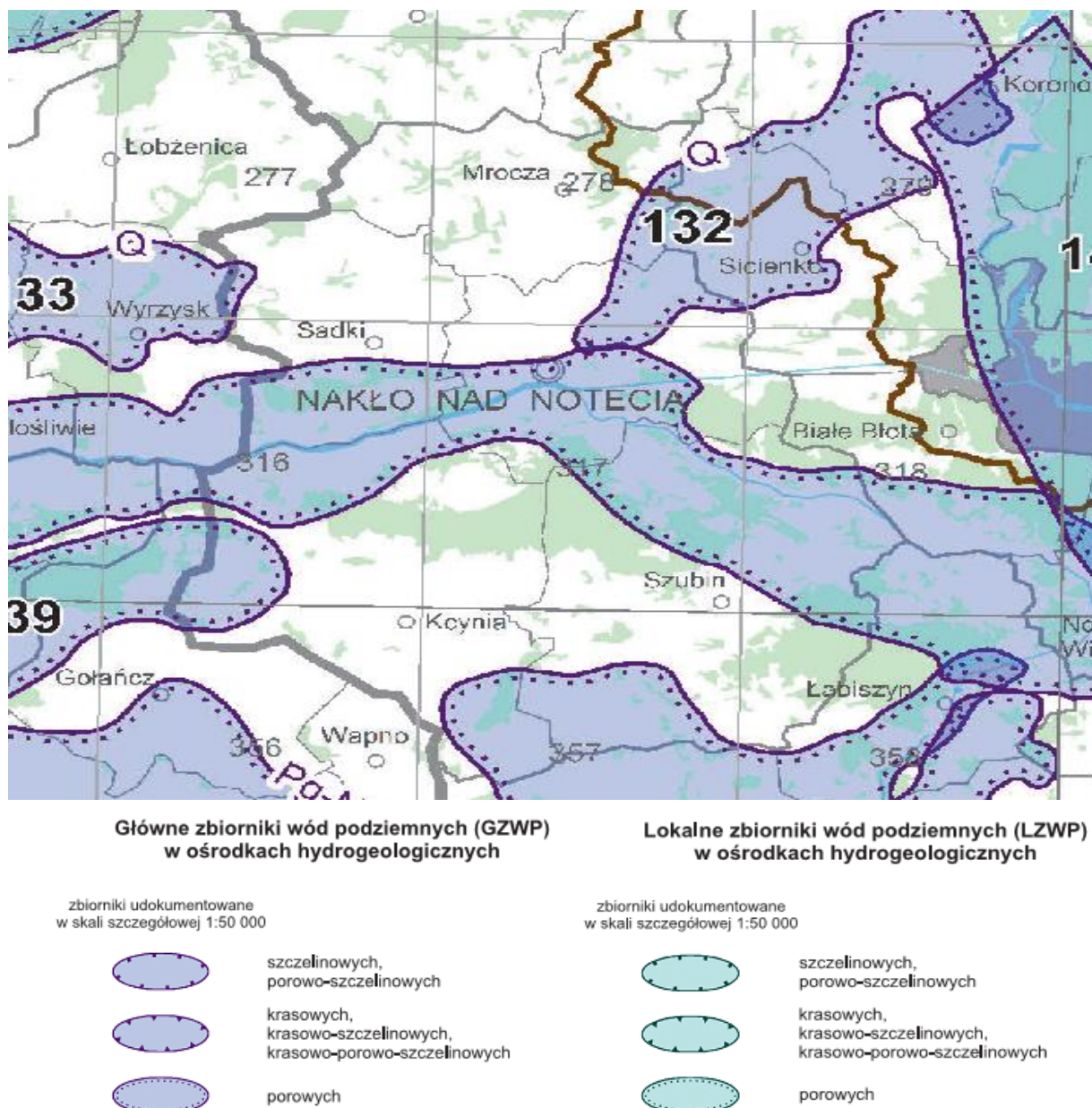
Spółka	Powierzchnia zmeliorowana w ha	Zdrenowane grunty orne w ha	Użytki zielone w ha	Długość rowów otwartych melioracji szczegółowej w km
Gminna Spółka Wodna w Nakle nad Notecią	2311	1078	1025	65
Gminna Spółka Wodna w Szubinie	3363	1910	1540	210
Spółka Wodno melioracyjna w Kcyni	2461	1650	499	90
Gminna Spółka Wodna w Mroczynie	1800	1373	350	62
Gminna Spółka Wodna w Sadkach	493	113	380	17,2

Źródło: Strategia Rozwoju Powiatu Nakielskiego na lata 2014 – 2020 +. Część diagnostyczna. <http://powiat-nakielski.pl/artykuly/415/strategia-rozwoju>.

Przez teren powiatu biegnie dział wodny I-rzędu oddzielający dorzecza Wisły i Odry. W dorzeczu Odry położona jest większość terenów powiatu nakielskiego za sprawą

⁴ Hobot A. /kierownik projektu/, *Warunki korzystania z wód zlewni rzeki Brdy (SCWP: DW0601, DW0602, DW0603, DW0604, DW0605, DW0607, DW0609) – Etap 1 – Dynamiczny bilans ilościowy zasobów wodnych*. Wykonawca: „Pectore-Eco” Sp. z o.o., Al. Przyjaźni 7/2, 44-100 Gliwice, Gliwice, sierpień 2012 r.

Noteci i jej dopływów. Tylko niewielka część terenu (gmina Mrocza) poprzez Brdę i jej dopływy zasila Wisłę.

Rys. 4. Zbiorniki wód podziemnych pod terenem powiatu nakielskiego

Źródło: <https://www.pgi.gov.pl/dokumenty-pig-pib-all/psh/zadania-psh/gzwp/4749-mapa-glownych-zbiornikow-wod-podziemnych-stan-na-01-01-2017-r/file.html>.

Państwowa Służba Hydrogeologiczna opracowuje charakterystyki geologiczne i hydrogeologiczne. Analizuje presje i oddziaływania na wody podziemne – w zakresie chemicznym i ilościowym. Osiągnięcie celów Ramowej Dyrektywy Wodnej w zakresie ochrony i poprawy stanu wód podziemnych oraz ekosystemów bezpośrednio od nich zależnych i celów w zakresie zaopatrzenia ludności w dobrą wodę, mają zapewnić działania w jednostkowych obszarach, tzw. jednolitych częściach wód podziemnych (JCWPd) – groundwater bodies, dla których hydrogeolodzy zaproponowali nazwę hydrogeosomy. Są to jednocześnie jednostkowe obszary gospodarowania wodami podziemnymi.

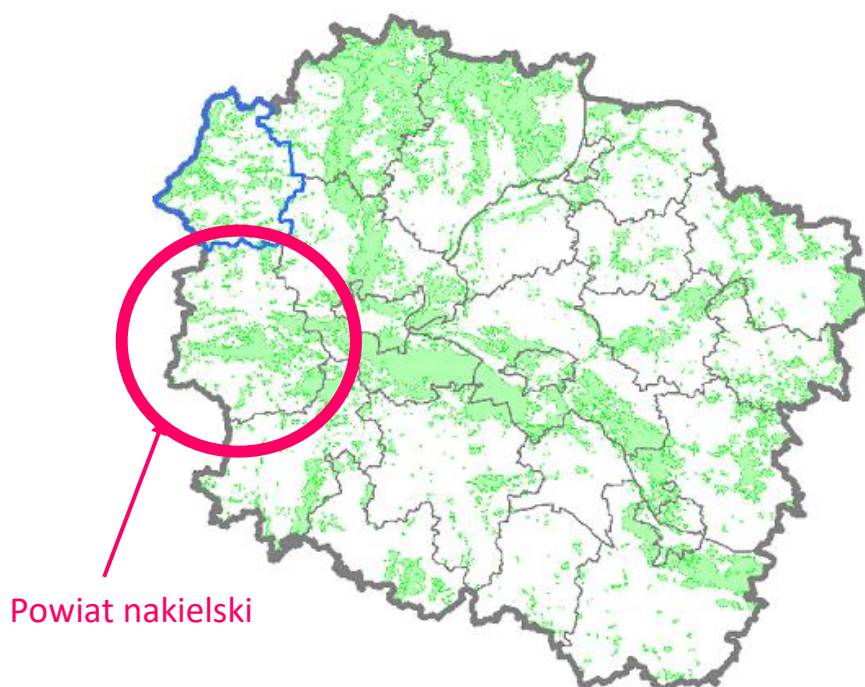
JCWPD zostały wyznaczone z uwzględnieniem typów i rozciągłości poziomów wodonośnych, związku wód podziemnych z ekosystemami lądowymi i wodami powierzchniowymi, możliwością poboru wód oraz w nawiązaniu do charakteru i zasięgu antropogenicznego przekształcenia chemizmu i dynamiki wód podziemnych.

JCWPD nr 43 o powierzchni 3659,3 km² w części znajduje się pod terenami powiatu nakielskiego. Główna zlewnia w obrębie JCWPd nr 43 to Noteć (rząd zlewni II)⁵.

Główny Zbiornik Wód Podziemnych (GZWP) nr 138 Pradolina Toruń-Eberswalde (Noteć) o obszarze 2100 km², typ zbiornika porowy, średnia głębokość 30 m, szacunkowe zasoby dyspozycyjne 400,0 tys. m³/dzień.

3) ogólny opis obszaru, udział lasów, obszarów przyrodniczo chronionych (parki narodowe, krajobrazowe, natura 2000)

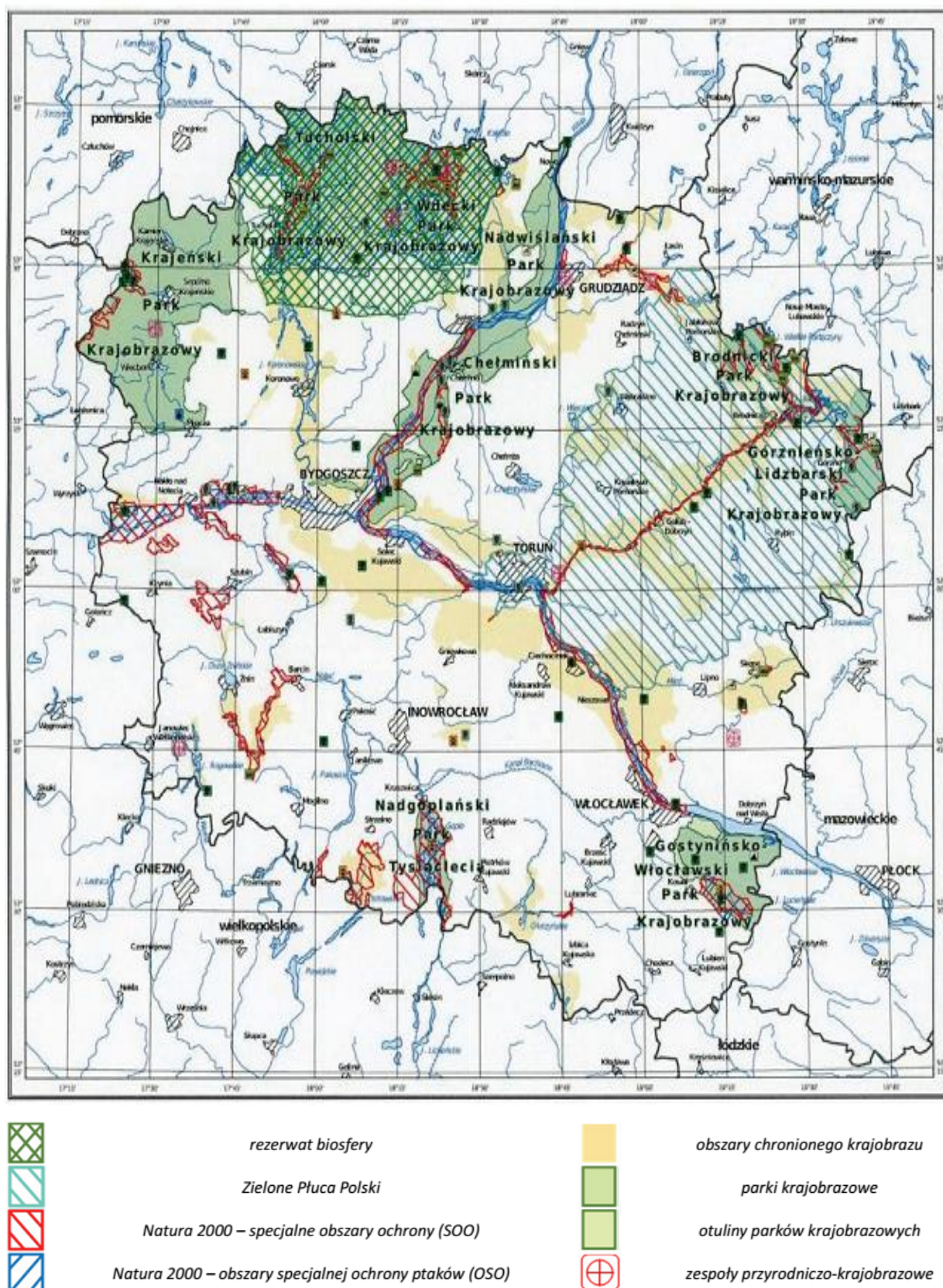
Lasy w powiecie nakielskim według danych z ewidencji w 2013 r. zajmowały powierzchnię 26 358,04 ha. Największą powierzchnię zajmują one w gminie Szubin (lesistość - 34,3%) (rys. 5).

Rys. 5. Obszary leśne w powiatach województwa kujawsko-pomorskiego z zaznaczeniem powiatu nakielskiego **Źródło:** Aktualizacja Strategii rozwoju powiatu sępoleńskiego. *Diagnoza stanu rozwoju powiatu.* <https://www.bip.powiat-sepolno.pl/315,strategia-rozwoju>.

Na terenie powiatu nakielskiego zlokalizowane są następujące obszary Natura 2000: Dolina Środkowej Noteci i Kanału Bydgoskiego PLB300001, Dolina Noteci PLH300004, Lisi Kąt PLH040026, Łąki Trzęślicowe w Foluszu PLH040027, Równina Szubińsko-Łabiszyńska PLH040029 i Solniska Szubińskie PLH040030 (rys. 6).

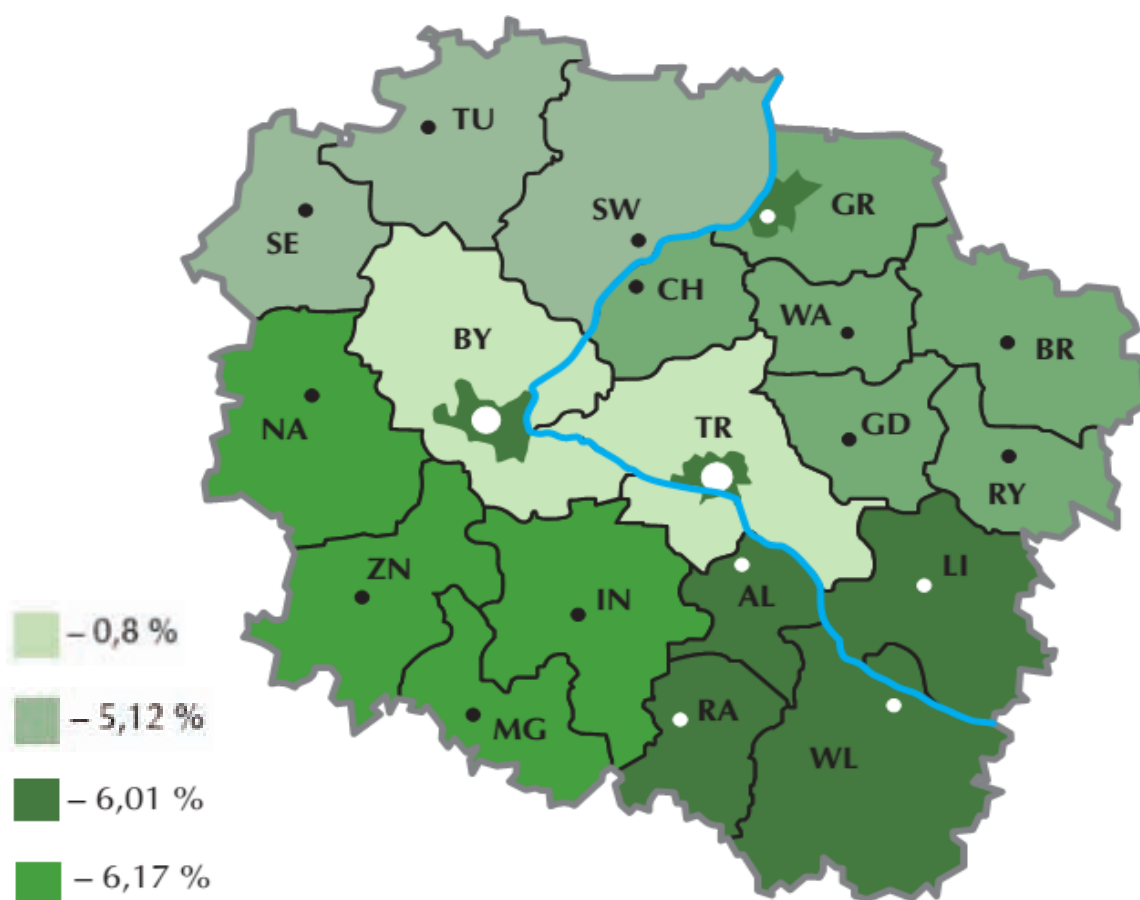
⁵ <https://www.pgi.gov.pl/docman-tree/psh/zadania-psh/jcwpd/jcwpd-40-59/4461-karta-informacyjna-jcwpd-nr-43/file.html>

Rys. 6. System obszarów chronionych w województwie kujawsko-pomorskim **Źródło:** *Diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej rolnictwa, obszarów wiejskich i przetwórstwa województwa kujawsko-pomorskiego. KPODR, Minikowo-Bydgoszcz 2017-2019.*

4) udział rolnictwa i innych dziedzin w gospodarce powiatu

Użytki rolne w powiecie nakielskim zajmują 67,6% powierzchni (75 417 ha z 111 780 ha powierzchni ewidencyjnej). Według Powszechnego Spisu Rolnego w 2010 roku, na terenie powiatu było zlokalizowanych 3251 gospodarstw rolnych. Według PSR 2010 średnia powierzchnia gospodarstwa rolnego w powiecie nakielskim wynosiła 21,84 ha, podczas gdy w województwie kujawsko-pomorskim średnia wynosiła 14,18 ha. Ze względu na średnią powierzchnię gospodarstw rolnych powiat nakielski plasował się na 3. miejscu wśród 19 powiatów ziemskich województwa. Zdecydowanie najliczniejszą grupę stanowiły gospodarstwa rolne o powierzchni 15-30 ha (20,4% ogółu gospodarstw zlokalizowanych w powiecie). Warto zwrócić uwagę na stosunkowo wysoki udział gospodarstw rolnych o powierzchni 30 ha i więcej, które stanowią 13,4% ogółu gospodarstw.

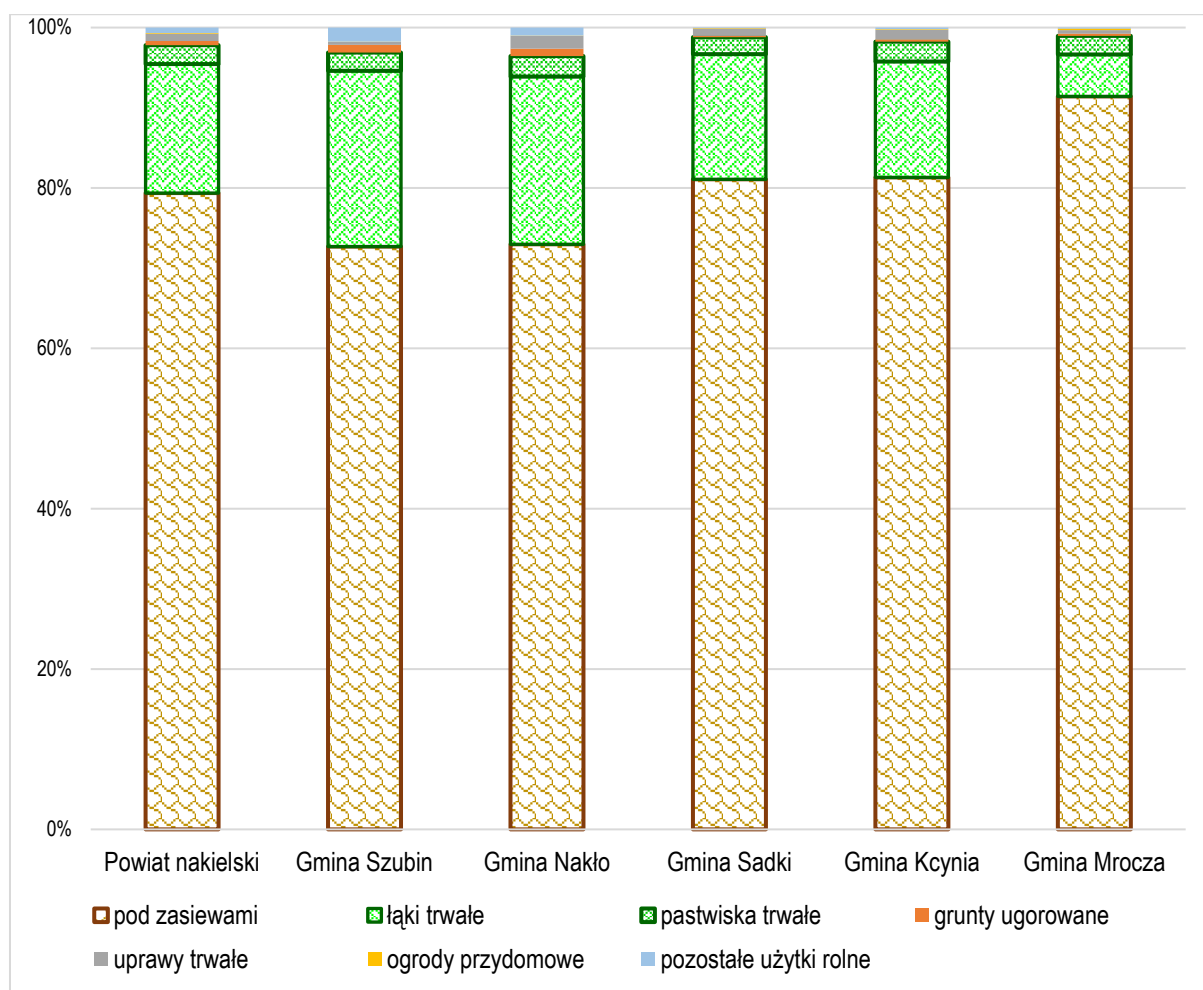

Powiaty: SE – sępoleński, TU - tucholski, SW – świecki, GR – grudziądzki, NA – nakielski, BY – bydgoski, CH – chełmiński, WA – wąbrzeski, BR – brodnicki, TR – toruński, GD – golubsko-dobrzyński, RY – rypiński, ZN – żniński, IN – inowrocławski, AL. – aleksandrowski, LI – lipnowski, MG – mogileński, RA – radziejowski, WL - włocławski

Rys. 7. Udział rolnictwa, leśnictwa i rybactwa w tworzeniu wartości dodanej brutto w podregionach województwa kujawsko-pomorskiego w 2015 r. **Źródło:** *Diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej rolnictwa, obszarów wiejskich i przetwórstwa województwa kujawsko-pomorskiego*. KPODR, Minikowo-Bydgoszcz 2017-2019.

Pomimo tego, że w skład powiatu wchodzi tylko jedna gmina wiejska, dzięki względnie dużej przeciętnej powierzchni gospodarstwa rolnego oraz prawdopodobnie ze względu na wysoką jakość rolniczej przestrzeni produkcyjnej części gmin, udział rolnictwa, leśnictwa i rybactwa w tworzeniu wartości dodanej brutto jest wysoki (rys. 7).

W powiecie nakielskim blisko 80% powierzchni użytków rolnych jest pod zasiewami. Trwałe użytki zielone zajmują powierzchnię 18,5%, z tego 16% to łąki trwałe, a 2,5% to pastwiska trwałe. Pozostałe grupy użytków (pozostałe – zabudowane i pod drogami oraz wodami, grunty ugorowane, uprawy trwałe i ogrody przydomowe) zajmują po mniej niż 1% powierzchni (rys. 8).

Rys. 8. Struktura użytków rolnych w powiecie nakielskim **Źródło:** Obliczenia własne na podstawie GUS BDL <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/podgrup/tablica>.

Gospodarstwa powiatu nakielskiego wyróżniają się względnie dużą przeciętną powierzchnią obszarową (rys. 9).

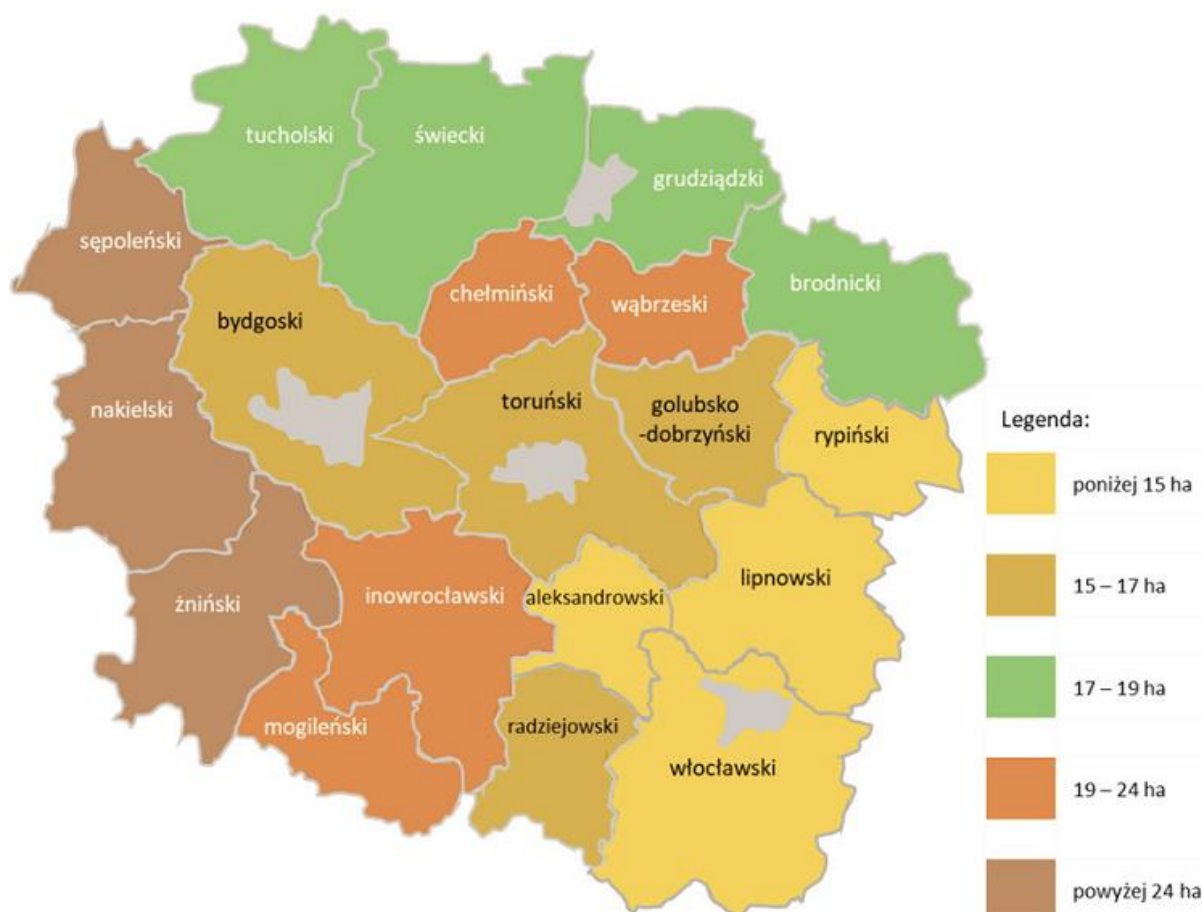

Powiaty: SE – sępoleński, TU - tucholski, SW – świecki, GR – grudziądzki, NA – nakielski, BY – bydgoski, CH – chełmiński, WA – wąbrzeski, BR – brodnicki, TR – toruński, GD – golubsko-dobrzyński, RY – rypiński, ZN – żniński, IN – inowrocławski, AL – aleksandrowski, LI – lipnowski, MG – mogileński, RA – radziejowski, WL - włocławski

Rys. 9. Powiaty województwa kujawsko-pomorskiego wyróżniające się dużą i małą przeciętną powierzchnią gospodarstwa rolnego **Źródło:** *Diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej rolnictwa, obszarów wiejskich i przetwórstwa województwa kujawsko-pomorskiego*. KPODR, Minikowo-Bydgoszcz 2017-2019.

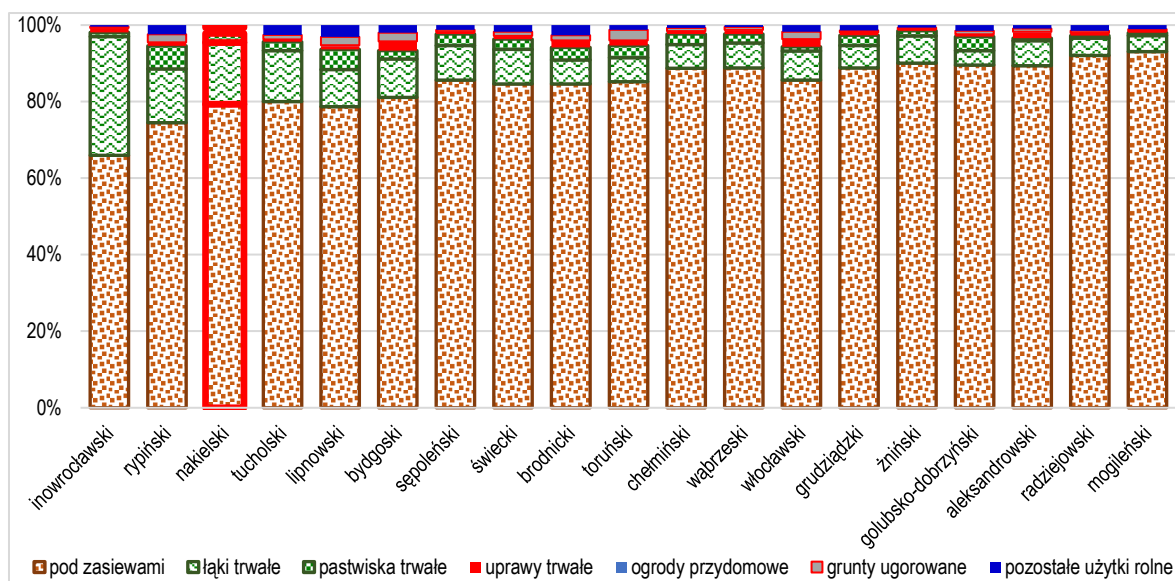
5) charakterystyka rolnictwa (produkcja zwierzęca i roślinna)

Względnie duża przeciętna wielkość obszarowa gospodarstw w powiecie nakielskim powinna sprzyjać ich rozwojowi. Podobnie, wysoka jakość gleb sprzyja uzyskiwaniu dobrych wyników produkcyjnych i ekonomicznych (**rys. 10**).

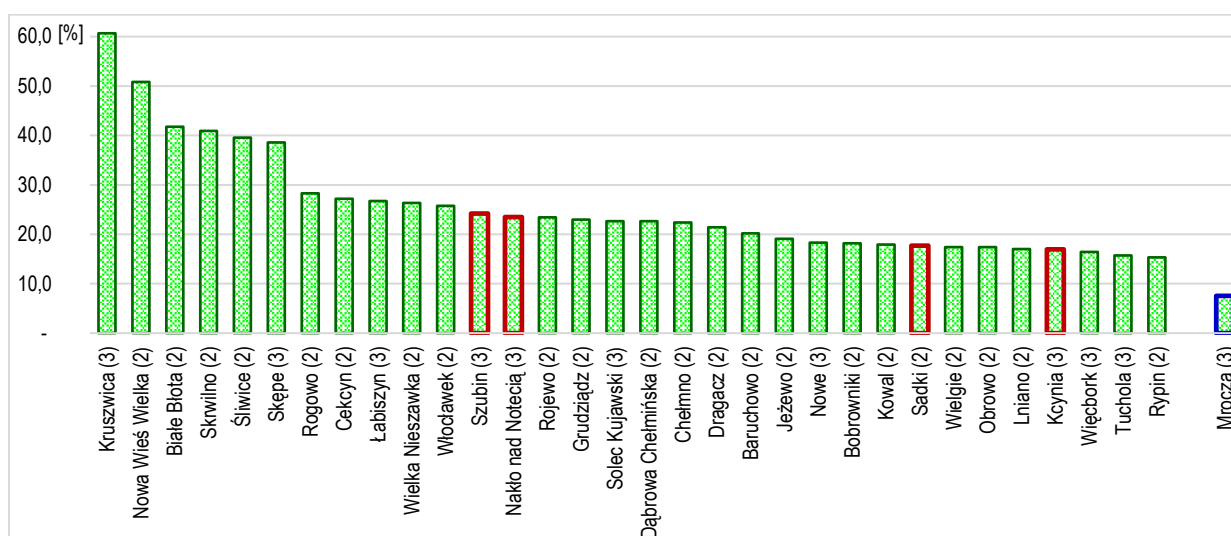

Rys. 10. Przeciętna powierzchnia użytków rolnych w gospodarstwach powyżej 1 ha w powiatach województwa kujawsko-pomorskiego w 2016 roku **Źródło:** *Diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej rolnictwa, obszarów wiejskich i przetwórstwa województwa kujawsko-pomorskiego*. KPODR, Minikowo-Bydgoszcz 2017-2019.

Znaczny udział trwałych użytków zielonych (TUZ) w powierzchni użytków rolnych powiatu sprzyja ukierunkowaniu na chów bydła (**rys. 11**). Powiat jest zbyt dużą i zagregowaną jednostką, gdzie w części gmin mogą być warunki sprzyjające i tradycja chowu bydła, a w innej części nie. W przypadku pow. nakielskiego aż cztery gminy (Szubin, Nakło, Sadki i Kcynia) znalazły się w grupie 32 gmin woj. kujawsko-pomorskiego o udziale TUZ w użytkach rolnych powyżej 15%. Tylko w jednej gminie z pow. Nakielskiego udział TUZ był niższy (Mroczka 7,54%) (**rys. 12**). Ze względu na duży udział trwałych łąk i pastwisk w użytkach rolnych powiat nakielski jest predystynowany do chowu bydła. Ponadto, duże obszarowo gospodarstwa (**rys. 10**) pozwalają na zapewnienie wystarczającej ilości pasz podstawowych w chowie przeżuwaczy, tj. zielonek, siana, kiszonek i sianokiszzonek, co determinuje wystarczająco dużą skalę chowu warunkującą uzyskiwanie zadawalających wyników ekonomicznych.

Rys. 11. Struktura użytków rolnych w powiatach województwa kujawsko-pomorskiego (powiaty uszeregowane od największego do najmniejszego udziału trwałych użytków zielonych (łąk i pastwisk)) **Źródło:** Opracowanie własne na podstawie GUS PSR 2010 <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/podgrup/tablica>.

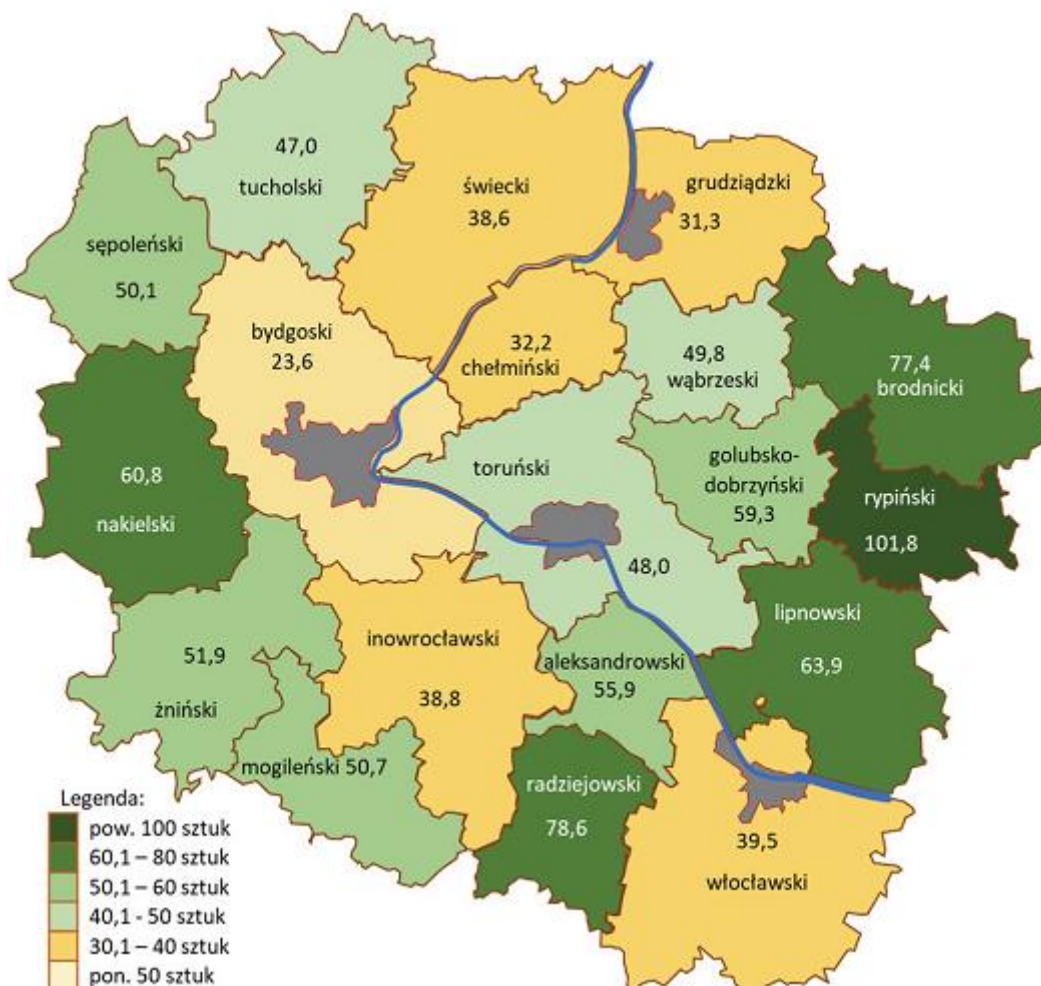

Rys. 12. Gminy wiejskie (2) i miejsko-wiejskie (3) woj. kujawsko-pomorskiego o udziale trwałych użytków zielonych (łąk i pastwisk) powyżej 15% i gmina Mrocza **Źródło:** Opracowanie własne na podstawie GUS PSR 2010 <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/podgrup/tablica>.

Dzięki znacznemu udziałowi trwałych użytków zielonych w powierzchni użytków rolnych powiatu nakielskiego, obsada bydła należy do najwyższej wśród powiatów województwa kujawsko-pomorskiego. Powodem może być tradycja chowu bydła w pradolinie Noteci. Gospodarstwa w tym regionie lepiej niż pozostałe zniosły okres niskiej opłacalności chowu bydła, który utrzymywał się w pierwszych dekadach przywracania gospodarki rynkowej, a także upadek lokalnych spółdzielni mleczarskich. Utrzymanie chowu bydła skutkuje pozyskiwaniem cennego obornika bydlęcego, który jest wprost nieodzowny dla utrzymania sprawności gleb. Chów bydła przyczynia się też do poprawy zmianowania, ze względu na

znaczny udział szerokiej gamy roślin pastewnych w uprawie. Zbiory pasz pozyskiwane z trwałych użytków zielonych, są praktycznie nieprzydatne w żywieniu zwierząt monogastrycznych, lecz dobrze wykorzystywane przez przeżuwacze. Utrzymanie chowu bydła w powiecie nakielskim zachowuje idee zrównoważonego gospodarowania i teraz będzie łatwiej rozwijać praktyki spełniające cele tzw. zielonego ładu (**rys. 13**).

Obsada bydła w województwie kujawsko-pomorskim jest znacznie zróżnicowana, od 24 szt. na 100 ha w pow. bydgoskim do 102 szt. na 100 ha w pow. rypińskim. Wysoką obsadą wyróżniają się powiaty: radziejowski (79 szt./100 ha), brodnicki (77 szt./100 ha) i nakielski (61 szt./100 ha). Powiaty inowrocławski i bydgoski, pomimo dużego udziału TUZ, charakteryzują się niską obsadą bydła. W pierwszym przypadku bardzo dobre gleby pozwoliły rolnikom poszukiwać szans w uprawie roślin wymagających takich jak buraki, cykoria, rzepak, pszenica, ale też warzywa w gruncie czy zioła. Na rejon wokół Bydgoszczy silnie oddziałują procesy dglomeracyjne i osiedleńcze, a mieszkańcy z powodzeniem znajdują dobrze płatną i nobilitującą pracę w centrum. Nie ma zbyt wielu chętnych do chowu bydła mlecznego, który to kierunek uważa się za uciążliwy. Dawno minęły lata, kiedy gospodarstwa położone wokół miast zaopatrywały je w świeże mleko, śmietanę, twarogi i masło (**rys. 13**).

Rys. 13. Obsada bydła w powiatach województwa kujawsko-pomorskiego w szt. fizycznych na 100 ha zgłoszonych do płatności (JPO) w 2017 r. **Źródło:** *Diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej rolnictwa, obszarów wiejskich i przetwórstwa województwa kujawsko-pomorskiego*. KPODR, Minikowo-Bydgoszcz 2017-2019.

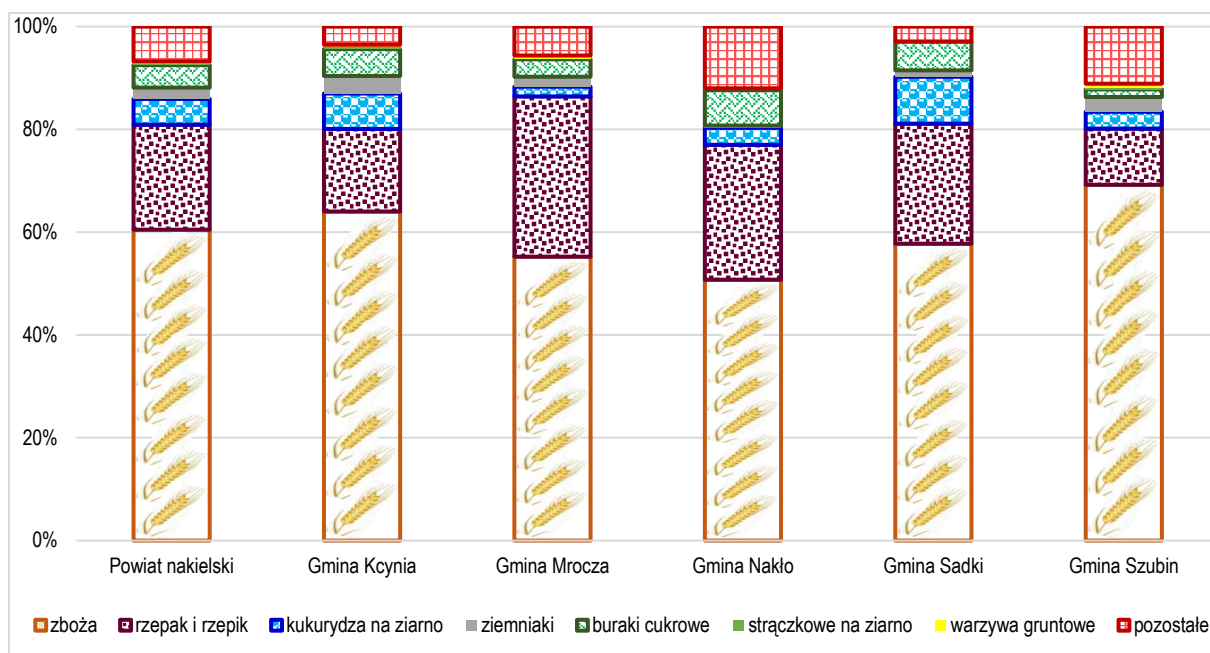
Obsada świń w powiecie nakielskim należy do niskiej wśród powiatów województwa kujawsko-pomorskiego. Tucz najczęściej prowadzony jest z wykorzystaniem własnych zbóż i dokupionych pasz białkowych. Ta organizacja chowu trzody, z reguły przy co najwyżej średniej skali, nie zapewnia już dziś wystarczających dochodów i traci na znaczeniu. Może być kontynuowana w odniesieniu do ras rodzimych przeznaczanych na produkcję wyrobów wyróżnionych niszowych: regionalnych i tradycyjnych (**rys. 14**). Chów pozostałych zwierząt, z wyjątkiem owiec, nie ma większego znaczenia dla powiatu nakielskiego.

Rys. 14. Obsada świń w powiatach województwa kujawsko-pomorskiego w szt. fizycznych na 100 ha zgłoszonych do płatności (JPO) w 2017 r. **Źródło:** *Diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej rolnictwa, obszarów wiejskich i przetwórstwa województwa kujawsko-pomorskiego*. KPODR, Minikowo-Bydgoszcz 2017-2019.

6) główne uprawy na terenie powiatu

Oczywistym jest, że w zakresie upraw wymagających (pszenica ozima, rzepak ozimy, buraki cukrowe) powiat zajmuje wysoką pozycję w powierzchni zasiewów w województwie. W gminach Nakło, Mrocza i Sadki, zboża stanowiły poniżej 60% zasiewów i możliwe jest względnie poprawne zmianowanie. Uprawą nie zbożową umożliwiającą ratowanie zmianowania okazują się rzepak i rzepik, oraz buraki, w niektórych gminach też ziemniaki. W gminach Sadki i Kcyni realne znaczenie miała też kukurydza na ziarno (**rys. 15**).

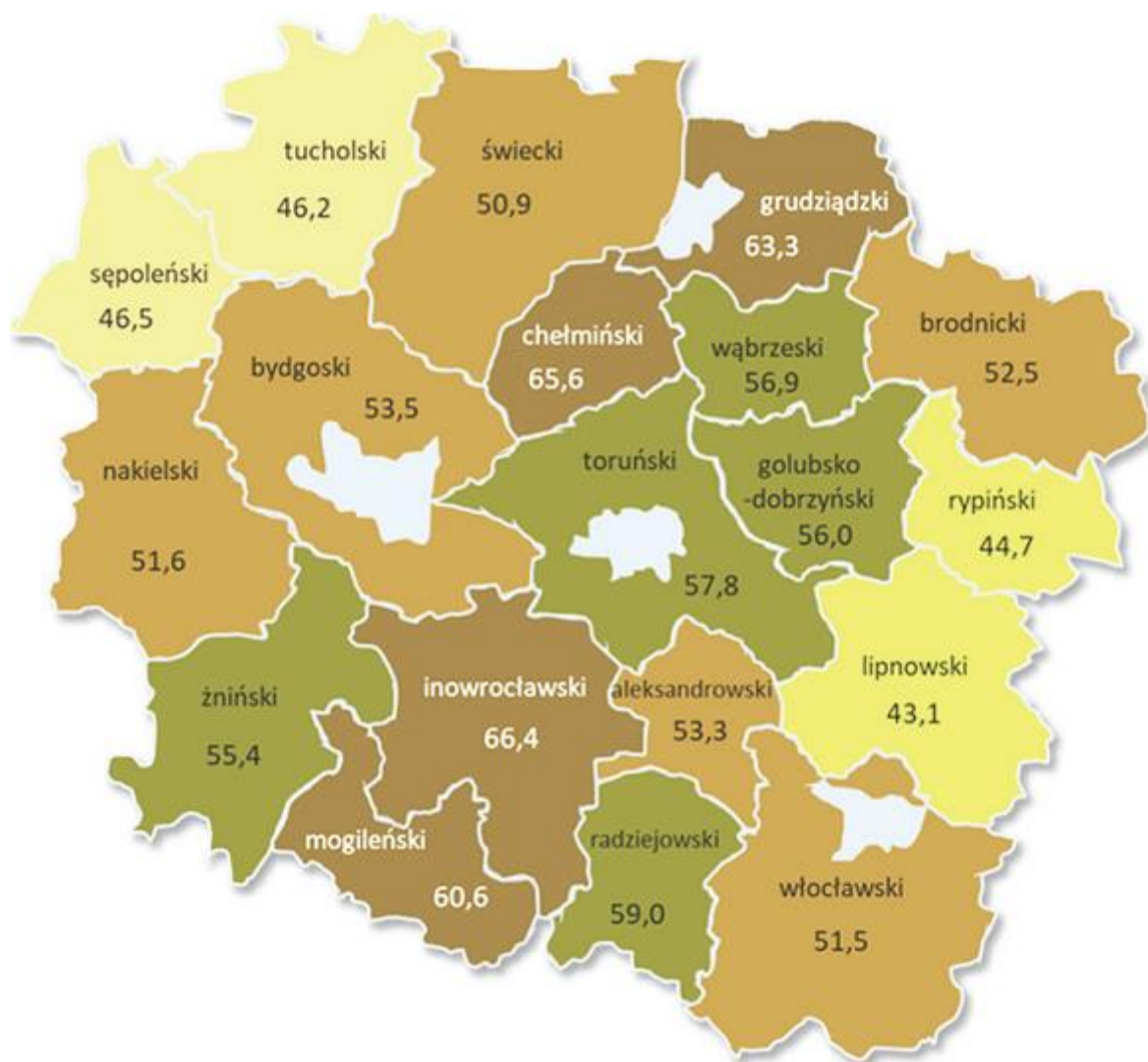

Rys. 15. Struktura zasiewów w gminach powiatu Nakielskiego **Źródło:** Opracowanie własne na podstawie GUS PSR 2010 <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/podgrup/tablica>.

7) warunki glebowe (rodzaj gleby, klasa gleby);

Krajobraz terenu powiatu nakielskiego określają czynniki naturalne i działalność człowieka, czego wyrazem jest zróżnicowanie rzeźby terenu, wód powierzchniowych, lesistości, udziału łąk i pastwisk oraz terenów zabudowanych. Klimat Krajny i Pałuk znajdujący się w strefie umiarkowanej cechuje się zmiennością i przejściowością pomiędzy chłodną i dość wilgotną dzielnicą pomorską, poprzez dzielnicę nadnotecką oraz cieplejszą i bardziej suchą dzielnicę środkową.

Zróżnicowanie utworów geologicznych, rzeźby terenu, warunków hydrologicznych i oddziaływanie klimatu znajduje swoje odzwierciedlenie w typach i rodzajach gleb. Największy udział powierzchniowy mają gleby IV klasy bonitacyjnej (IVa, IVb), które stanowią 39% ogółu gleb w powiecie nakielskim. Najmniej jest natomiast gleb o najwyższej jakości (I klasa) – 0,01%. Należy zauważyć, że powiat nakielski posiada bardzo wysoki wskaźnik jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej w granicach od 68,4 (gm. Mroczka) do 76,1 (gm. Sadki), przy 100-punktowej skali (**rys. 16**). Od 64 do 71% powierzchni gleb pod użytkami rolnymi posiada odczyn obojętny lub lekko kwaśny.

Rys. 16. Wskaźniki jakości i przydatności rolniczej gleb w powiatach ziemskich województwa kujawsko-pomorskiego **Źródło:** *Diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej rolnictwa, obszarów wiejskich i przetwórstwa województwa kujawsko-pomorskiego*. KPODR, Minikowo-Bydgoszcz 2017-2019.

8) informacje o występowaniu suszy

(opracowanie: Adam Piszczek, KPODR)

W celu określenia podatności gleb na suszę w systemie monitoringu suszy rolniczej wykorzystuje się ich pojemność wodną mierzoną ilością wody ogólnie dostępnej (WOD) dla roślin, która jest obliczana jako różnica wilgotności objętościowej dla połowej pojemności wodnej i punktu trwałego więdnięcia w strefie korzeniowej.

Kategorie podatności gleb na suszę obejmują kontury gleb o zbliżonych właściwościach retencyjnych i potencjalnej ilości (WOD) w profilu glebowym z uwzględnieniem typowego zróżnicowania poboru wody przez system korzeniowy wraz z głębokością. Podstawowym czynnikiem decydującym o przynależności gleb do danej kategorii glebowej jest skład granulometryczny i jego zróżnicowanie w profilu glebowym do głębokości 1,5 m.

Kategorie podatności gleb na suszę określono dla gleb użytków rolnych wytworzonych z utworów mineralnych na podstawie informacji zawartej na mapie glebowo-rolniczej.

Zróznicowanie przestrzenne pokrywy glebowej w Polsce według kategorii podatności gleb na suszę:

- **Kategoria I** - Bardzo podatna na suszę (WOD < 127,5 mm)
- **Kategoria II** - Podatna na suszę (WOD 127,5 - 169,9 mm)
- **Kategoria III** - Średnio podatna na suszę (WOD 170 - 202,5 mm)
- **Kategoria IV** - Mało podatna na suszę (WOD > 202,5 mm)

Informacja o powołanych przez KPODR w Minikowie komisjach suszowych

Komunikat odnośnie wystąpienia warunków suszy w Polsce według informacji zawartej na stronie: (<http://www.susza.iung.pulawy.pl/>). IUNG-PIB zgodnie z wymogami Obwieszczenia opracował wartości klimatycznego bilansu wodnego dla wszystkich gmin Polski (2478 gmin) oraz w oparciu o kategorie gleb określił w tych gminach aktualny stan zagrożenia suszą rolniczą dla następujących upraw: zbóż ozimych i jarych, rzepaku i rzepiku, buraka cukrowego, krzewów i drzew owocowych oraz truskawek.

- **Susza w 2019 roku dotknęła niemalże cały kraj. Informacja o powołanych przez KPODR w Minikowie komisjach suszowych - w 2019 roku na pisemny wniosek wójta/burmistrza na terenie powiatu nakielskiego komisje powołano w gminach: Szubin, Nakło, Sadki, Mrocza.**
- **W 2020 roku ww. powiatach nie zostały powołane komisje suszowe – brak wskazań suszowych.**

Gmina Kcynia, według IUNG, zagrożenie suszą na poziomie gminy w poszczególnych gatunkach roślin uprawnych według kategorii gleby. Kategoria I gleby jest to gleba bardzo podatna na suszę (WOD < 127,5 mm), (tabela i objaśnienia wyżej), pierwsze zagrożenie suszowe pojawia się w 5. okresie raportowania jest to okres od 1.V – 30. VI. (tabela wyżej). Zagrożone uprawy suszą to zboża ozime, zboża jare oraz rzepak i rzepik, krzewy owocowe. W kolejnym okresie raportowania 6. Monitoringiem są objęte takie gatunki jak zboża jare, kukurydza na ziarno i kiszonkę, rzepak i rzepik, krzewy owocowe oraz rośliny strączkowe. W 7. i 8. okresie raportowania, to okres największego zagrożenia suszowego przypadający na koniec czerwca i trwa do końca lipca, na terenie gminy Kcynia objęte monitoringiem zostają zboża ozime i jare, kukurydza na ziarno i kiszonkę, ziemniak, chmiel, tytoń, warzywa gruntowe, krzewy owocowe, drzewa owocowe, truskawki oraz rośliny strączkowe. W 9. i 10. okresie raportowania monitoring dotyczy tylko upraw kukurydzy, ziemniaka, chmielu, tytoniu, warzyw gruntowych, krzewów owocowych, roślin strączkowych. Kategoria gleby II, a jest to gleba podatna na suszę (WOD 127,5 - 169,9 mm), pierwsze objawy suszy są zauważalne w 6. okresie raportowania w uprawie rzepaku i rzepiku. W kolejnych okresach 7. i 8. są susza jest widoczna już w uprawach zboża ozime i jare, kukurydza na ziarno i kiszonkę, ziemniak, chmiel, tytoń, warzywa gruntowe, krzewy owocowe, drzewa owocowe, truskawki oraz rośliny strączkowe. Kategoria gleby III i IV, są to gleby stosunkowo lepsze i mniej podatne na suszę. Pierwsze objawy suszy pojawiły się w 7. okresie dla upraw zbóż jarych, kukurydzy na ziarno i kiszonkę,

tytoniu, krzewów owocowych i roślin strączkowych, natomiast w 8. okresie raportowania dla gleby kategorii IV tylko w uprawie tytoniu i krzewów owocowych, roślin strączkowych.

Gmina Mroczka

Pierwsze sygnały suszy pojawiły się w uprawach rosnących na glebie kategorii I. W 5. okresie raportowania susza odczuwalna była w zbożach jarych oraz rzepaku i rzepiku. Najbardziej odczuwalne skutki suszy były w 7. i 8. okresie raportowania w uprawach zboża ozime i jare, kukurydza na ziarno i kiszonkę, ziemniak, chmiel, tytoń, warzywa gruntowe, krzewy owocowe, drzewa owocowe, truskawki i rośliny strączkowe.

Na II kategorii gleby w 7. okresie raportowania susza zauważalna była w uprawie zbóż ozimych i jarych, kukurydzy na ziarno i kiszonkę oraz w tytoniu, warzywach gruntowych, krzewach owocowych, truskawce, rośliny strączkowe. Najdotkliwszy w okres posuchy był 8. Okres raportowania (stan na 31 lipca), objęto zostały takie uprawy jak: zboża ozime, jare, kukurydza na ziarno i kiszonkę, ziemniak, burak cukrowy, chmiel, tytoń, warzywa gruntowe, krzewy owocowe, truskawki oraz rośliny strączkowe.

Kategoria gleby III, pierwsze objawy suszy zauważalne były w 7. okresie raportowania tylko w uprawie krzewów owocowych. Natomiast 8. okres raportowania, raport na dzień 31 lipca informował o suszy w uprawach zbóż jarych, kukurydzy na ziarno i kiszonkę, tytoniu, warzywach gruntowych, krzewy owocowe oraz rośliny strączkowe. Kategoria IV gleby, susza zauważalna był w 8. Okresie raportowania tylko w uprawie krzewów owocowych.

Gmina Nakło nad Notecią

Raportowanie dla kategorii gleby I rozpoczęło się w 5. okresie raportowania tylko dla upraw zbóż jarych oraz rzepaku i rzepiku. W 6. okresie susza zauważalna była wyłącznie w rzepaku ozimym i rzepiku. Okresy 7., 8., i 9. czyli od 21 V do 10 VIII zagrożenie suszy zauważalne było w uprawach zbóż ozimych i jarych, kukurydzy na ziarno i kiszonkę, ziemniaku, chmielu, tytoniu, warzywach gruntowych, krzewach owocowych, drzewach owocowych, truskawce oraz roślinach strączkowych. W gminie nakielskiej zagrożenie suszą odczuwalne było również w 10 i 11. Okresie raportowania, tj. do 31 VIII.

Kategoria II gleby, okres suszy raportowany został w 7. okresie, ujęte zostały niemalże wszystkie gatunki roślin oprócz ziemniaka, tytoniu i chmielu oraz drzew owocowych. Natomiast 8. raport objął już wszystkie rośliny.

Kategoria gleby III, gatunkiem zagrożonym suszą była uprawa krzewów owocowych, 7. okres raportowania. Natomiast w 8. Zagrożenie suszą objęto takie uprawy jak: zboża jare, kukurydzę na ziarno i kiszonkę, tytoń, warzywa gruntowe, krzewy owocowe oraz rośliny strączkowe.

Kategoria gleby IV, zagrożenie suszą widoczne było w 8. okresie raportowania w uprawie tytoniu, krzewy owocowe, rośliny strączkowe.

Gmina Sadki

Kategoria gleby I zagrożenie suszą pojawiało się w uprawie zbóż jarych, rzepaku i rzepiku oraz w krzewach owocowych, przypada to na 5. okres raportowania. Największe zagrożenie

suszą przypada na 7., 8. i 9. okres raportowania, są to wszystkie uprawy za wyjątkiem rzepaku ozimego.

Kategoria gleby II, zagrożenie wystąpienia suszą dla upraw zbóż ozimych i jarych, kukurydzy na ziarno i kiszonkę oraz dla tytoniu, chmielu, krzewów owocowych, przypada na 7. okres raportowania. Natomiast w 8. okresie raportowania zagrożeniem suszowym objęte są już wszystkie rośliny uprawne.

Kategoria gleby III, zagrożenie suszą pojawiło się w 7. okresie raportowania dla upraw zbóż jarych, krzewów owocowych oraz roślin strączkowych. 8. okres raportowania obejmuje ryzykiem suszy takie uprawy jak: zboża jare, kukurydza na ziarno i kiszonkę, tytoń, warzywa gruntowe, krzewy owocowe oraz rośliny strączkowe.

Na glebach IV kategorii zagrożenie suszą pojawiło się w 8. okresie raportowania tylko w uprawach tytoniu oraz roślin strączkowych.

Gmina Szubin

Kategoria gleby I. Pierwszy raport o zagrożeniu suszą dla upraw zbóż jarych, rzepaku i rzepiku miał w 5. okresie raportowania. Natomiast największe niebezpieczeństwo dla upraw, pojawiło się w okresie 7. i 8. okresu raportowania, objęło wszystkie rośliny uprawne. 9. okres raportowania obejmował kukurydzę na ziarno i kiszonkę, ziemniak, chmiel, tytoń, warzywa gruntowe, krzewy owocowe, truskawki, rośliny strączkowe.

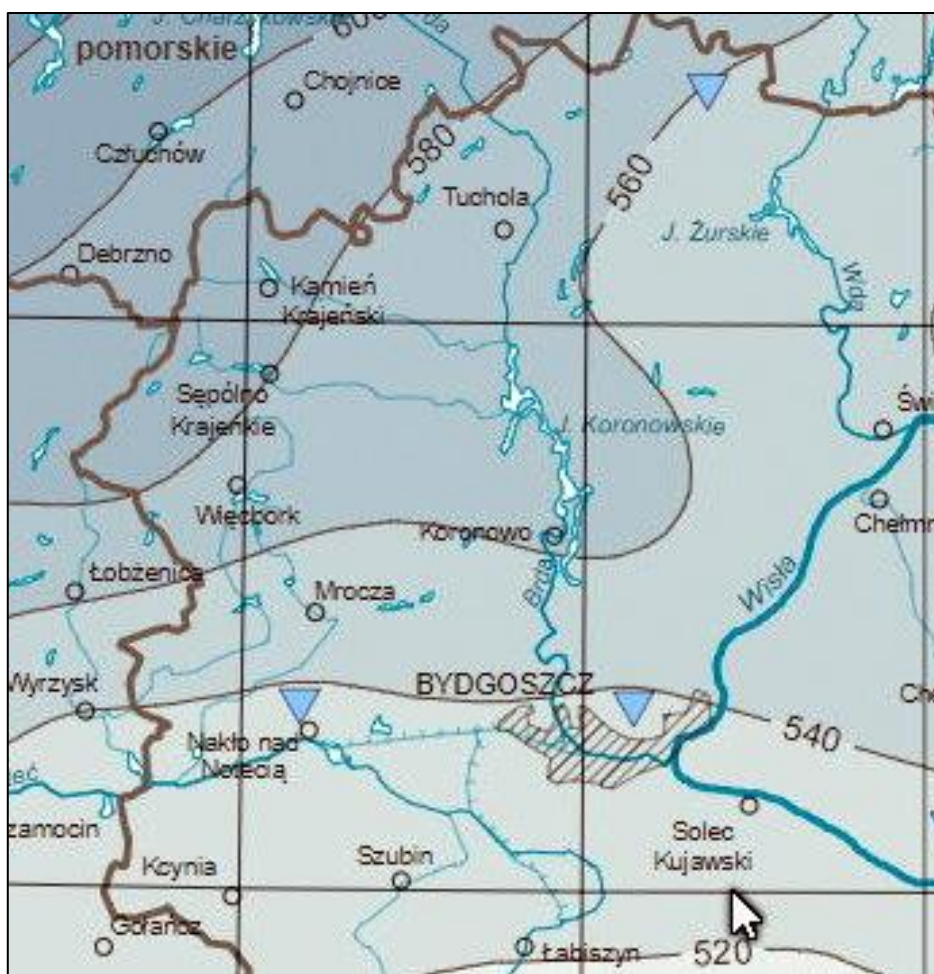
Kategoria gleby II, zagrożenia suszą obejmuje wszystkie rośliny uprawne od 7 okresu raportowania poprzez 8. i 9.

Kategoria gleby III, zagrożenie suszą pojawia się tylko w uprawie krzewów owocowych i przypada na 7. okres raportowania. Natomiast w 8. Okresie zagrożeniem objęte są uprawy zbóż jarych, kukurydza na ziarno i kiszonkę, tytoń, warzywa gruntowe, krzewy owocowe oraz rośliny strączkowe.

Kategoria gleby IV, uprawy takie jak tytoń, krzewy owocowe oraz rośliny strączkowe ulegają zagrożeniu suszowym w 8. okresie raportowania.

9) dane o opadach

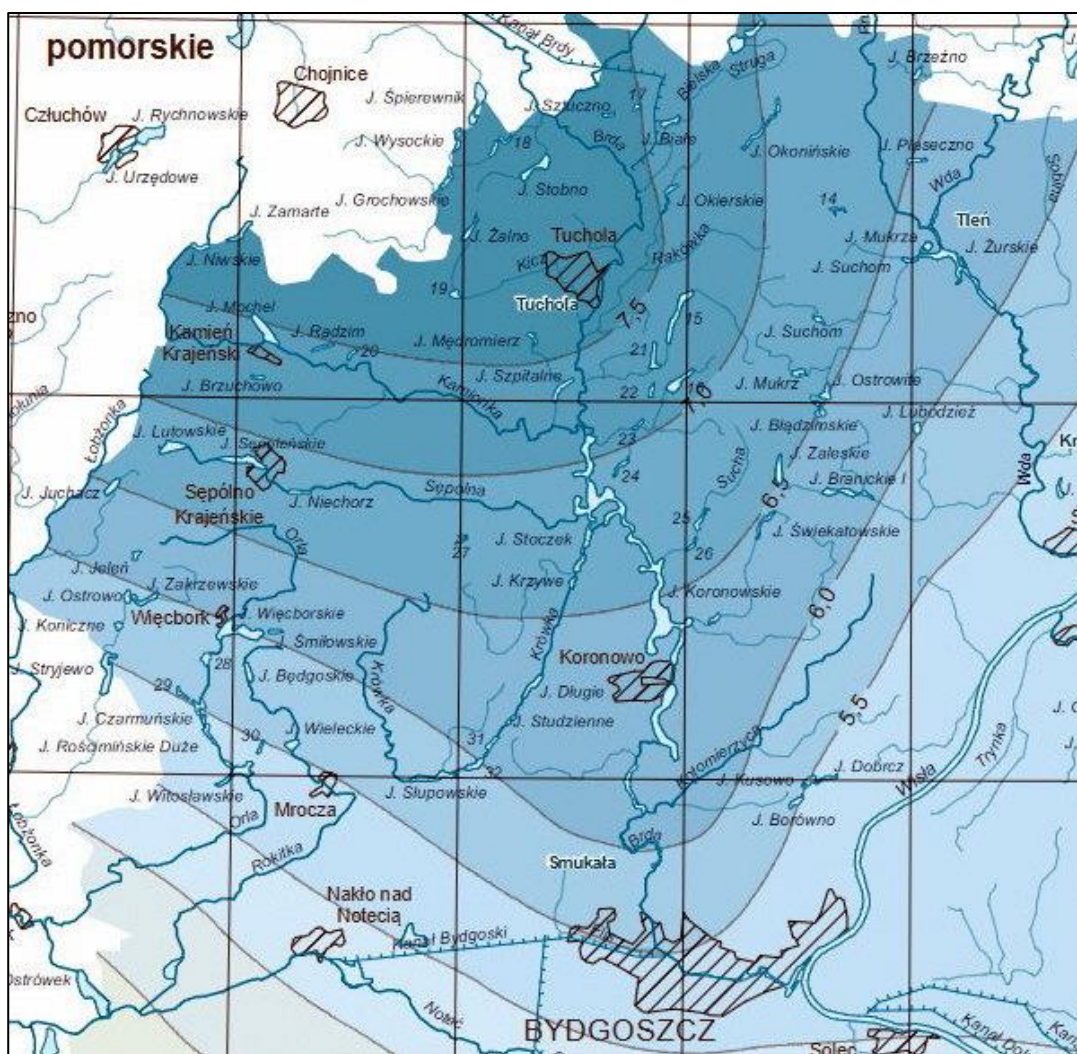
Biorąc pod uwagę większość obszaru województwa kujawsko-pomorskiego, powiat nakielski znajduje się w strefie stosunkowo niskich opadów rocznych - 540-560 mm w ciągu roku (dla porównania, na terenie Kujaw, najbardziej zagrożonych suszą wskaźnik wynosi tylko 520 mm).

Rys. 17. Wysokość opadów atmosferycznych w ciągu roku w północno zachodniej części województwa kujawsko-pomorskiego

Źródło: <http://atlas.kujawsko-pomorskie.pl/maps/app/map#>

Średni odpływ jednostkowy w ciągu roku [$\text{dm}^3\text{s}^{-1} \text{ km}^2$] jest jednym ze wskaźników określających zasoby wodne terenu. Na terenie powiatu Nakielskiego jest on stosunkowo niski i wynosi 3,5 – 5,5 (dla porównania na większości obszaru Kujaw wskaźnik ten wynosi tylko 2,5 (**Rys. 18**)).

Rys. 18. Średni odpływ jednostkowy w ciągu roku [$\text{dm}^3\text{s}^{-1}\text{ km}^2$] w północno zachodniej części województwa kujawsko-pomorskiego

Źródło: <http://atlas.kujawsko-pomorskie.pl/maps/app/map#>

3. Zasoby i stan infrastruktury wodnej

(informacje ze spółek wodnych i Wód Polskich zredagowane na podstawie ankiet)

Uwagi ogólne

PGW WP nie posiadają jeszcze aktualnej ewidencji dotyczącej urządzeń wodno-melioracyjnych. GSW działają na terenie gmin, natomiast obszar działania jednostek PGW jest zlewniowy, który nie pokrywa się z powierzchnią danej gminy. Do tej pory nie dokonano podziału urządzeń melioracji wodnych na nowy podział zlewniowy. Ewidencja jest w dużej mierze nieaktualna, obejmuje tylko obiekty budowane w latach 60-80, zawiera dużo błędów, nigdy nie była kompleksowo aktualizowana (aktualizacja polegała głównie na przerysowaniu starych map a nie weryfikacji w terenie). Spółki wodne i samorządy gmin nie są obecnie w

stanie same zinventaryzować urządzenia i ocenić ich stan, tak aby zaplanować adekwatne działania. Dla spełnienia tego zadania potrzeba współpracy wszystkich stron - dostępu do danych wszystkich zainteresowanych i specjalistycznej wiedzy.

Poniższe zestawienia sporządzono na podstawie danych z ankiet skierowanych do głównych użytkowników urządzeń wodnych (GSW, JST, RZGW). Kwestionariusz ankiety zamieszczono w - Zał. Nr 2.

Stan infrastruktury wodnej w zarządzie GSW z terenu powiatu na podstawie ankiet

Tab. 2. Zasoby urządzeń w zarządzie spółek wodnych na terenie powiatu nakielskiego

Lp.	Urządzenia wodne w zarządzie spółki wodnej	GSW Nakło nad Notecią	GSW Szubin	GSW Mrocza	GSW Kcynia	GSW Sadki	Razem
1	Obszar zmeliorowany	1.909 ha	3.363 ha	1.710 ha	2.461 ha	467 ha	9.910 ha
2	Rowy melioracyjne	152 km	404 km	62 km	606 km	37 km	1.261 km
3	Zastawki/przepusty	2.516 szt.	brak danych	120 szt.	100 szt.	210 szt.	2.946 szt.
4	Studnie	231 szt.	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych	231 szt.
5	Wyloty drenarskie	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych
6	Inne (rurociągi)	16 km	17 km	brak danych	brak danych	brak danych	33 km

Obszary zmeliorowane w zarządzie GSW stanowią ok. 13,1 % ogólnej powierzchni użytków rolnych w powiecie. Użytki rolne w powiecie nakielskim zajmują 67,6% powierzchni (75 417 ha z 111 780 ha powierzchni ewidencyjnej).

Tab. 3. Stan urządzeń w zarządzie spółek wodnych na terenie powiatu nakielskiego

Lp.	Stan infrastruktury wodnej w zarządzie spółki wodnej	Odsetek urządzeń wymagający pilnych działań renowacyjnych					Zakres
		GSW Nakło nad Notecią	GSW Szubin	GSW Mrocza	GSW Kcynia	GSW Sadki	
1	Rowy melioracyjne	70%	75 %	95 %	90 %	35 %	35 - 95 %
2	Rurociągi drenarskie	50 %	brak danych	brak danych	brak danych	27 %	27 -50 %
3	Zastawki/przepusty	50 %	95%	95 %	90 %	70 %	50 – 96 %
4	Studnie	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych	---
5	Inne (rurociągi)	brak danych	68 %	60 %	brak danych	brak danych	60 – 68 %

Jak wynika z danych w tabeli, odsetek urządzeń wodnych należących do GSW, a wymagających pilnych działań renowacyjnych, waha się od 27 do 95 %, co świadczy o wieloletnich zaniedbaniach w zakresie remontów. GSW jednoznacznie wskazują jako przyczynę tego stanu rzeczy, chroniczny brak środków w dyspozycji spółek, wynikający ze zbyt niskiego poziomu składek członkowskich i zbyt małych dotacji ze strony instytucji publicznych.

Ocena stanu infrastruktury wodnej w zarządzie spółek wodnych na podstawie ankiet

1. Brak wystarczających środków finansowych na kompleksowe działania w zakresie infrastruktury wodnej powoduje, że niektóre spółki większość swojego budżetu przeznaczają na konserwację urządzeń szczegółowych tylko na newralgicznych obszarach.
2. Wyraźnie widoczny jest brak systematycznych działań zmierzających do uporządkowania i należytego utrzymania cieków wodnych (rzek i rowów odwadniających). Rzeki i rowy nie są systematycznie wykaszane i odmulane co sprawia, że w okresie suszy brak w nich wody a gdy opady są obfite występują lokalne podtopienia.

Stan infrastruktury wodnej w zarządzie PGW WP na podstawie ankiet

Tab. 4. Zasoby urządzeń w zarządzie PGW Wody Polskie na terenie powiatu nakielskiego – dane RZGW Bydgoszcz, Zarząd Zlewni w Inowrocławiu

Rodzaj elementu infrastruktury	Długość liczba	Rodzaj elementu infrastruktury	Długość liczba	Rodzaj elementu infrastruktury	Długość liczba
Rzeka Rokitka	32,149 km 3 zastawki	Stara Noteć Rynarzewska	19,980 km 2 jazy	Kanał Dębogórski	9,945 km
Struga Śleska	13,923 km	Dolna Noteć Skanalizowana	17,980 km 2 śluzy 4 jazy	Kanał Bydgoski	10,700 km 2 śluzy 1 jaz
Łobzonka	2,138 km	Rzeka Kcynka	24,00 km	Gąsawka od Jeziora Sobiejuskiego do ujścia	25,399 km 6 jazów
Kanał Laskownicki	7,118 km	Kanał Nowowiejski	10,355 km	Rzeka Orla	Km 30,451 km 1 zastawka
Kanał Orle	3,561 km 1 zastawka	Czarny Rów	13,093km 9 jazów	Biała Struga	7,332km

Tab. 5. Stan infrastruktury wodnej bezpośrednio zarządzanej przez PGW Wody Polskie na terenie powiatu nakielskiego – dane RZGW Bydgoszcz, Zarząd Zlewni w Inowrocławiu

Lp.	Nazwa elementu infrastruktury wodnej	Parametr charakterystyczny (długość, ilość)	Stan elementu infrastruktury
1	Rzeka Rokitka	32,149 km	Stan dobry
2	Kanał Dębogórski	9,945 km	Stan dobry
3	Kanał Ślesiński	7,649 km	Stan dobry
4	Struga Śleska	13,923 km	Stan dobry
5	Łobzonka	2,138 km	Stan dobry
6	Stara Noteć Rynarzewska	19,980 km	Stan dobry
7	Kanał Bydgoski	10,700 km	Stan dobry
8	Dolna Noteć Skanalizowana	17,980 km	Stan dobry
9	Rów opaskowy w Występie	2,158 km	Stan dobry
10	Jaz Szkocja na Starej Noteci Rynarzewskiej		Stan dobry
11	Jaz Tur na Starej Noteci Rynarzewskiej		Stan dobry
12	Śluza nr 7 Józefinki na Kanale Bydgoskim wraz z jazem Józefinki		Stan dostateczny
13	Śluza nr 8 Nakło Wschód na Kanale Bydgoskim		Stan dostateczny
14	Śluza nr 9 Nakło Zachód na Dolnej Noteci Skanalizowanej wraz z dwoma jazami		Stan dostateczny
15	Śluza nr 10 Gromadno na Dolnej Noteci Skanalizowanej wraz z dwoma jazami		Stan dostateczny
16	Zastawka na rzece Rokitce w Samostrzelu		Stan dostateczny
17	Zastawka na rzece Rokitce w Ostrowie		Stan dobry
18	Zastawka w Wielu na rzece Rokitce		Stan dobry
19	Zastawka w Orlu na rzece Orla		Stan dobry
20	Zastawka w Orlu na rzece Kanał Orle		Stan dobry
21	Rzeka Kcynka	24,00 km	ca. 13,00 km – do planowanej inwestycji w latach 2021-2022
22	Kanał Laskownicki	7,118 km	Stan dobry
23	Kanał Nowowiejski	10,355 km	Stan dobry
24	Gąsawka od Jeziora Sobiejuskiego do ujścia	24,724 km	Stan dobry

25	Czarny Rów	12,991 km	Stan dobry
26	Biała Struga	7,947 km	Stan dobry
27	Jazy na rzece Gąsawka	6 szt. km	Stan dobry
28	Jazy na Czarnym Rowie	9 szt. km	Stan dobry

Stan większości urządzeń należących RZGW w Gdańsku jest oceniany jako dobry, jedynie niektóre jazy i zastawki otrzymały ocenę - „stan dostateczny”.

4. Nawadnianie na danym terenie- stan obecny

Uwaga:

Rozdział do uzupełnienia na podstawie ankiet zebranych przez KPODR w powiatach.

5. Funkcjonowanie spółek wodnych na obszarze powiatu.

1. Funkcjonowanie spółek wodnych

Na terenie powiatu nakielskiego GSW funkcjonują we wszystkich gminach. Należy do nich łącznie 1541 rolników, 32 podmioty prawne (spółki rolne) i tylko 1 samorząd. **Do spółek wodnych należy ok 47,4 % rolników z terenu powiatu.**

Według Powszechnego Spisu Rolnego w 2010 roku, na terenie powiatu było zlokalizowanych 3251 gospodarstw rolnych.

Tab. 6. Skład członkowski i aktywność członków GSW z terenu powiatu nakielskiego

Lp.	Członkowie spółki wodnej	GSW Nakło nad Notecią	GSW Szubin	GSW Mrocza	GSW Kcynia	GSW Sadki	Razem na terenie powiatu
1	Osoby fizyczne (rolnicy)	283	507	218	496	37	1541
2	Podmioty prawne (spółki, stowarzyszenia itp.)	8	12	4	5	3	32
3	Samorządy	1	0	0	0	0	1
4	Aktywność członków w skali 1-5 (ocena lidera GSW)	3	4	Brak oceny	3	3	---

W ocenie wypełniających ankietę, aktywność członków w skali od 1 do 5 można ocenić na 3- 4 punkty. Najczęściej zgłaszanym problemem przez GSW, dotyczącym spraw członkowskich, jest kwestia ściągalności składek członkowskich. Odczuwalny jest brak

systemowego uregulowania prawnego, które powodowałoby uwarunkowanie otrzymania płatności obszarowej od wcześniejszego potwierdzenia wpłaty składki członkowskiej na Spółkę Wodną.

2. Źródła finansowania zadań realizowanych przez spółki wodne

GSW mogą otrzymywać środki na realizację swoich działań z następujących źródeł:

- składki członkowskie,
- dotacje samorządów gminnych,
- dotacje starostwa powiatowego,
- dotacje samorządu województwa,
- dotacje rządowe (województwo),
- dotacje ze środków UE.

Spółki wodne z powiatu nakielskiego nie udostępniły swoich danych dotyczących wielkości i źródeł dochodów (tabele budżetowe w kwestionariuszu ankiety pozostały niewypełnione). Taka sytuacja wynika z braku zaufania do inicjatorów utworzenia lokalnego partnerstwa na rzecz wody, na początku procesu tworzenia LPWPN. Częściowo wynika to także z faktu, że GSW rywalizują ze sobą w zakresie pozyskiwania środków finansowych ze źródeł zewnętrznych (JST, Wojewoda). W ustnych wyjaśnieniach ze strony osób reprezentujących GSW padały często takie argumenty jak: *nie chcemy się odkrywać, nie wiadomo gdzie takie dane trafią* itp..

Starostwo Powiatowe w Nakle dysponuje sprawozdaniami rocznymi GSW (z racji nadzoru nad spółkami wodnymi), zawierającymi dane finansowe spółek (budżety, wykaz otrzymanych dotacji itd.). Jednakże Starostwo zajęło stanowisko, że nie ma podstaw prawnych do ich udostępnianie innym podmiotom (w tym przypadku KPODR Minikowo).

Niektóre dane dotyczące źródeł finansowania GSW, pozyskane z innych źródeł (informacje z UW, publikacje w Internecie), zostały zawarte w **tab.7 i 8**.

Tab. 7. Informacja o wykorzystaniu w latach 2018-2020 środków dotacji podmiotowej dla spółek wodnych, udzielonej przez Kujawsko-Pomorski Urząd Wojewódzki

Lp.	Nazwa GSW	Wartość dotacji w latach (zł)			Suma dla GSW za 3 lata
		2018	2019	2020	
1	GSW w Mroczy	66 500	99800	77100	243 400
2	GSW Szubin	109 900	184200	88150	382 250
3	GSW w Nakle	74 400	91900	130300	296 600
4	GSW Sadki	8 600	11300	13500	33 400
5	Sp. Wodnomelior. Kcynia	102 000	142400	76650	321 050
	Razem w roku	361 400	529 600	385 700	1 276 700

Źródło: dane K-P Urząd Wojewódzki

Tab. 8. Wykaz przyznanych dotacji dla spółek wodnych na realizację zadań w zakresie utrzymania wód i urządzeń wodnych w 2019 roku, udzielonych przez Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego

Lp.	Nazwa GSW	Nazwa zadania	Wartość dotacji (zł)
1	GSW w Mroczy	Renowacja rowów melioracyjnych we wsi Kaźmierzewo	18000,00
2	GSW Szubin	Roboty renowacyjne rowu R-B, R-B86, R-B77 obręb Królikowo na łączną odc. 2462 mb	18000,00
3	GSW w Nakle	Renowacja rowów szczegółowych nr R-K36, R-K37, R-K38 położonych w Ślesinie, obiekt Kanał Bydgoski	18000,00
4	GSW Sadki	Renowacja rowów melioracyjnych obiekt Samostrzel dz. 174/1	18500,00
5	Spółka Wodnomelior. Kcynia	Konserwacja rowów melioracyjnych pn. Rów szary, obiekt Szczepice na długości 2000 mb grunty wsi Rozstrzębowo, Tupadły	18000,00
		Razem	90500,00

Źródło: informacja na stronie UM Województwa Kujawsko-Pomorskiego

Także Starostwo Powiatowe w Nakle nad Notecią wspiera spółki wodne z terenu powiatu.

Informacja prasowa z portalu Sadki24.pl:

*Zarząd Powiatu Nakielskiego przyznał spółkom wodnym dotacje celowe **na rok 2019**. Łącznie na ten cel przeznaczono z budżetu powiatu 100 tys. zł.*

*Wnioski spółek wodnych pod względem formalnym i merytorycznym ocenia komisja powołana zarządzeniem starosty. Ocenę wniosków przekazuje Zarządowi Powiatu Nakielskiego, który podejmuje decyzję o przyznaniu dotacji biorąc pod uwagę znaczenie planowanego zadania dla gospodarki wodnej i utrzymania sprawności urządzeń wodnych. Wnioski złożyło 5 spółek wodnych działających w powiecie nakielskim. Wszystkie spełniały określone warunki. W związku z tym każda ze spółek tj. **Gminne Spółki Wodne w Sadkach, Nakle, Mroczy, Szubinie i Spółka Wodnomelioracyjna w Kcyni otrzymały po 20 tys. zł.***

Problemy finansowe spółek wodnych zgłoszone w ankietach:

1. Brak systemowego objęcia płatnościami wszystkich rolników na obszarze zmeliorowanym powoduje, że część rolników nie należących do Spółki Wodnej nie ponosi kosztów prac, z których efektów korzystają.
2. Problemem w systemowym objęciu opłatą melioracyjną wszystkich gruntów jest to, że nie sposób ustalić, które grunty są, a które nie są zmeliorowane. Pełnemu pobieraniu opłat przeszkadzają także trudności z udowodnieniem wpływu melioracji na stosunki wodne na danym terenie, np. wpływ na sąsiednie działki.
3. Samorządy gminne zgłaszają także problem braku środków na realizację zadań związanych z gospodarowaniem wodami, w tym na nowe inwestycje.

6. Ocena potrzeb inwestycyjnych oraz zmian organizacyjno-prawnych w celu pozyskania niezbędnych ilości wody dla rolnictwa

1) Potrzeby inwestycyjne spółek wodnych

Potrzeby finansowe spółek wodnych na podstawie ankiet

Potrzeby finansowe GSW zgłaszane przez spółki dotyczą głównie ich zadań podstawowych, jakimi są prace utrzymaniowe na sieci melioracji rolniczych. Istnieje też duże zapotrzebowanie na zakupy sprzętu do wykonywania tych prac.

Łączna kwota potrzeb finansowych GSW to ponad 20 mln zł, w kwocie tej mieszczą się wydatki na prace remontowe (ok. 13,0 mln zł) i zakupy sprzętu (ok. 4,5 mln zł), w kwocie tej zawarte są także środki na inwestycje 2,46 mln zł zgłoszone głównie przez GSW Nakło i GSW Szubin. Brak zapotrzebowania ze strony innych spółek świadczy o tym, że obecnie nie mają jednoznacznie zidentyfikowanych zadań inwestycyjnych i skupiają się na pracach remontowych istniejącej infrastruktury. Takie podejście wynika z faktu, że GSW mają świadomość istniejących zaniedbań w zakresie konserwacji urządzeń melioracyjnych, spowodowanych niedoborem środków w poprzednich latach.

Tab. 9. Zgłoszone potrzeby finansowe na lata 2021-2023, dotyczące urządzeń i terenu w zarządzie spółek wodnych z powiatu nakielskiego (na podstawie ankiet)

	Rodzaj wydatków	GSW Nakło	GSW Szubin	GSW Mrocza	GSW Kcynia	GSW Sadki	Razem GSW
1	Inwestycje – budowa nowych urządzeń	450 000 zł	2 000 000 zł	0,0	0,0 zł	10 000 zł	2 460 000 zł
2	Prace remontowe – utrzymanie i konserwacja istniejących urządzeń	1 500 000 zł	5 300 000 zł	2 700 000 zł	3 300 000 zł	240 000 zł	13 040 000 zł
3	Zakupy i remonty sprzętu i wyposażenia (koparki, wykaszarki itp.)	150 000 zł	1 840 000 zł	1 000 000 zł	1 480 000 zł	60 000 zł	4 530 000 zł
	Razem	2 100 000 zł	9 140 000 zł	3 700 000 zł	4 780 000 zł	310 000 zł	20 030 000 zł

Propozycje działań remontowych i inwestycyjnych w zakresie infrastruktury wodnej na terenie powiatu nakielskiego w ocenie GSW i JST (gminy i powiat) na podstawie ankiet

1. Ogólne kierunki prac w zakresie infrastruktury wodnej zgłaszane przez spółki wodne z terenu powiatu nakielskiego dotyczą głównie utrzymania istniejących urządzeń:

- Wszystkie spółki zgłaszają propozycje działań dotyczących infrastruktury wodnej na terenie działalności danej spółki wodnej. Wymieniane są takie działania jak: prace melioracyjne, przebudowa, utrzymanie i konserwacja istniejących urządzeń wodnych będących w utrzymaniu GSW.
- Propozycje działań inwestycyjnych zawierają się w następujących postulatach: budowa przepustów i zastawek piętrzących na ciekach wodnych, retencjonowanie wody. Przykładem zadań bardziej sprecyzowanych jest budowa sieci drenarskich na terenach zielonych na ok. 200 ha, zgłaszana przez GSW Nakło.
- Uwagi dodatkowe formułowane przez GSW, w kwestii zakresu zadań do podjęcia, dotyczą możliwości finansowych – zakres proponowanych prac jest bardzo szeroki, ograniczeniem jest stały problem niewystarczających środków finansowych w dyspozycji spółek wodnych.

2. Propozycje działań z zakresu infrastruktury wodnej zgłaszane przez samorządy gminne i powiatowe są bardziej sprecyzowane, ale dotyczą w większości zadań powiązanych z funkcjami samorządu niż z gospodarką wodą:

a) Propozycje Miasta i Gminy Szubin:

- Tereny rekreacyjne na terenie miasta Szubina, przylegające do rzek: Gąsawka i Biała Struga (w tym: odtworzenie naturalnego zbiornika retencyjnego – stawu, wydzielenie ścieżki rowerowej/spacerowej).
- Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Zamość w ramach przeciwdziałania zanieczyszczaniu wód rzeki Noteć.
- Przebudowa drogi gminnej okalającej obszar Jeziora Wąsoskiego pełniącego funkcje rekreacyjne i retencyjne (kąpielisko gminne, wyznaczenie ścieżek rowerowych/spacerowych).
- modernizacja przepustu między Jeziorem Wąsoskim a Jeziorem Skrzynka.
- Konserwacja rowów gminnych wraz z ich inwentaryzacją.
- Wykonanie pełnej inwentaryzacji rowów gminnych i urządzeń melioracyjnych, opracowanie diagnozy stanu rowów gminnych oraz koniecznych prac konserwacyjnych.
- Realizacja prac polegających na konserwacji rowów gminnych.

b) Propozycje Miasta i Gminy Mrocza: remont mostów w Drzewianowie, Krukówku, Modrakowie; remont rowów.

c) Propozycje Miasta i Gminy Nakło nad Notecią:

- Odprowadzenia wód do cieku Rokitka z terenu gminy Nakło, Sadki i Mrocza.
- Zbiornik retencyjny – park 700-lecia.
- Zbiornik retencyjny – park Jana Sobieskiego.

d) Propozycje Starostwo Powiatowego Nakło nad Notecią:

- Ścieżka edukacyjna pieszo-rowerowa Występ – Nakło, na terenach łąkowych biegnąca między rzeką Noteć, a kanałem Paramelka.
- Zbiornik retencyjny między Nakłem nad Notecią i Paterkiem z buforem parkowo-leśnym

3. Ogólna kwota środków finansowych oszacowanych przez wnioskujące podmioty to ok.53,5 mln zł. Kwota ta nie jest ostateczna, gdyż niektóre ze zgłaszanych zadań nie zostały oszacowane co do kosztów.

Uwaga - szczegółowe informacje z ankiet znajdują się w załączniku nr 3 Inwestycje proponowane przez Gminne Spółki Wodne i samorządy z terenu powiatu nakielskiego (wyciąg z ankiet).

RZGW Bydgoszcz, Zarząd Zlewni w Inowrocławiu w swoich propozycjach wskazuje jako priorytetowe zadanie inwestycje na rzece Kcynka.

Informacje z RZGW Bydgoszcz dotyczące inwestycji oraz utrzymania i konserwacji istniejących urządzeń

Tab. 10. Działalność inwestycyjno-remontowa PGW Wody Polskie na terenie powiatu nakielskiego - kwoty wydatkowane w latach 2018-2020

Lp.	Rodzaj prac	Kwota w tys. zł		
		2018	2019	2020
1	Inwestycje – budowa nowych urządzeń	-	-	-
2	Prace remontowe – utrzymanie i konserwacja istniejących urządzeń:			
	Kanał Dębogórski	-	20,47	101,30
	Rokitka	37,71	67,21	158,88
	Struga Śleska	-	9,53	64,72
	Stara Noteć Rynarzewska	-	7,21	6,77
	Kanał Bydgoski	-	-	155,05
	Dolna Noteć Skanalizowana	22,31	-	111,29
	Rów opaskowy w Występie	11,68	11,49	8,35
	Kanał Ślesiński	-	10,51	-
	Jaz Tur	-	89,87	-
	Śluza nr 8 Nakło Wschód	54,74	-	-
	Łobzonka	-	33,47	-
	Zastawka na rzece Rokicie w Ostrowie	-	58,57	-
	Rzeka Kcynka	86,00	81,90	109,60
	Kanał Łaskownicki	20,50	-	-
	Kanał Nowowiejski	-	-	-
	Gąsawka – konserwacja	41,97	48,72	-
	Czarny Rów - konserwacja	-	65,29	42,78
	Biała Struga - konserwacja	43,72	48,85	45,05
	Jazy na Gąsawce – eksploatacja i utrzymanie	3,43	6,92	4,69
	Jazy na Czarnym Rowie – eksploatacja i utrzymanie	2,55	5,19	3,51
	Jaz Kornelin - remont	-	-	14,87
3	Inne (jakie)			
	Razem (w tys. zł)	324,61	565,20	826,86

Tab. 11. Najważniejsze planowane zadania na terenie powiatu nakielskiego do 2023 roku w zakresie działania Zarządu Zlewni Inowrocław, RZGW Bydgoszcz PGW Wody Polskie

Lp.	Nazwa zadania do wykonania	Szacunkowa kwota w tys. zł
Inwestycje – budowa nowych urządzeń		
1	Kształtowanie przekroju podłużnego i poprzecznego rzeki Kcynki - etap II od km 21+302 do km 33+962 w latach 2021 – 2022	9 855,00
2	Przywrócenie drożności morfologicznej rzeki Noteci od Pakości do Krostkowa (część zadania: budowa przepławek na stopniach wodnych Nakło Zachód i Gromadno)-	3 531,90
3	Regulacja Białej Strugi od km 1+700 do km 9+170 -	809,00
	Razem	14 195,90
Prace remontowe – utrzymanie i konserwacja istniejących urządzeń (kwoty mają charakter poglądowy i mogą ulec zmianie)		
1	Kanał Dębogórski	100,00
2	Kanał Ślesiński	150,00
3	Struga Śleska	200,00
4	Łobzonka	100,00
5	Stara Noteć Rynarzewska	200,00
6	Kanał Bydgoski	200,00
7	Dolna Noteć Skanalizowana	1400,00
8	Rów opaskowy w Występie	50,00
9	Kanał Ślesiński	200,00
10	Remont śluzy nr 8 Nakło Wschód	1500,00
11	Rzeka Kcynka	300,00
12	Kanał Łaskownicki	135,00
13	Kanał Nowowiejski	150,00
14	Gąsawka - konserwacja	410,00
15	Czarny Rów - konserwacja	110,00
16	Biała Struga - konserwacja	135,00
17	Jazy na Gąsawce – eksploatacja i utrzymanie	34,00
	Razem (w tys. zł)	5 374,0

2) analiza problemów i propozycje rozwiązań w zakresie gospodarki wodnej w powiecie

Wnioski z ankiet

Na podstawie analizy ankiet (9 ankiet GSW i JST) zebrano zgłoszone uwagi, wnioski i propozycje i przedstawiono je w formie syntetycznej poniżej.

Uwaga metodyczna

Należy zauważyć, że przedstawione poniżej wnioski są tylko podsumowaniem problemów i nie mają charakteru statystycznego, tj. nie obrazują skali występowania problemów. Ankieta zawierała pytania otwarte, na które badani odpowiadali wg swojej wiedzy i poglądów - miała charakter sondażowy a nie „statystyczny”, badający natężenie problemów. Ostateczna

redakcja opisu problemów jest także efektem spotkań warsztatowych, na których były one szeroko omawiane.

Problemy strukturalne i organizacyjne dotyczące GSW i JST

1. Powszechnie zgłaszanym problemem jest brak dostępu Spółek Wodnych do ewidencji gruntów (bazy Ewidencji Budynków i Gruntów). Nie można ustalić właścicieli nieruchomości, co skutkuje problemami w planowaniu, finansowaniu i realizacji zadań w zakresie utrzymania urządzeń wodnych.
2. Odczuwalny jest brak ewidencji wszystkich urządzeń melioracyjnych - wg opinii przedstawicieli GSW nie sposób ustalić, które grunty mają melioracje, a które nie mają. Brak pełnej ewidencji urządzeń melioracyjnych i brak możliwości bezkosztowego dostępu do istniejących map dla spółek wodnych jest wielkim utrudnieniem dla realizacji ich zadań.
3. Brak kompleksowej inwentaryzacji urządzeń melioracyjnych (w tym rowów komunalnych), obejmującej nie tylko ewidencję urządzeń, ale także ocenę ich stanu i funkcjonalności, utrudnia, a w wielu przypadkach uniemożliwia, przeprowadzenie postępowań administracyjnych związanych z gospodarowaniem wodami, dotyczących m. in., naruszenia stosunków wodnych, a przede wszystkim zaniechania prac konserwacyjnych.
4. Problemem strukturalnym są luki w systemie ewidencji powodujące, że nie wszyscy użytkownicy istniejącej infrastruktury wodnej są jednoznacznie zidentyfikowani, co powoduje, że nie ponoszą kosztów jej utrzymania i nie uczestniczą w niezbędnych działaniach modernizacyjnych.
5. Brak uzależnienia otrzymania płatności obszarowej od wcześniejszej zapłaty składki członkowskiej GSW lub opłaty na rzecz GSW, skutkuje unikaniem przez niektórych rolników ponoszenia części kosztów przypadających na dany obszar, objęty pracami GSW.
6. Przedstawiciele niektórych samorządów, jako wadę systemu zarządzania infrastrukturą urządzeń wodnych, formułują tezę że wójtowie i burmistrzowie jako władze terenu, na którym znajdują się liczne elementy infrastruktury wodnej, posiadają ograniczoną wiedzę odnośnie ich stanu lub prac podejmowanych w zakresie jej poprawy. Wynika to z braku określenia statusu samorządu lokalnego w procesie zarządzania zasobami wodnymi - „w obecnym stanie prawnym samorząd w wielu przypadkach pełni rolę „biernego obserwatora” umiejscowionego pomiędzy organem zarządzającym wodami a inwestorami/beneficjentami realizującymi na terenie swoich nieruchomości inwestycje związane z gospodarowaniem wodami”.
7. Ważnym czynnikiem wpływającym na negatywne opinie o funkcjonowaniu systemu zarządzania infrastrukturą wodną, jest brak przepływu informacji w zakresie planowanych czy realizowanych inwestycji dotyczących gospodarowania wodami - dotyczy to urządzeń wodnych nie będących własnością samorządów. Problemem jest nie tylko brak wiedzy o działaniach planowanych przez organy gospodarujące wodami, ale także brak możliwości wyrażenia opinii w omawianym zakresie.
8. Problemem jest brak zintegrowania lub nawet tylko koordynacji działań poszczególnych organów bądź instytucji na rzecz zarządzania zasobami wodnymi - „aktualnie, różne

instytucje prywatne i publiczne realizują inwestycje związane z gospodarowaniem wodami, jednakże w praktyce cel ich wdrażania nie zawsze bywa spójny – działania PGW WP, Nadleśnictw, osób fizycznych (rolników) i firm, a także samorządów winny odzwierciedlać lokalne potrzeby w omawianym zakresie, jasno określone w dokumentach strategicznych”.

9. Spółki wodne to jednostki sprawujące bieżący „nadzór” nad „lokalnymi” urządzeniami melioracyjnymi i podejmujące doraźne interwencje związane z utrzymaniem rowów – pełnią wiele funkcji publicznych, ale ich działanie nie jest powiązane w żaden sposób z planami PGW WP w zakresie gospodarowania wodami, nie posiadają odpowiedniego zaplecza technicznego, w tym dostępu do ewidencji gruntów, a niekorzystne zapisy przetargowe utrudniają im realizację zadań statutowych.
10. W opinii niektórych ankietowanych dla sprawnego funkcjonowania spółek wodnych jest pożądana pomoc merytoryczna dla pracowników GSW, dotycząca wielu aspektów ich funkcjonowania. Także w wypowiedziach samorządowców pojawiają się opinie, że główne problemy w zakresie utrzymania urządzeń wodnych w zarządzie samorządu, to (poza brakiem brak środków finansowych) braki kadrowe.

Problemy techniczne

1. Obecny stan infrastruktury wodnej jest nakierowany na odprowadzanie wód, istniejące rowy melioracyjne nie mają technicznych możliwości zatrzymywania wody. Aby zapewnić możliwość racjonalnego gospodarowania wodą, tj. nie tylko korzystać z funkcji odprowadzenia nadmiaru wód, ale także umożliwić zatrzymanie wód i nawodnienie pól, konieczny jest montaż urządzeń do zatrzymywania wody. Coraz bardziej odczuwalny jest brak retencji wód powierzchniowych.
2. Problemem jest utrzymanie w stanie sprawności istniejących systemów melioracyjnych. Poza uwarunkowaniami finansowymi, problemem utrudniającym działania planistyczne i wykonawcze, jest w praktyce brak aktualnej i pełnej ewidencji urządzeń melioracyjnych. Problemem zgłaszanym przez GSW jest w szczególności brak łatwego dostępu do map dla spółek melioracyjnych.
3. Należy brać pod uwagę, że istniejące zasoby ewidencyjne w zakresie urządzeń wodnych nie obejmują wszystkich urządzeń melioracyjnych. Konieczna jest inwentaryzacja istniejących rowów melioracyjnych, problemem jest jednak brak wsparcia finansowego dla takich działań podejmowanych przez GSW.
4. Na terenie niektórych gmin powiatu nakielskiego podstawowym problem są podtopienia łąk przez niedrożne odcinki rzek (rzeka Rokitka) oraz sukcesywne utrzymanie drożności koryta rzeki Noteci oraz koryt mniejszych rzek stanowiących odbiorniki wód melioracyjnych.

Propozycje rozwiązań problemów dotyczących GSW i systemu gospodarki wodnej

1. Gminne Spółki Wodne zarządzające głównie rowami melioracyjnymi powinny zostać włączone w struktury funkcjonowania Nadzorów Wodnych Państwowego Gospodarstwa

Wodnego Wody Polskie lub objęte nadzorem tej instytucji. Spółki wodne to jednostki sprawujące bieżący „nadzór” nad „lokalnymi” urządzeniami melioracyjnymi i podejmujące doraźne interwencje związane z utrzymaniem rowów – pełnią wiele funkcji publicznych. Zasadnym byłoby zatem włączenie Spółek Wodnych w strukturę organu, który posiada zaplecze merytoryczne (ewidencje) oraz finansowe (instrumenty ekonomiczne).

2. Spółki wodne jako podmioty najbardziej zainteresowane prawidłowym stanem rzek funkcjonujących jako odbiorniki wód z urządzeń melioracyjnych mogłyby mieć wpływ na ustalenie zakresów i terminów prac utrzymaniowych tych rzek, a wskazywane przez spółki problemy na ww. ciekach powinny być brane pod uwagę przez PGW Wody Polskie.
3. Propozycje dotyczące infrastruktury wodnej:
 - Budowa zbiorników retencyjnych oraz sieci nawodnień na terenach najbardziej narażonych na suszę w ramach inicjatyw własnych rolników.
 - Zapewnienie systematycznego odmulania Noteci i Rokitki.
 - Zbudowanie zbiornika retencyjnego u ujścia Rokitki celem wykorzystania wód do nawodnień na gruntach ornych.
4. Rozwój „małej retencji” poprzez:
 - doradztwo dla rolników w zakresie określenia miejsc korzystnych dla wykonania urządzeń małej retencji,
 - potem pomoc w uzyskaniu dofinansowania oraz przygotowania stosownych dokumentów.
5. Zwiększenie środków finansowych na funkcjonowanie spółek wodnych poprzez:
 - Objęcie wszystkich osób prawnych i fizycznych opłatą za korzystanie z urządzeń melioracyjnych jako użytkowników całego systemu wodnego.
 - Większe dofinansowanie Spółek na podstawowe działania, powierzenie wykonania robót melioracyjnych przez Wody Polskie (zlecenie prac spółkom wodnym w zakresie infrastruktury wodnej przez tzw. „powierzenie”).

Uwaga - szczegółowe informacje z ankiet znajdują się w załączniku nr 4 Problemy i propozycje rozwiązań zgłoszone przez Gminne Spółki Wodne i samorządy z terenu powiatu nakielskiego (wyciąg z ankiet).

Problemy dotyczące utrzymania urządzeń wodnych na terenie powiatu nakielskiego zgłoszone przez RZGW Bydgoszcz

- 1) *Brak pełnego dostępu zgodnie z art. 196 ust.3 pkt. 1a i 1 b ustawy Prawo wodne do danych podmiotowych znajdujących się w Ewidencji gruntów i budynków prowadzonej przez Powiat Nakielski w zakresie umożliwiającym prowadzenie ewidencji urządzeń melioracji wodnych oraz prowadzenie postępowań administracyjnych związanych z ich utrzymaniem.*
- 2) *Niszczenie infrastruktury wodnej przez bobry.*

- 3) *Silne zarastanie koryt poszczególnych cieków i kanałów generuje potrzebę prowadzenia na dużą skalę robót wykoszeniowych, zapewniając swobodny przepływ w ciekach, występowanie lokalnych podtopień, czy wylewów w Dolinie Noteci z uwagi na jej osiadanie oraz budowę (torfy).*

7. Oszacowanie potrzeb związanych z wiedzą i informacją na temat racjonalnej gospodarki wodą i doradztwem „wodnym”

1) zapotrzebowanie na usługi doradcze

Na stopień skomplikowania zagadnień związanych z infrastrukturą wodną na terenie powiatu wpływają takie czynniki jak:

- wielość osób i podmiotów powiązanych z zarządzaniem urządzeniami wodnymi i ich wykorzystaniem (rolnicy, spółki rolnicze, samorządy, mieszkańcy lasy państwowe i prywatne, parki krajobrazowe, PGW Wody Polskie),
- nierówność podmiotów co do ich znaczenia, siły finansowej i ulokowania w systemie prawnym,
- zróżnicowanie źródeł finansowania (składki, opłaty, dotacje samorządowe i rządowe, fundusze unijne, budżet państwa),
- rozproszenie wiedzy o infrastrukturze i jej użytkownikach (kataster wodny, rejestry gruntów, mapy glebowo-rolnicze, rejestry urządzeń nawadniających itp.),
- stan zaszłości historycznych dotyczących zarówno sposobów budowy i utrzymania urządzeń wodnych, jak i nieporozumienia i konflikty pomiędzy interesariuszami,
- zmiana warunków klimatycznych naruszająca dotychczas funkcjonujące warunki przyrodnicze, rozwiązania techniczne i agrotechniczne, organizacyjne i prawne,

W związku z powyższym istnieje pilna potrzeba wsparcia działań w zakresie systemowego uporządkowania sytuacji w postaci profesjonalnych usług doradczych.

Poza dostarczaniem wiedzy fachowej mogą one także spełniać **ważną społecznie funkcję niezależnego autorytetu w rozstrzyganiu istniejących i nowych konfliktów** pomiędzy użytkownikami zasobów wody i zarządcami różnych elementów systemów wodnych.

Biorąc pod uwagę docelową kluczową rolę LPW w budowaniu spójności i konsensusu w zakresie gospodarki wodnej i racjonalnego wykorzystania dostępnych zasobów wody, **profesjonalne usługi doradcze wykonywane na rzecz LPW mogą dotyczyć:**

1. inwentaryzacja infrastruktury wodnej – obecnie nie ma pełnej wiedzy nie tylko o stanie infrastruktury ale także, w wielu przypadkach, o tym kto jest właścicielem gruntów na których takie urządzenia funkcjonują,
2. ocena stanu infrastruktury wodnej i jej diagnoza wskazująca kierunki prac utrzymaniowych i niezbędne inwestycje,
3. badanie i ocena zasobów wodnych pod kątem możliwości ich wykorzystania do nawodnień rolniczych.

Propozycje spółek wodnych w zakresie niezbędnej pomocy doradczej dotyczą takich konkretnych zadań jak:

- określenie miejsc korzystnych dla wykonania urządzeń małej retencji,
- pomoc w uzyskaniu dofinansowania na takie urządzenia,
- pomoc w przygotowaniu stosownych dokumentów.

W ocenie spółek wodnych istnieje zapotrzebowanie na doradztwo techniczne i prawne dla GSW, w zakresie utrzymania urządzeń i podejmowania nowych inwestycji oraz skutecznych sposobów egzekwowania opłat zarówno od członków jak i innych użytkowników urządzeń wodnych utrzymywanych kosztem GSW.

Potrzeby szkoleniowe dla rolników w opinii ankietowanych dotyczą takich zagadnień jak:

1. *Usługi doradcze, szkolenia dla rolników, w szczególności wskazane byłoby doradztwo dla rolników w zakresie określenia miejsc korzystnych dla wykonania urządzeń małej retencji, a potem pomoc w uzyskaniu dofinansowania oraz przygotowania stosownych dokumentów,*
2. *Edukacja społeczeństwa w szerokim zakresie od rolników do młodzieży szkolnej w celu unaocznienia problemu oraz ukazania jego związku ze zmianami klimatycznymi (w tym szkolenia mieszkańców w zakresie racjonalnej gospodarki wodnej).*

2) zapotrzebowanie na informację i promocję w zakresie gospodarki wodą

1. Biorąc pod uwagę obecny stan wiedzy ogółu rolników i ich stan świadomości co do współzależności wielu elementów wpływających na całość zarządzania zasobami wody (nie tylko na potrzeby rolnictwa), **potrzebne są działania informacyjne i edukacyjne dotyczące narastającego problemu dostępu do wody i jego bezpośredniego związku ze zmianami klimatycznymi.** Postrzeganie tego problemu z perspektywy rolnika często ogranicza się do **narzekania na nadmiar lub niedobór wody**, który to stan w sposób bezpośredni wpływa na uzyskiwane przez niego plony, a w rezultacie jego dochody.
2. Malejące zasoby wody, dostępnej dla wielu dziedzin życia i gospodarki, wymuszają **konieczność powszechnej edukacji społeczeństwa** w szerokim zakresie zagadnień dotyczących racjonalnej gospodarki wodą (zużywanej na cele komunalne, bytowe, rolnicze, przemysłowe itd.). Szkolenia mieszkańców w zakresie racjonalnej gospodarki wodnej muszą **dotyczyć wszystkich grup społecznych, w tym rolników, przedsiębiorców, mieszkańców miast, młodzieży szkolnej.**
3. Budowanie świadomości społecznej w zakresie racjonalnego gospodarowania wodą powinno się odbywać przez **organizowanie akcji promocyjnych trafiających do ogółu społeczeństwa** tak, aby wykreować **modę na dbałość o lokalne i krajowe zasoby wody.**
4. Potrzeby w zakresie wiedzy i informacji dotyczą także **możliwości pozyskiwania środków z dotacji budżetowych lub unijnych na budowę obiektów małej retencji** na polach rolników. Jednak dodatkowe działania rolników na rzecz innych osób, które mogą przyczyniać się do spadku dochodów rolnika (poldery wylewowe, opóźnione koszenia łąk) wymaga zadośćuczynienia finansowego. Propagowanie rozwiązań dotyczących możliwości

uczestniczenia rolników w spowolnieniu spływu wód opadowych z wykorzystaniem ich własnych gruntów, powinno się odbywać **nie tylko w formie edukacji, ale przede wszystkim poprzez realną możliwość skorzystania z programów pomocowych.**

5. Konkretną potrzebą w zakresie informacji i promocji jest **edukacja rolników dotycząca roli i funkcji wypełnianych przez spółki wodne.** Niezbędne jest zahamowanie narastającego trendu ucieczki rolników z GSW – „*bo skoro nie muszę należeć, to nie muszę płacić składki*”.
6. Upowszechnianie rzetelnej informacji dotyczącej działań na rzecz racjonalnej gospodarki wodą w rolnictwie.

8. Działalność Lokalnego Partnerstwa ds. Wody w przyszłości

1) funkcjonowanie LPW w kolejnych latach

Funkcjonowanie LPW w kolejnych latach jest uzależnione od rozwiązań prawnych i możliwości finansowania jego działalności. Obecna formuła działania, jako grupy osób funkcjonujących zawodowo w instytucjach zajmujących się problematyką wodną, związanych wspólnymi celami i zasadami ujętymi w regulaminie partnerstwa, jest niewystarczająca dla realizacji tych celów w przyszłości.

Zadania jakie widzą przed sobą członkowie Partnerstwa wykraczają poza możliwości działania bez rejestracji nowego podmiotu prawnego. Na etapie wstępnym (I połowa 2021 roku) przyjęto, że istnieją możliwości podejmowania niektórych działań poprzez instytucje reprezentowane w LPW. Akcje promocyjne i szkolenia, realizowane pod patronatem LPW, mogą być wdrożone przez takie podmioty jak Starostwo Powiatowe czy KPODR Minikowo, oczywiście w ramach ich zdań statutowych. LPW, jako grupa liderów lokalnej społeczności, może także zajmować stanowiska wobec konkretnych planów i opiniować projekty rozwiązań prawnych.

Działania wymagające znacznych nakładów wymagają posiadania własnych środków finansowych. Zlecenie przez LPW opracowania dla obszaru całego powiatu profesjonalnych ekspertyz dotyczących stanu infrastruktury, czy przygotowanie oceny zasobów wodnych, wymaga pozyskania dotacji na realizację tych projektów. Dalsze działania LPW będą zależały od stworzonych przez Państwo możliwości prawnych i finansowych. **Kluczowe jest stworzenie uregulowań prawnych pozwalających na rejestrację podmiotu prawnego, w którym będą mogły równoprawnie uczestniczyć zarówno osoby fizyczne, spółki wodne, stowarzyszenia jak i samorządy i instytucje państwowe (formuła LGD/LOT).**

W przyszłości, wypracowany na spotkaniach Regulamin Partnerstwa (Zał. nr 1), może być wykorzystany jako tekst bazowy dla statutu przyszłego stowarzyszenia działającego w formule podobnej do LGD, LGR lub LOT.

Uwagi i propozycje dotyczące funkcjonowania Lokalnego Partnerstwa Wodnego zgłoszone przez RZGW Bydgoszcz dotyczące obszaru działania LPWPN.

Mając na uwadze jak duże znaczenie ma zagwarantowanie potrzeb wodnych dla rolnictwa, warunkujące prawidłowe prowadzenie upraw szczególnie w okresach suszy hydrologicznej, należy skupić się na działaniach zmierzających do maksymalnego, możliwego retencjonowania wody oraz jej racjonalnego wykorzystywania w zależności od potrzeb poprzez:

- rozpoznanie potrzeb wodnych w poszczególnych obszarach (zlewniach cząstkowych) cieków i kanałów,*
- doraźne podpiętrzanie wody w ramach retencji korytowej na przestrzeni całego roku w zależności od możliwości i potrzeb użytkowników na urządzeniach piętrzących: jazy, zastawki,*
- zachowanie przepływów nienaruszalnych na poszczególnych stopniach gwarantujące zapewnienie niezbędnych potrzeb wodnych w całej zlewni danego cieku. Jest to bardzo istotne w przypadku, gdy zlewnia cieku obejmuje kilka powiatów.*

Wobec powyższego w takich sytuacjach, w przypadku przedsięwzięć mogących mieć wpływ na tereny poza pow. nakielskim, partnerstwo dla wody w swoich działaniach powinno swoim zasięgiem obejmować rozszerzone działania poza powiat (należy brać pod uwagę wpływ na cały obszar zlewni). Aby to zagwarantować należy dbać o właściwy stan urządzeń wodnych oraz właściwą konserwację rzek i kanałów oraz preferować inwestycje związane z możliwością retencjonowania wody (szczególnie mała retencja) i jej racjonalnego wykorzystania.

2) skład partnerstwa - interesariusze

Podczas warsztatów wypracowano Regulamin Partnerstwa, który zawiera w sobie wskazówki dotyczącego tzw. „kryteriów członkostwa”. Ustalono listę podmiotów, które mogą (i powinny) należeć do LPW. Taka lista zawarta w regulaminie ogranicza też członkostwo do podmiotów spełniających warunki opisane w tej liście. Nowych członków będzie przyjmowało walne zebranie LPW na podstawie tej listy. To oznacza, że nie każdy zgłaszający się może zostać przyjęty w skład LPW.

Zasady jakimi kierowano się tworząc tę listę sprowadzały się do tego, aby uzyskać jak najszerszą reprezentację osób, podmiotów gospodarczych, stowarzyszeń i instytucji, które można określić jako interesariuszy szeroko rozumianej gospodarki wodą. Tak sformułowane kryteria obejmują więc także instytucje naukowe, osoby i firmy z sektora turystyki powiązane z eksploatacją zasobów wodnych czy stowarzyszenia wędkarskie.

Regulamin Partnerstwa stanowi:

1. Członkami LPW mogą być osoby i podmioty z terenu powiatu Nakielskiego funkcjonujące na obszarach wiejskich i miejskich, uczestniczące w zarządzaniu zasobami wody lub z nich korzystające, a w szczególności:
 - a) *Spółki wodne z terenu powiatu nakielskiego,*
 - b) *Rolnicy użytkujący urządzenia wodne i melioracyjne,*
 - c) *Firmy/spółki rolne zarządzające urządzeniami wodnymi,*
 - d) *Stowarzyszenia mieszkańców obszarów wiejskich i miast z terenu powiatu,*
 - e) *Samorzędy gminne i samorząd powiatowy,*
 - f) *Państwowe Gospodarstwo Wodne WODY POLSKIE,*
 - g) *Instytucje z otoczenia rolnictwa świadczące usługi doradcze i wspierające rozwój wsi,*
 - h) *Instytucje naukowe, które swoim oddziaływaniem obejmują teren powiatu,*
 - i) *Mieszkańcy powiatu użytkujący urządzenia wodne, lub wykorzystujący zasoby wody,*
 - j) *Osoby i firmy z sektora turystyki powiązane z eksploatacją zasobów wodnych.*
 - k) *Stowarzyszenia wędkarskie.*
2. *Aby zostać członkiem LPW należy złożyć deklarację współpracy w ramach LPW. Założyciele Partnerstwa zostają członkami w chwili podpisania deklaracji współpracy. Nowych członków w skład Partnerstwa przyjmuje walne zebranie LPW na podstawie kryteriów członkostwa określonych w ust. 1.*

3) oczekiwania w stosunku do przyszłych kompetencji LPW

W I etapie tworzenia LPW (grudzień 2020r.), kompetencje Partnerstwa wynikają z przyjętej formuły organizacyjnej mającej niestety duże ograniczenia prawne. LPW powiatu Nakielskiego jest partnerstwem lokalnym skupiającym osoby reprezentujące podmioty z wielu sektorów i środowisk, działającym na podstawie regulaminu przyjętego przez wszystkich członków Partnerstwa. Obecnie Partnerstwo nie posiada osobowości prawnej – działa poprzez swoich członków. LPWPN i jego reprezentacja nie może podejmować żadnych zobowiązań organizacyjnych, rzeczowych lub finansowych w swoim imieniu lub w imieniu swoich członków. Wszelkie działania w ramach prac LPW jego członkowie podejmują we własnym imieniu i na własny koszt. Oznacza to, że uchwały podejmowane przez LPWPN mogą mieć tylko rangę opinii - wyrażonej jednak przez grono reprezentujące szeroki wachlarz instytucji i liderów lokalnych.

W II etapie działań (po rejestracji w KRS) kompetencje otrzymane przez LPW PN powinny wynikać z przyjętych celów Partnerstwa. Lista ta jest efektem prac warsztatowych - na podstawie propozycji zgłoszonych przez uczestników zredagowano listę celów, która następnie została zaakceptowana przez podpisanie Deklaracji Współpracy. **Docelowo kompetencje LPW PN oczekiwane przez członków partnerstwa obejmują:**

- 1. Uczestnictwo LPW w procesie decyzyjnym i w działaniach inwestycyjnych (opiniowanie).**
- 2. Udział w tworzenia dokumentów planistycznych, analitycznych i wniosków finansowych dotyczących inwestycji wodnych (zlecenie ekspertyz i opracowań).**

3. Koordynacji działań podmiotów prowadzących działania inwestycyjne i remontowe w zakresie infrastruktury wodnej (wzajemne informowanie się partnerów).

Oprócz tego członkowie LPW stawiają sobie na celu podniesienie świadomości w zakresie racjonalnego gospodarowania wodą, wyzwolenie różnorodnych inicjatyw społecznych i budowanie dobrych relacji między interesariuszami. Dla tych celów LPW powinno mieć możliwość realizacji projektów z własnych środków lub dotacji.

Cele zawarte w Regulaminie LPWPN:

- 1. Zintegrowania działań na rzecz racjonalnego gospodarowania wodą poprzez stworzenie mechanizmów zapewniających partnerom uczestnictwo w procesie decyzyjnym i w działaniach inwestycyjnych.*
- 2. Stworzenie na terenie powiatu systemu służącego przepływowi informacji, prowadzeniu konsultacji i koordynacji działań wszystkich podmiotów prowadzących działania inwestycyjne i remontowe w zakresie gospodarowania wodą.*
- 3. Podniesienie świadomości w zakresie racjonalnego gospodarowania wodą wśród mieszkańców i podmiotów związanych z tą tematyką.*
- 4. Wyzwolenia różnorodnych inicjatyw społecznych na rzecz racjonalnego gospodarowania wodą poprzez promocję tej problematyki.*
- 5. Budowanie dobrych relacji między interesariuszami, w tym podniesienie rangi Spółek Wodnych jako ważnego czynnika kształtującego stosunki wodne.*
- 6. Stworzenie instrumentów pomocy partnerom i rolnikom w zakresie tworzenia dokumentów planistycznych, analitycznych i wniosków finansowych dotyczących inwestycji wodnych.*

Konkretne zadania, jakie sformułowali uczestnicy warsztatów zostały zapisane w Regulaminie Partnerstwa:

- 1. Powołanie wspólnej reprezentacji osób, podmiotów prywatnych, organizacji pozarządowych i instytucji publicznych zrzeszonych w LPW.*
- 2. Stworzenie struktury organizacyjnej LPW, wyłonienie lidera i koordynatora działań oraz przyjęcie regulaminu działalności LPW i osób je reprezentujących w kontaktach z instytucjami publicznymi.*
- 3. Wdrożenie skutecznego systemu informowania członków LPW o podejmowanych działaniach organizacyjnych, remontowych i inwestycyjnych w zakresie urządzeń wodnych.*
- 4. Stworzenie koncepcji poprawy sytuacji na terenie powiatu w zakresie gospodarki wodnej - przyjęcie przez LPW listy priorytetów inwestycyjnych i remontowych na terenie powiatu.*
- 5. Wspieranie działań na rzecz pozyskiwania środków zewnętrznych na utrzymanie i modernizację oraz inwestycje wodne podejmowanych przez członków LPW.*
- 6. Współpraca z ekspertami w zakresie określania zasobów wodnych i ich racjonalnego wykorzystania oraz pomoc w postaci doradztwa na rzecz LPW i jego członków.*
- 7. Różnorodne działania promujące znaczenia racjonalnej gospodarki wodą we wszystkich środowiskach na terenie powiatu.*

8. *Przygotowanie i realizacja programów edukacyjnych w zakresie gospodarowania wodą.*
9. *Organizacja spotkań informacyjnych oraz wymiana doświadczeń pomiędzy partnerami.*

4) źródła finansowania LPW

W I etapie istnienia, w związku z brakiem osobowości prawnej, działania LPWPN mogą jedynie dotyczyć podstawowej aktywności tj. organizowania zebrań, podejmowania uchwał w kwestii zajmowania stanowiska, opiniowania aktów prawnych i decyzji podejmowanych przez inne podmioty, inicjowanie projektów realizowanych przez inne podmioty. Na tym etapie, do czasu sformalizowania działania LPWPN, członkowie Partnerstwa postanowili zwrócić się z prośbą do Starostwa Powiatowego w Nakle o wsparcie działań LPWPN, poprzez pełnienie roli Sekretariatu Partnerstwa, jednakże Starostwo nie zgodziło się na tę propozycję uzasadniając to względami prawnymi. W związku z tym rolę sekretariatu przyjęła na siebie Gminna Spółka Wodna w Nakle, natomiast Starostwo zadeklarowało udostępnianie sali obiektach Przystani na Noteci.

W II etapie funkcjonowania, po rejestracji w KRS, niezbędne jest uzyskanie dotacji ze środków rządowych lub programów pomocowych UE na następujące zadania:

1. Projekty edukacyjne, informacja i promocja problematyki racjonalnej gospodarki wodą.
2. Projekty wsparcia dla partnerów np. GSW i rolników, poprzez doradztwo, szkolenia branżowe itp.
3. Realizacja własnych projektów dotyczących całokształtu problematyki gospodarki wodnej na terenie powiatu (w tym: inwentaryzacja istniejącej infrastruktury, ekspertyzy dotyczące stanu urządzeń, kompleksowe programy dotyczące inwestycji wodnych, ocena zasobów wodnych i programy ich wykorzystania dla celów rolniczych).
4. Funkcjonowanie podmiotu prawnego (koszty organizacyjne).

5) umocowania prawne LPW

W trakcie warsztatów uczestnicy zapoznali się ze wstępnymi analizami dotyczącymi różnorodnych aspektów organizacyjnych. Zostały rozpatrzone możliwości zorganizowania partnerstwa w 4 wariantach, różniących się stopniem zinstytucjonalizowania, a mianowicie:

- 1) Partnerstwo nieformalne – bez osobowości prawnej, ale działające samodzielnie.
- 2) Partnerstwo „nieformalne” afiliowane przy innej instytucji np. przy jednym z partnerów, ale posiadające własny regulamin działania.
- 3) Własna osobowość prawna, ale bez biura i personelu.
- 4) Własna osobowość prawna z własnym budżetem i zadaniami.

Te cztery warianty zostały rozpatrzone wg kryteriów organizacyjnych obejmujących: cele możliwe do osiągnięcia w danej formie organizacyjnej; zakres działania – co w danej formie jest możliwe do realizacji; organizacja - sposób funkcjonowania; finansowanie/ budżet LPW; reprezentacja LPW/władze; członkowie zwyczajni /członkowie wspierający.

Po dyskusji i głosowaniu uczestnicy warsztatów wybrali większością głosów wariant nr 2 tj. Partnerstwo „nieformalne” posiadające własny regulamin działania, afiliowane przy jednym z

partnerów. **Drugim wariantem, uznanym za docelowy był wariant 4. zakładający uzyskanie własnej osobowości prawnej z własnym budżetem i zadaniami.** Uznano, że LPW powinno zacząć funkcjonować jako grupa nieformalna, ale docelowo powinna uzyskać status osoby prawnej, co umożliwi LPW w przyszłości szerszą aktywność i realizację własnych projektów. Partnerstwo jako grupa nieformalna może korzystać ze wsparcia instytucji o randze powiatowej – w tym przypadku rolę sekretariatu LPW może pełnić Starostwo Powiatowe.

Umocowania prawne LPW powinno przewidzieć możliwość uczestnictwa w nowym podmiocie prawnym partnerów posiadających różny status np. osoby fizyczne, spółki wodne, stowarzyszenia jak i samorządy i instytucje państwowe. Odpowiednia jest tu formuła zastosowana w regulacjach dotyczących Lokalnych Grup Działania czy Lokalnych Organizacji Turystycznych, bazujących na Prawie o stowarzyszeniach.

Regulacje prawne powinny także przewidzieć ustawowo, co najmniej opiniodawczą rolę LPW dla dokumentów planistycznych dotyczących gospodarki wodnej na terenie powiatu i obowiązek informowania LPW o podejmowanych inwestycjach wodnych na terenie Powiatu, także przez podmioty spoza terenu danego powiatu.

6) inne uwagi dotyczące partnerstwa

Uczestnicy warsztatów uznali, że realne funkcjonowanie partnerstwa „nieformalnego” wymaga jednak od jego członków co najmniej minimalnego udziału w pracach i zadeklarowania takich czynności jak udostępnianie danych, informowanie, udział w spotkaniach itp. Przygotowana Deklaracja Współpracy precyzuje te kwestie.

DEKLARACJA WSPÓŁPRACY

w ramach Lokalnego Partnerstwa Wodnego Powiatu Nakielskiego

Ja niżej podpisana/y, deklaruje wolę przystąpienia do Lokalnego Partnerstwa Wodnego Powiatu Nakielskiego. Zobowiązuję się do aktywnej współpracy przy realizacji celów lokalnego partnerstwa na rzecz wody wymienionych w jego regulaminie, a w szczególności zobowiązuję się do:

- 1. udziału w spotkaniach informacyjnych i integracyjnych w ramach funkcjonowania Partnerstwa,*
- 2. udziału i wspierania akcji informacyjnych i edukacyjnych dotyczących racjonalnego gospodarowania wodą,*
- 3. informowania partnerów w ramach LPW o zamierzeniach inwestycyjnych i organizacyjnych dotyczących prowadzonych inwestycji i remontów urządzeń wodnych i melioracyjnych,*
- 4. wymiany informacji w zakresie promowania dobrych praktyk dotyczących zarządzania urządzeniami wodnymi i melioracyjnymi,*
- 5. udziału w opracowaniu programu działań na rzecz poprawy stanu urządzeń i racjonalnego gospodarowania wodą oraz udostępniania niezbędnych informacji w tym zakresie,*
- 6. uzgadniania i koordynowania działań wynikających z przyjętego przez LPW programu działań na rzecz racjonalnego gospodarowania wodą.*

Wraz z przyjęciem do partnerstwa deklaruje stosowanie się do jego regulaminu działania.

Imię i nazwisko

Podpis

Organizacja (instytucja/podmiot), w której zajmuję się zagadnieniami infrastruktury wodnej:

Nazwa

Dla dobrej współpracy w dłuższym okresie czasu niezbędne jest także określenie zasad na jakich partnerzy uczestniczą we wspólnym przedsięwzięciu. Zostało to zapisane w regulaminie Partnerstwa zawierającym rozdział „Organizacja prac LPW”.

1. *Walne Zebranie LPW podejmuje najważniejsze decyzje w wszystkich sprawach Partnerstwa.*
2. *Decyzje podczas Walnego Zebrania LPW zapadają zwykłą większością głosów.*
3. *Reprezentację LPW stanowi Rada Partnerstwa. Pracę Rady Partnerstwa organizuje Przewodniczący Rady lub jego zastępca. Rada Partnerstwa zwołuje spotkania Walnego Zebrania Członków LPW w miarę potrzeb, ale nie rzadziej niż raz w roku.*
4. *Walne Zebranie LPW wybiera ze swojego składu członków Rady Partnerstwa. Liczbę członków Rady i ich funkcje w radzie oraz sposób jej pracy określa Walne Zebranie Partnerstwa.*
5. *Bieżące sprawy LPW, w tym organizowanie spotkań, przygotowywanie pism i powiadamianie o spotkaniach, prowadzi Sekretariat Partnerstwa prowadzony przez jednego z członków Partnerstwa wybranego przez członków LPW na Walnym Zebraniu. Praca Sekretariatu Partnerstwa jest koordynowana przez Przewodniczącego Rady lub jego zastępcę.*
6. *Rada Partnerstwa zbiera się w okresie pomiędzy Walnymi Zebraniem i podejmuje decyzje w sprawach LPW, niezastrzeżonych do decyzji Walnego Zebrania, a w szczególności dotyczące:*
 - 1) *opiniowania planowanych inwestycji i remontów urządzeń wodnych podejmowanych przez członków Partnerstwa i instytucje publiczne działające w tym zakresie,*
 - 2) *opracowania programu poprawy sytuacji na terenie powiatu w zakresie gospodarki wodnej – w tym listy priorytetów inwestycyjnych i remontowych na terenie powiatu.*
 - 3) *Współpracy z innymi instytucjami w zakresie realizacji projektów promocyjnych i edukacyjnych w zakresie racjonalnego gospodarowania wodą*
7. *Ze swoich działań pomiędzy obradami Walnego Zebrania Rada Partnerstwa składa sprawozdanie w formie ustalonej przez Walne Zebranie.*
8. *Ze swoich działań pomiędzy obradami Walnego Zebrania Rada Partnerstwa składa sprawozdanie w formie ustalonej przez Walne Zebranie.*

9. Podsumowanie

1) wnioski ze spotkań i odpowiedzi uzyskanych w ankietach

Uczestnicy spotkań inicjujących powstanie lokalnego partnerstwa na rzecz wody, uznają zgodnie, że kluczowym problemem jest brak koordynacji zadań finansowanych z różnych źródeł i realizowanych przez różne podmioty.

1. Podczas spotkań warsztatowych zidentyfikowano główne problemy w zakresie zarządzania wodą na obszarach wiejskich. Źródłem wielu problemów, oczywiście poza ograniczoną dostępnością środków finansowych, jest **rozproszenie zarządzania urządzeniami wodnymi pomiędzy wiele podmiotów**. Właścicielami sieci melioracyjnych i mniejszych urządzeń są gminne spółki wodne (GSW), pojedynczy rolnicy i spółki rolne, część infrastruktury jest także w posiadaniu niektórych samorządów. Kluczowe dla systemu rzeki, główne kanały, zbiorniki i jeziora oraz zlokalizowane na nich obiekty hydrotechniczne są zarządzane przez Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie.
2. **Źródła finansowania prac konserwacyjnych i inwestycyjnych są także zróżnicowane**. Spółki wodne, zrzeszające przede wszystkim rolników, korzystają ze składek swoich członków oraz dotacji udzielanych przez gminy, powiaty, samorząd województwa i urząd wojewódzki. Koszty ich działań są pokrywane także ze środków unijnych (PROW 2014-2020). Działania PGW Wody Polskie finansowane są przed wszystkim z budżetu państwa.
3. Wielopodmiotowy system finansowania bieżących konserwacji, a często także odbudowy podstawowych składników infrastruktury, stawia w szczególnie trudnej sytuacji gminne spółki wodne. Każdego roku muszą się ubiegać o uzyskanie dotacji lub zleceń na roboty - głównie w zakresie utrzymania urządzeń melioracyjnych. **Ograniczona wielkość środków i niepewność co do wyniku postępowań dotacyjnych nie pozwala na długoterminowe planowanie i często prowadzi do degradacji** zbudowanych nawet kilkadziesiąt lat temu sieci drenarskich, kanałów i studni melioracyjnych. Środki są przydzielane na zasadach konkursowych co oznacza, że inwestycje lub prace utrzymaniowe zaplanowane przez GSW nie mają gwarancji realizacji. **Problemem jest także brak systemu uzgodnień pomiędzy zarządcami powiązanych ze sobą liniowo lub obszarowo składników infrastruktury wodnej**. Często to co dobre dla jednego rolnika jest kłopotem dla drugiego.
4. Z uwagi na niepewność źródeł finansowania i brak mechanizmów koordynacji zadań sens planowania jest w ogóle kwestionowany. **Obecnie nie ma systemowych możliwości przygotowania i wdrażania długoterminowych planów dotyczących całych kompleksów urządzeń wodnych**, nad którymi zarząd jest sprawowany przez podmioty o różnorodnym statusie, zasobności finansowej i skali działania – bo są to rolnicy, gminne spółki wodne, spółki rolne, samorządy, instytucje państwowe (nie tylko PGW Wody Polskie ale także nadleśnictwa i parki krajobrazowe). Rozwiązaniem może być ustanowienie partnerskich relacji pomiędzy tymi, jakże bardzo różnymi, interesariuszami. Z uwagi na uwarunkowania terytorialne i administracyjne wydaje się, że partnerstwo powinno obejmować obszar powiatu.

5. Nadrzędnym celem lokalnego partnerstwa wodnego (LPW) będzie podjęcie wspólnych działań w zakresie szeroko pojętej racjonalnej gospodarki wodą. **LPW będzie działać na rzecz wzmocnienia koordynacji działań pomiędzy podmiotami uczestniczącymi w zarządzaniu zasobami wody.** Poprawa koordynacji w tym zakresie jest warunkiem łagodzenia problemu dostępu do wody dla rolnictwa i mieszkańców obszarów wiejskich.
6. W wyniku spotkań prowadzonych w ramach pilotażowego projektu, opracowano wstępną koncepcję funkcjonowania LPW. Przyjęto założenie, że partnerstwo będzie miało charakter dobrowolnego porozumienia, działającego na zasadach przyjętych demokratycznie przez równorzędnych partnerów.
7. Na tym etapie nie przewiduje się utworzenia odrębnego podmiotu prawnego. Dla powodzenia tej inicjatywy kluczowe jest **zapewnienie partnerstwu jak największej reprezentatywności, poprzez udział w partnerstwie wielu liderów środowisk lokalnych,** działających nie tylko w ramach spółek wodnych i innych stowarzyszeń, ale także reprezentujących podmioty prywatne, instytucje samorządowe i administrację rządową. W partnerstwie, poza podmiotami bezpośrednio zarządzającymi infrastrukturą wodną, powinni mieć głos także jej użytkownicy (np. stowarzyszenia wędkarskie, osoby prowadzące usługi turystyczne), a także instytucje z otoczenia rolnictwa i instytucje naukowe. Jednym z celów LPW będzie stworzenie mechanizmów zapewniających partnerom uczestnictwo w procesie decyzyjnym dotyczącym działań inwestycyjnych i modernizacyjnych.

2) rekomendacje dla MRiRW

1. **Poprawa stanu technicznego urządzeń składających się na infrastrukturę wodną oraz realizacja inwestycji prowadzących do retencjonowania wody, wymaga gruntownej zmiany systemu finansowania zadań.** Rozproszenie decyzji w kwestii przydzielania środków, zarówno na działania remontowe jak i na nowe inwestycje, pomiędzy kilka różnych podmiotów (samorządy, wojewoda, RZGW, ARiMR) powoduje, że w obecnych warunkach nie jest możliwe opracowanie i zrealizowanie spójnego planu modernizacji całości systemu, docelowo zapewniającego dostępność wody dla celów rolniczych i zaopatrzenia mieszkańców. **Środki finansowe z różnych źródeł muszą być alokowane na zadania wynikające z uzgodnionego lokalnie, długoterminowego planu dotyczącego całych kompleksów urządzeń wodnych, a nie pojedynczych urządzeń lub odcinków cieków wodnych.**
2. **Niezbędne jest stworzenie nowej konstrukcji prawnej dla LPW, pozwalającej na pełnoprawne, formalne uczestnictwo w partnerstwie wielu zróżnicowanych podmiotów** takich jak osoby fizyczne, spółki wodne, stowarzyszenia, przedsiębiorcy, jednostki samorządu terytorialnego, instytucje i urzędy państwowe. Przejście LPW z fazy budowania partnerstwa, rozumianego jako porozumienie interesariuszy dotyczące celów i metod działania, do fazy realnie podejmowanych działań wymaga przyjęcia odpowiedniej formuły prawnej. Należy skorzystać z rozwiązań prawnych, które pozwoliły skutecznie działać takim podmiotom jak Lokalne Grupy Działania, Lokalne Grupy Rybackie oraz Lokalne i Regionalne

Organizacje Turystyczne. **Stworzenie formuły prawnej analogicznej do LGD/LOT polega na wykorzystaniu ustawy o stowarzyszeniach i umożliwieniu członkostwa w stowarzyszeniach podmiotom prawnym, samorządom i instytucjom administracji państwowej.**

3. **Wydzielenie środków na utworzenie i uruchomienie działalności LPW, tj. koszty funkcjonowania podmiotu prawnego i realizację własnych projektów LPW.** Ważnym czynnikiem, skłaniającym lokalnych interesariuszy do utworzenia partnerstwa są nadchodzące zmiany w zakresie finansowania działań podejmowanych na rzecz usprawnienia zarządzania wodą na obszarach wiejskich. Konieczne przedsięwzięcia inwestycyjne i modernizacyjne w ramach dostosowań klimatycznych, powinny być finansowane zarówno ze środków polskich, jak i współfinansowanych przez UE.
4. **Nadanie Lokalnym Partnerstwom Wodnym ustawowych uprawnień do skutecznego oddziaływania na procesy inwestycyjne i sposoby zarządzania lokalnymi zasobami wody oraz infrastrukturą wodną na swoim obszarze działania.** Opiniowanie planów działania i programów inwestycyjnych pozwoli na lepszą koordynację działań pomiędzy podmiotami uczestniczącymi w zarządzaniu infrastrukturą i zasobami wody na obszarach wiejskich na poziomie regionalnym i lokalnym.

3) plan działań na przyszłość

Plany działania LPW Powiatu Nakielskiego zakładają działania na **rzecz rozszerzenia partnerstwa na inne podmioty zajmujące się szeroko rozumianymi sprawami wody dla zapewnienia pełnej reprezentatywności środowiska lokalnego**, tak aby opinie i propozycje LPW miały walor przydatności dla instytucji publicznych. Docelowo przewiduje się uzyskanie osobowości prawnej, kiedy tylko stanie się to możliwe.

Kluczowe zadania to **pozyskanie środków na wykonanie opracowań eksperckich, w celu sporządzenia Lokalnego Planu Wodnego nakierowanego na działania zapobiegające suszy i niedoborom wody dla rolnictwa** (niezbędne jest zebranie potrzeb inwestycyjnych z terenu powiatu oraz sporządzenie diagnozy zasobów wodnych na terenie powiatu i możliwości ich wykorzystania na potrzeby nawodnień rolniczych. Na pierwszym spotkaniu LPWPN przyjęto „**Ramowy plan działania Lokalnego Partnerstwa Wodnego Powiatu Nakielskiego na rok 2021**”, który przewiduje:

1. *Rozszerzenie składu Partnerstwa poprzez zaproszenie nowych członków zainteresowanych problematyką zarządzania wodą.*
2. *Promocja idei partnerstwa na rzecz wody i problematyki racjonalnej gospodarki wodą poprzez przekazanie informacji o celach LPW do lokalnych mediów (informacje prasowe, wywiady).*
3. *Nawiązanie współpracy w ramach Partnerstwa, dla pozyskania środków na wykonanie opracowań eksperckich, w celu sporządzenia Lokalnego Planu Wodnego nakierowanego na działania zapobiegające suszy i niedoborom wody dla rolnictwa:*

- a) Zebranie potrzeb inwestycyjnych od interesariuszy z terenu powiatu w celu sporządzenia kompleksowego planu obejmującego nowe inwestycje i modernizacje istniejącej infrastruktury wodnej.
- b) Diagnoza zasobów wodnych na terenie powiatu i możliwości ich wykorzystania na potrzeby nawodnień rolniczych.
- 4. Podjęcie rozmów z jednostkami samorządu terytorialnego (gminy, powiat, województwo) oraz instytucjami rządowymi (PGW WP i Wojewoda) w celu zbilansowania możliwości wydatkowania środków niezbędnych na poprawę stanu infrastruktury wodnej w najbliższych latach i zaproponowanie kierunków wydatkowania pieniędzy na terenie powiatu nakielskiego.
- 5. Udział w procesach legislacyjnych, dotyczących planowanych zmian w strukturze zarządzania infrastrukturą wodną na poziomie lokalnym (relacje - gmina, powiat, GSW itp.), poprzez opiniowanie propozycji zmian ustawowych i organizacyjnych.

a) przedstawienie rankingu inwestycji jakie należałoby przeprowadzić na obszarze LPW

Na pierwszym spotkaniu po utworzeniu Partnerstwa przyjęto uchwałę zawierającą wspólne stanowisko dotyczące niezbędnych działań w zakresie modernizacji infrastruktury wodnej pod kątem nowych funkcji wynikających m.in. ze zmian klimatycznych. Jednak przygotowanie wiarygodnego rankingu inwestycji, jakie należałoby przeprowadzić na obszarze LPW, wymaga rozszerzonej analizy obecnego stanu urządzeń wodnych i określenia nowych lokalnych potrzeb w tym zakresie. Jedną z ważnych przeszkód dla realizacji tego zadania, są wieloletnie zaniedbania dotyczące tzw. „katastru wodnego” i utrudniona możliwość uzyskania danych z rejestru gruntów przez spółki wodne.

Na tym etapie funkcjonowania Partnerstwa, na podstawie propozycji wyrażonych w ankietach i dyskusji podczas spotkań, zredagowano i przyjęto uchwałę **„Propozycje priorytetowych kierunków działań inwestycyjnych w zakresie gospodarki wodnej na terenie powiatu nakielskiego”**:

- 1. Priorytetowe kierunki prac w zakresie infrastruktury wodnej zgłaszane przez spółki wodne z terenu powiatu nakielskiego dotyczą głównie utrzymania istniejących urządzeń: prace melioracyjne, przebudowa, utrzymanie i konserwacja istniejących urządzeń wodnych będących w utrzymaniu GSW.
- 2. Propozycje działań inwestycyjnych formułowane przez spółki wodne dotyczą retencjonowania wody poprzez podejmowanie takich działań jak budowa przepustów i zastawek piętrzących na ciekach wodnych oraz budowa sieci drenarskich na terenach zielonych.
- 3. Propozycje działań z zakresu infrastruktury wodnej zgłaszane przez samorządy gminne i powiatowe są bardziej sprecyzowane, ale dotyczą w większości zadań powiązanych bardziej z funkcjami samorządu niż z gospodarką wodą.
 - a) Budowa nowych lub odtworzenie naturalnych zbiorników retencyjnych (stawów), na obszarze wiejskim i miejskim. Takie inwestycje powinny być powiązane z budową

infrastruktury dla terenów rekreacyjnych i wytyczeniem ścieżek rowerowych i spacerowych o charakterze edukacyjnym.

b) Konserwacja rowów gminnych i modernizacja przepustów drogowych oraz remonty mostów, budowa rowów odprowadzających wody do Rokitki i Noteci.

c) Budowa nowych sieci kanalizacji sanitarnej w ramach przeciwdziałania zanieczyszczaniu wód rzeki Noteć.

4. Wykonanie pełnej inwentaryzacji rowów gminnych i urządzeń melioracyjnych na terenie każdej gminy oraz opracowanie diagnozy stanu rowów gminnych oraz przygotowanie planu koniecznych prac konserwacyjnych i inwestycji służących rozwojowi małej retencji.

b) propozycje zaproszenia do współpracy innych interesariuszy

Nie wszyscy interesariusze, zaproszeni do udziału w pracach LPW, spoza grupy uczestniczącej w warsztatach, zgłosili chęć uczestnictwa w Partnerstwie. Z uwagi na to, że nie są wystarczająco poinformowani o celach LPW, należy indywidualnie zaprezentować im ideę utworzenia LPW. Dotyczy to takich podmiotów jak **szkoły rolnicze, stowarzyszenia rozwoju lokalnego, związki wędkarskie lub podmioty z sektora turystyki**. Ich wkład może być przydatny do realizacji takich zadań jak promocja racjonalnej gospodarki wodą (stowarzyszenia mieszkańców), upowszechnianie nowych koncepcji agrotechnicznych np. metod retencji glebowej (szkoły rolnicze).

c) promocja dobrych praktyk w zakresie oszczędzania i odzyskiwania wody w gospodarstwie

W ramach warsztatów prowadzących do utworzenia LPW, uczestnicy spotkań mieli możliwość zapoznania się w terenie z inwestycjami zrealizowanymi przez Lasy Państwowe. Nadleśnictwo Runowo zrealizowało projekt „Renaturyzacja rzeki Orli w obrębie Zespołu przyrodniczo-krajobrazowego „Torfowisko Messy” oraz renowacja urządzeń wodno-melioracyjnych na użytkach zielonych”. Nadleśnictwo Szubin przedstawiło system retencji wodnej wykonanej na obszarach leśnych w obrębie Leśnictwa Dębogóra.

Tego typu przykłady powinny być szerzej prezentowane lokalnym społecznościom, jako przykład nowego podejścia do zagrożeń związanych z klimatem.

d) edukacja (ulotki, spotkania z młodzieżą itp.)

Potrzeby w zakresie wiedzy i informacji zgłoszone przez GSW i JST:

Edukacja społeczeństwa w szerokim zakresie od rolników do młodzieży szkolnej w celu unaocznienia problemu oraz ukazania jego związku ze zmianami klimatycznymi (w tym szkolenia mieszkańców w zakresie racjonalnej gospodarki wodnej).

W ramach planu działania LPWPN przyjętego na pierwszym zebraniu Partnerstwa znajdują się zadanie:

Promocja idei partnerstwa na rzecz wody i problematyki racjonalnej gospodarki wodą poprzez przekazanie informacji o celach LPW do lokalnych mediów (informacje prasowe, wywiady).

Lista załączników do raportu:

Załącznik nr 1. Regulamin Lokalnego Partnerstwa Wodnego Powiatu Nakielskiego

Załącznik nr 2. Kwestionariusz ankiety – Gminne Spółki Wodne

Załącznik nr 3. Inwestycje proponowane przez Gminne Spółki Wodne i samorządy z terenu powiatu nakielskiego (wyciąg z ankiet)

Załącznik nr 4. Problemy i propozycje rozwiązań zgłoszone przez GSW i samorządy z terenu powiatu nakielskiego (wyciąg z ankiet)

Załącznik nr 5. Charakterystyka regionu - oprac. dr Tadeusz Sobczyński (w osobnym pliku)

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”

Raport końcowy LPW Powiatu Nakielskiego

Załączniki

Załącznik nr 1. Regulamin Lokalnego Partnerstwa Wodnego Powiatu Nakielskiego

*(przyjęty poprzez złożenie deklaracji współpracy przez członków założycieli LPWPN
– grudzień 2020 r.)*

I. Misja LPW

Lokalne Partnerstwo Wodne zostało utworzone dla podjęcia wspólnych działań w zakresie szeroko pojętej racjonalnej gospodarki wodą. LPW będzie działać na rzecz wzmocnienia koordynacji działań pomiędzy podmiotami uczestniczącymi w zarządzaniu zasobami wody na obszarach wiejskich na poziomie regionalnym i lokalnym.

Niezbędne jest podjęcie działań mających na celu wypracowanie metod racjonalnej gospodarki wodnej. Dla realizacji tego zadania konieczne jest, aby wszyscy zarządzający wodą na obszarze powiatu nakielskiego i korzystający z wód nawiązali współpracę i wspólnie działali na rzecz zrównoważonej gospodarki wodnej.

Poprawa koordynacji w tym zakresie jest warunkiem podstawowym efektywnego wdrażania polityk publicznych, łagodzenia problemu dostępu do wody dla rolnictwa i mieszkańców obszarów wiejskich.

II. Cele LPW

1. Zintegrowania działań na rzecz racjonalnego gospodarowania wodą poprzez stworzenie mechanizmów zapewniających partnerom uczestnictwo w procesie decyzyjnym i w działaniach inwestycyjnych.
2. Stworzenie na terenie powiatu systemu służącego przepływowi informacji, prowadzeniu konsultacji i koordynacji działań wszystkich podmiotów prowadzących działania inwestycyjne i remontowe w zakresie gospodarowania wodą.
3. Podniesienie świadomości w zakresie racjonalnego gospodarowania wodą wśród mieszkańców i podmiotów związanych z tą tematyką.
4. Wyzwolenia różnorodnych inicjatyw społecznych na rzecz racjonalnego gospodarowania wodą poprzez promocję tej problematyki.
5. Budowanie dobrych relacji między interesariuszami, w tym podniesienie rangi Spółek Wodnych jako ważnego czynnika kształtującego stosunki wodne.

6. Stworzenie instrumentów pomocy partnerom i rolnikom w zakresie tworzenia dokumentów planistycznych, analitycznych i wniosków finansowych dotyczących inwestycji wodnych.

III. LPW będzie realizować swoje cele poprzez:

1. Powołanie wspólnej reprezentacji osób, podmiotów prywatnych, organizacji pozarządowych i instytucji publicznych zrzeszonych w LPW.
2. Stworzenie struktury organizacyjnej LPW, wyłonienie lidera i koordynatora działań oraz przyjęcie regulaminu działalności LPW i osób je reprezentujących w kontaktach z instytucjami publicznymi.
3. Wdrożenie skutecznego systemu informowania członków LPW o podejmowanych działaniach organizacyjnych, remontowych i inwestycyjnych w zakresie urządzeń wodnych.
4. Stworzenie koncepcji poprawy sytuacji na terenie powiatu w zakresie gospodarki wodnej - przyjęcie przez LPW listy priorytetów inwestycyjnych i remontowych na terenie powiatu.
5. Wspieranie działań na rzecz pozyskiwania środków zewnętrznych na utrzymanie i modernizację oraz inwestycje wodne podejmowanych przez członków LPW.
6. Współpraca z ekspertami w zakresie określania zasobów wodnych i ich racjonalnego wykorzystania oraz pomoc w postaci doradztwa na rzecz LPW i jego członków.
7. Różnorodne działania promujące znaczenia racjonalnej gospodarki wodą we wszystkich środowiskach na terenie powiatu.
8. Przygotowanie i realizacja programów edukacyjnych w zakresie gospodarowania wodą.
9. Organizacja spotkań informacyjnych oraz wymiana doświadczeń pomiędzy partnerami.

IV. Forma organizacyjno- prawna

1. LPW Powiatu Nakielskiego jest partnerstwem lokalnym skupiającym osoby i podmioty z wielu sektorów i środowisk, działającym na podstawie regulaminu przyjętego przez wszystkich członków Partnerstwa poprzez złożenie deklaracji członkostwa.
2. LPW Partnerstwo nie posiada osobowości prawnej – działa poprzez swoich członków.
3. LPW Powiatu Nakielskiego na zewnątrz reprezentują jego przedstawiciele wybrani w sposób demokratyczny przez członków.
4. LPW i jego reprezentacja nie może podejmować żadnych zobowiązań organizacyjnych, rzeczowych lub finansowych w swoim imieniu lub w imieniu swoich członków.
5. Wszelkie działania w ramach prac LPW jego członkowie podejmują we własnym imieniu i na własny koszt.

V. Członkowie LPW

1. Członkami LPW mogą być osoby i podmioty z terenu powiatu nakielskiego funkcjonujące na obszarach wiejskich i miejskich, uczestniczące w zarządzaniu zasobami wody lub z nich korzystające, a w szczególności:
 - l) Spółki wodne z terenu powiatu nakielskiego,
 - m) Rolnicy użytkujący urządzenia wodne i melioracyjne,

- n) Firmy/spółki rolne zarządzające urządzeniami wodnymi,
 - o) Stowarzyszenia mieszkańców obszarów wiejskich i miast z terenu powiatu,
 - p) Samorządy gminne i samorząd powiatowy,
 - q) Państwowe Gospodarstwo Wodne WODY POLSKIE,
 - r) Instytucje z otoczenia rolnictwa świadczące usługi doradcze i wspierające rozwój wsi,
 - s) Instytucje naukowe, które swoim oddziaływaniem obejmują teren powiatu,
 - t) Mieszkańcy powiatu użytkujący urządzenia wodne, lub wykorzystujący zasoby wody,
 - u) Osoby i firmy z sektora turystyki powiązane z eksploatacją zasobów wodnych.
 - v) Stowarzyszenia wędkarskie.
2. Aby zostać członkiem LPW należy złożyć deklarację współpracy w ramach LPW. Założyciele Partnerstwa zostają członkami w chwili podpisania deklaracji współpracy. Nowych członków w skład Partnerstwa przyjmuje walne zebranie LPW na podstawie kryteriów członkostwa określonych w ust. 1.
 3. Utrata członkostwa w LPW następuje z chwilą złożenia deklaracji o wystąpieniu z LPW do Sekretariatu LPW.
 4. Członek Partnerstwa ma prawo uczestniczyć w obradach walnego zebrania LPW i brać udział w głosowaniach z prawem 1 głosu. Głosowanie może się odbywać także drogą informatyczną, zasady takiego głosowania określi Walne Zebranie Członków.

VI. Organizacja prac LPW

1. Walne Zebranie LPW podejmuje najważniejsze decyzje w wszystkich sprawach Partnerstwa.
2. Decyzje podczas Walnego Zebrania LPW zapadają zwykłą większością głosów.
3. Reprezentację LPW stanowi Rada Partnerstwa. Pracę Rady Partnerstwa organizuje Przewodniczący Rady lub jego zastępca. Rada Partnerstwa zwołuje spotkania Walnego Zebrania Członków LPW w miarę potrzeb, ale nie rzadziej niż raz w roku.
4. Walne Zebranie LPW wybiera ze swojego składu członków Rady Partnerstwa. Liczbę członków Rady i ich funkcje w radzie oraz sposób jej pracy określa Walne Zebranie Partnerstwa.
5. Bieżące sprawy LPW, w tym organizowanie spotkań, przygotowywanie pism i powiadamianie o spotkaniach, prowadzi Sekretariat Partnerstwa prowadzony przez jednego z członków Partnerstwa wybranego przez członków LPW na Walnym Zebraniu. Praca Sekretariatu Partnerstwa jest koordynowana przez Przewodniczącego Rady lub jego zastępcę.
6. Rada Partnerstwa zbiera się w okresie pomiędzy Walnymi Zebraniem i podejmuje decyzje w sprawach LPW, niezastrzeżonych do decyzji Walnego Zebrania, a w szczególności dotyczące:
 - 4) opiniowania planowanych inwestycji i remontów urządzeń wodnych podejmowanych przez członków Partnerstwa i instytucje publiczne działające w tym zakresie,
 - 5) opracowania programu poprawy sytuacji na terenie powiatu w zakresie gospodarki wodnej – w tym listy priorytetów inwestycyjnych i remontowych na terenie powiatu.
 - 6) Współpracy z innymi instytucjami w zakresie realizacji projektów promocyjnych i edukacyjnych w zakresie racjonalnego gospodarowania wodą
7. Ze swoich działań pomiędzy obradami Walnego Zebrania Rada Partnerstwa składa sprawozdanie w formie ustalonej przez Walne Zebranie.

VII. Rozwiązanie LPW

Partnerstwo może zostać rozwiązane uchwałą Walnego Zebrania podjętą większością 2/3 głosów w obecności przynajmniej połowy członków.

.....
Miejscowość, data

DEKLARACJA WSPÓŁPRACY

w ramach Lokalnego Partnerstwa Wodnego Powiatu Nakielskiego

Ja niżej podpisana/y, deklaruję wolę przystąpienia do Lokalnego Partnerstwa Wodnego Powiatu Nakielskiego. Zobowiązuję się do aktywnej współpracy przy realizacji celów lokalnego partnerstwa na rzecz wody wymienionych w jego regulaminie, a w szczególności zobowiązuję się do:

- 1. udziału w spotkaniach informacyjnych i integracyjnych w ramach funkcjonowania Partnerstwa,*
- 2. udziału i wspierania akcji informacyjnych i edukacyjnych dotyczących racjonalnego gospodarowania wodą,*
- 3. informowania partnerów w ramach LPW o zamierzeniach inwestycyjnych i organizacyjnych dotyczących prowadzonych inwestycji i remontów urządzeń wodnych i melioracyjnych,*
- 4. wymiany informacji w zakresie promowania dobrych praktyk dotyczących zarządzania urządzeniami wodnymi i melioracyjnymi,*
- 5. udziału w opracowaniu programu działań na rzecz poprawy stanu urządzeń i racjonalnego gospodarowania wodą oraz udostępniania niezbędnych informacji w tym zakresie,*
- 6. uzgadniania i koordynowania działań wynikających z przyjętego przez LPW programu działań na rzecz racjonalnego gospodarowania wodą.*

Wraz z przyjęciem do partnerstwa deklaruję stosowanie się do jego regulaminu działania.

Imię i nazwisko

Podpis

Organizacja (instytucja/podmiot), w której zajmuję się zagadnieniami infrastruktury wodnej:

Nazwa

.....

Stanowisko w instytucji, funkcja w organizacji

Dane kontaktowe:

Tel.:

Mail:

Pierwotna redakcja celów i domeny działania, wypracowana podczas warsztatów wstępnych, na podstawie której sporządzono ostateczny Regulamin Partnerstwa.

CELE NAKIELSKIEGO LPW:

- 1. Zintegrowania działań na rzecz racjonalnego gospodarowania wodą** poprzez stworzenie mechanizmów zapewniających partnerom uczestnictwo w procesie decyzyjnym i w działaniach inwestycyjnych.
- 2. Stworzenie na terenie powiatu systemu służącego przepływowi informacji, prowadzeniu konsultacji i koordynacji działań** wszystkich podmiotów prowadzących działania inwestycyjne i remontowe w zakresie gospodarowania wodą.
- 3. Podniesienie świadomości w zakresie racjonalnego gospodarowania wodą** wśród mieszkańców i podmiotów związanych z tą tematyką.
- 4. Wyzwolenia różnorodnych inicjatyw społecznych** na rzecz racjonalnego gospodarowania wodą poprzez promocję tej problematyki.
- 5. Budowanie dobrych relacji między interesariuszami,** w tym podniesienie rangi Spółek Wodnych jako ważnego czynnika kształtującego stosunki wodne.
- 6. Stworzenie instrumentów pomocy partnerom i rolnikom** w zakresie tworzenia dokumentów planistycznych, analitycznych i wniosków finansowych dotyczących inwestycji wodnych.

OBSZAR AKTYWNOŚCI LPW:

- 1. Powołanie „Powiatowej Rady Wodnej”** jako wspólnej reprezentacji osób, podmiotów prywatnych, organizacji pozarządowych i instytucji publicznych zrzeszonych w LPW.
- 2. Stworzenie struktury organizacyjnej LPW, wyłonienie lidera i koordynatora** działań oraz przyjęcie regulaminu działalności LPW i osób je reprezentujących w kontaktach z instytucjami publicznymi.
- 3. Wdrożenie skutecznego system informowania członków LPW o** podejmowanych działaniach organizacyjnych, remontowych i inwestycyjnych w zakresie urządzeń wodnych.
- 4. Stworzenie koncepcji poprawy sytuacji na terenie powiatu w zakresie gospodarki wodnej** - przyjęcie przez LPW listy priorytetów inwestycyjnych i remontowych na terenie powiatu.
- 5. Wspieranie działań na rzecz pozyskiwania środków zewnętrznych** na utrzymanie i modernizację oraz inwestycje wodne podejmowanych przez członków LPW.
- 6. Współpraca z ekspertami w zakresie określania zasobów wodnych i ich racjonalnego wykorzystania** oraz pomoc w postaci doradztwa na rzecz LPW i jego członków.
- 7. Różnorodne działania promujące znaczenia racjonalnej gospodarki wodą** we wszystkich środowiskach na terenie powiatu.
- 8. Przygotowanie i realizacja programów edukacyjnych** w zakresie gospodarowania wodą.
- 9. Organizacja spotkań informacyjnych oraz wymiana doświadczeń pomiędzy partnerami.**

Załącznik nr 2. Kwestionariusz ankiety – Gminne Spółki Wodne

Inicjatywa utworzenia Lokalnego Partnerstwa Wodnego

ANKIETA INFORMACYJNA DOTYCZĄCA SPÓŁKI WODNEJ

Do udostępnienia dla zainteresowanych po wcześniejszym indywidualnym zgłoszeniu takiej potrzeby.

Załącznik nr 3. Inwestycje proponowane przez Gminne Spółki Wodne i samorządy z terenu powiatu nakielskiego (wyciąg z ankiet)

	Powiat Nakielski ANKIETY			FISZKI		
JST	Propozycje na terenie gminy	Propozycje na terenie powiatu	Urządzenia w zarządzie JST	Zadanie inwestycyjne	Wartość szacunkowa	Proponowany inwestor /wnioskodawca
Gmina Nakło	1. Zbiornik retencyjny – park 700-lecia 2. Zbiornik retencyjny – park Jana Sobieskiego	Małocin - odprowadzenia wód do cieku Rokitka z terenu gminy Nakło i Sadki.	- zbiornik retencyjny przy obwodnicy - rowy melioracyjne na terenie gminy	Odprowadzenia wód do cieku Rokitka z terenu gminy Nakło, Sadki i Mrocza	W zależności od zakresu od 3,061 do 6,906 mln zł	Starostwo Nakielskie
Gmina Sadki	Brak informacji – wyjaśnienie: „tymi sprawami zajmuje się GSW Sadki”	brak	Brak danych w ankiecie	brak	brak	brak
Gmina Szubin	Jak w fiskach	brak	GMINA posiada rowy melioracyjne w pełni niezainwentaryzowane – stanowiące własność Gminy Szubin oraz stanowiące własność Skarbu Państwa, pozostające w użytkowaniu Gminy Szubin.	Fiszka nr 1. Tereny rekreacyjne przylegających do rzek: Gąsawka i Biała Struga - na terenie miasta Szubina. W tym: odtworzenie naturalnego zbiornika retencyjnego – stawu, wydzielenie ścieżki rowerowej/spacerowej	3,5 mln zł	Gmina Szubin
Gmina Szubin	Jw.	Jw.	Jw.	Fiszka nr 2. Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Zamość w ramach przeciwdziałania zanieczyszczaniu wód – rzeki Noteć.	20 mln	Gmina Szubin
Gmina Szubin	Jw.	Jw.	Jw.	Fiszka nr 3. a) Przebudowa drogi gminnej okalającej obszar Jeziora Wąsoskiego pełniącego funkcje rekreacyjne i retencyjne (kąpielisko gminne), b) wyznaczenie ścieżek rowerowych/ spacerowych,	7,5 mln	Gmina Szubin

				c) modernizacja przepustu między Jeziorem Wąsokim a Jeziorem Skrzynka.		
Gmina Szubin	Jw.	Jw.	Jw.	Fiszka nr 4. Konserwacja rowów gminnych wraz z ich inwentaryzacją. a) Wykonanie pełnej inwentaryzacji rowów gminnych i urządzeń melioracyjnych, b) Opracowanie diagnozy stanu rowów gminnych oraz koniecznych prac konserwacyjnych, c) Realizację prac polegających na konserwacji rowów gminnych.	0,8 mln zł	Gmina Szubin
Gmina Mrocza	1. Remont mostów w Drzewianowie, Krukówku, Modrakowie. 2. Remont rowów.	brak	• rowy komunalne • przepusty (21) • jaz (1) • mosty (13)	1. Remont mostu w Drzewianowie 2. Remont mostu w Krukówku	0,12 mln zł	Gmina Mrocza
Gmina Kcynia	Brak ankiety					
Starostwo Nakielskie	Nie dotyczy	Jak w fischkach	Przystań w Nakle nad Notecią, na prawym brzegu rzeki Noteci: 1. basen portowy 2. oczep żelbetowy, 3. slip żelbetowy 4. kanał wpływowy 5. pomosty pływające	1. Ścieżka edukacyjna pieszo-rowerowa Występ – Nakło, na terenach łąkowych biegnąca między rzeką Noteć, a kanałem Paramelka. 2. Zbiornik retencyjny między Nakłem nad Notecią i Paterkiem z buforem parkowo-leśnym	Projekt jest w fazie koncepcji, brak oszacowanych kosztów	Samorząd powiatowy lub gminny, PGW Wody Polskie, a także właściciele gruntu
	Powiat Nakielski	ANKIETY		FISZKI		
GINNA SPÓŁKA WODNA	Propozycje na terenie gminy	Propozycje na terenie powiatu	Urządzenia w zarządzie GSW	Zadanie inwestycyjne	Wartość szacunkowa	Proponowany inwestor

						/wnioskodawca
GSW Sadki	Budowa zastawek	brak	a) Obszar zmeliorowany -467 ha b) Rowy melioracyjne – 37 km c) Zastawki/przepusty-210 szt.	brak	brak	brak
GSW Nakło	1)Odbudowa , przebudowa urządzeń melioracyjnych 2)Retencjonowanie wody	brak	a)Obszar zmeliorowany - 1908,98ha b)Rowy melioracyjne - 151,69 km c)przepusty - 2 516 m d)Inne studnie drenarskie ..- 231 szt., rurociągi 15 586 mb	Budowa sieci drenarskich na terenach zielonych ok 200 ha Utrzymanie i konserwacja istniejących urządzeń	0,450 mln zł 1,5 mln zł	
GSW Szubin	1.Budowa przepustów i zastawek piętrzących na ciekach wodnych 2.Prace melioracyjne na ciekach wodnych będących w utrzymaniu GSW	Odbudowa przebudowa urządzeń wodnych na terenie działalności spółki wodnej – jest tego sporo i wszystko zależy od wysokości pozyskanych środków	a) Obszar zmeliorowany - 3363 ha b) Rowy melioracyjne – 404 km c) Zastawki/przepusty - szt. d) Inne , rurociągi - 16,66 km	1.Budowa przepustów i zastawek piętrzących na ciekach wodnych - 2.0 mln zł 2.Prace melioracyjne na ciekach wodnych będących w utrzymaniu GSW	2 mln zł 5,3 mln zł	
GSW Kcynia	Prace melioracyjne, utrzymanie i konserwacja urządzeń	Przystosowanie istniejących urządzeń wodnych do gromadzenia wody z np. obfitych opadów na wykorzystanie w późniejszym okresie, rowy melioracyjne dzisiaj nie mają możliwości	a)Obszar zmeliorowany - 11531,28 ha (w tym grunty orne 7766,56 ha i użytki zielone 3764,72 ha) b)urządzeń drenarskich na terenie gminy Kcynia jest 6546 ha z czego Spółka administruje 2461 ha c)Rowy melioracyjne - 606,08 km	Prace melioracyjne Prace remontowe – utrzymanie i konserwacja istniejących urządzeń	2,5 mln zł 1,4 mln zł	

		zatrzymania wody - montaż urządzeń w zakresie zatrzymania wody	d)Zastawki/przepusty - 100 szt.			
GSW Mroczka			a)Obszar zmeliorowany - 1710 ha b)Rowy melioracyjne - 62.km c)Przepusty - 120 szt.	Utrzymanie, konserwacja urządzeń wodnych	1,5 mln zł	

PODSUMOWANIE ANKIET – Propozycje działań w zakresie infrastruktury wodnej na terenie powiatu nakielskiego

1. Ogólne kierunki prac w zakresie infrastruktury wodnej zgłaszane przez spółki wodne z terenu powiatu nakielskiego dotyczą głównie utrzymania istniejących urządzeń:

- Wszystkie spółki zgłaszają propozycje działań dotyczących infrastruktury wodnej na terenie działalności danej spółki wodnej. Wymieniane są takie działania jak: prace melioracyjne, przebudowa, utrzymanie i konserwacja istniejących urządzeń wodnych będących w utrzymaniu GSW.
- Propozycje działań inwestycyjnych zawierają się w następujących postulatach: budowa przepustów i zastawek piętrzących na ciekach wodnych, retencjonowanie wody. Przykładem zadań bardziej sprecyzowanych jest budowa sieci drenarskich na terenach zielonych na ok. 200 ha, zgłaszana przez GSW Nakło.
- Uwagi dodatkowe formułowane przez GSW, w kwestii zakresu zadań do podjęcia, dotyczą możliwości finansowych – zakres proponowanych prac jest bardzo szeroki, ograniczeniem jest stały problem niewystarczających środków finansowych w dyspozycji spółek wodnych.

2. Propozycje działań z zakresu infrastruktury wodnej zgłaszane przez samorządy gminne i powiatowe są bardziej sprecyzowane, ale dotyczą w większości zadań powiązanych z funkcjami samorządu niż z gospodarką wodą:

e) Propozycje Miasta i Gminy Szubin:

- Tereny rekreacyjne na terenie miasta Szubina, przylegające do rzek: Gąsawka i Biała Struga (w tym: odtworzenie naturalnego zbiornika retencyjnego – stawu, wydzielenie ścieżki rowerowej/spacerowej).

- Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Zamość w ramach przeciwdziałania zanieczyszczaniu wód rzeki Noteć.
 - Przebudowa drogi gminnej okalającej obszar Jeziora Wąsoskiego pełniące funkcje rekreacyjne i retencyjne (kąpielisko gminne, wyznaczenie ścieżek rowerowych/ spacerowych).
 - modernizacja przepustu między Jeziołem Wąsoskim a Jeziołem Skrzynka.
 - Konserwacja rowów gminnych wraz z ich inwentaryzacją.
 - Wykonanie pełnej inwentaryzacji rowów gminnych i urządzeń melioracyjnych, opracowanie diagnozy stanu rowów gminnych oraz koniecznych prac konserwacyjnych.
 - Realizacja prac polegających na konserwacji rowów gminnych.
- f) Propozycje Miasta i Gminy Mroczka: remont mostów w Drzewianowie, Krukówku, Modrakowie; remont rowów.
- g) Propozycje Miasta i Gminy Nakło nad Notecią:
- Odprowadzenia wód do cieku Rokitka z terenu gminy Nakło, Sadki i Mroczka.
 - Zbiornik retencyjny – park 700-lecia.
 - Zbiornik retencyjny – park Jana Sobieskiego.
- h) Propozycje Starostwo Powiatowego Nakło nad Notecią:
- Ścieżka edukacyjna pieszo-rowerowa Występ – Nakło, na terenach łąkowych biegnąca między rzeką Noteć, a kanałem Paramelka.
 - Zbiornik retencyjny między Nakłem nad Notecią i Paterkiem z buforem parkowo-leśnym
- 3. Ogólna kwota środków finansowych oszacowanych przez wnioskujące podmioty to ok.53,5 mln zł. Kwota ta nie jest ostateczna, gdyż niektóre ze zgłaszanych zadań nie zostały oszacowane co do kosztów.**

Załącznik nr 4. Problemy i propozycje rozwiązań zgłoszone przez Gminne Spółki Wodne i samorządy z terenu powiatu nakielskiego (wyciąg z ankiet)

JST Powiat Nakielski	Problemy	Propozycje
Gmina Nakło	Inwentaryzacja istniejących rowów melioracyjnych – brak wsparcia	Brak propozycji
Gmina Sadki	Brak wskazań	Brak propozycji
Gmina Szubin	Burmistrz Szubina jako władarz terenu, na którym znajdują się dane elementy infrastruktury wodnej, posiada ograniczoną wiedzę odnośnie ich stanu lub prac podejmowanych w zakresie jego poprawy. Główne problemy w zakresie utrzymania urządzeń wodnych w zarządzie samorządu : 1) Brak kompleksowej inwentaryzacji urządzeń melioracyjnych, w tym rowów komunalnych na terenie gminy Szubin, oraz oceny ich stanu i funkcjonalności – brak ww. inwentaryzacji utrudnia, a w wielu przypadkach uniemożliwia, przeprowadzenie postępowań administracyjnych związanych z gospodarowaniem wodami, dotyczących, m. in., naruszenia stosunków wodnych, a przede wszystkim prac konserwacyjnych, 2) Brak środków na realizację zadań związanych z gospodarowaniem wodami, 3) Brak przepływu informacji w zakresie inwestycji wodnych planowanych przez organy gospodarujące wodami oraz urządzeniami wodnymi niepozostającymi własnością Gminy Szubin – brak koordynacji działań, wiedzy odnośnie planowanych czy realizowanych inwestycji dotyczących gospodarowania wodami, a także wyrażenie opinii w omawianym zakresie, 4) Brak określenia statusu samorządu lokalnego w procesie zarządzania zasobami wodnymi - w obecnym stanie prawnym samorząd w wielu przypadkach pełni rolę „biernego obserwatora” umiejscowionego pomiędzy organem zarządzającym wodami a inwestorami/beneficjentami realizującymi na terenie swoich nieruchomości inwestycje związane z gospodarowaniem wodami, udział w Partnerstwie mógłby umożliwić samorządom uzyskanie,	1. Gminne Spółki Wodne zarządzające głównie rowami melioracyjnymi powinny zostać włączone w strukturę Nadzorów Wodnych Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wód Polskich lub objęte nadzorem tej instytucji. Spółki wodne to jednostki sprawujące bieżący „nadzór” nad „lokalnymi” urządzeniami melioracyjnymi i podejmujące doraźne interwencje związane z utrzymaniem rowów – pełnią wiele funkcji publicznych, ale ich działanie nie jest powiązane w żaden sposób z planami PGW WP w zakresie gospodarowania wodami, nie posiadają odpowiedniego zaplecza technicznego, w tym dostępu do ewidencji gruntów, a niekorzystne zapisy przetargowe utrudniają im realizację zadań statutowych. Zasadnym byłoby zatem włączenie Spółek Wodnych w strukturę organu, który posiada zaplecze merytoryczne (ewidencje) oraz finansowe (instrumenty ekonomiczne). 2. Budowa zbiorników retencyjnych oraz sieci nawodnień na terenach najbardziej narażonych na suszę w ramach inicjatyw własnych rolników.

	5) Brak zintegrowania działań poszczególnych organów bądź instytucji na rzecz zarządzania zasobami wodnymi – aktualnie, różne instytucje prywatne i publiczne realizują inwestycje związane z gospodarowaniem wodami, jednakże w praktyce cel ich wdrażania nie zawsze bywa spójny – działania PGW WP, Nadleśnictw, osób fizycznych (rolników) i firm, a także samorządów winny odzwierciedlać lokalne potrzeby w omawianym zakresie, jasno określone w dokumentach strategicznych.	
Gmina Mroczka	1. Brak jest systematycznych działań zmierzających do uporządkowania i należytego utrzymania cieków wodnych (rzeki i rowów odwadniających). Rzeki i rowy nie są systematycznie wykaszane i odmulane co sprawia, że w okresie suszy brak w nich wody a gdy opady są obfite występują lokalne podtopienia 2. Główne problemy w zakresie utrzymania urządzeń wodnych w zarządzie samorządu: 1) brak środków finansowych 2) braki kadrowe	1. Mała retencja 2. Zwiększenie środków finansowych na funkcjonowanie spółek wodnych
Gmina Kcynia	Brak ankiety	
Starostwo Nakielskie	1) Retencja wód powierzchniowych 2) Utrzymanie w drożności koryta rzeki Noteci oraz koryt mniejszych rzek stanowiących odbiorniki wód melioracyjnych 3) Utrzymanie w stanie sprawności istniejących systemów melioracyjnych – nie tylko funkcję odprowadzenia nadmiaru wód, ale także funkcja nawodnienia lub zatrzymania wód	1) Spółki wodne jako podmioty najbardziej zainteresowane prawidłowym stanem rzek funkcjonujących jako odbiorniki wód z urządzeń melioracyjnych mogłyby mieć wpływ na ustalenie zakresów i terminów prac utrzymaniowych tych rzek, a wskazywane przez spółki problemy na ww. ciekach powinny być brane pod uwagę przez PGW Wody Polskie 2) Wskazane byłoby doradztwo dla rolników w zakresie określenia miejsc korzystnych dla wykonania urządzeń małej retencji, a potem pomoc w uzyskaniu dofinansowania oraz przygotowania stosownych dokumentów, 3) Edukacja społeczeństwa w szerokim zakresie od rolników do młodzieży szkolnej w celu unaocznienia problemu oraz ukazania jego związku ze zmianami klimatycznymi.

GMINNA SPÓŁKA WODNA	Problemy	Propozycje
----------------------------	-----------------	-------------------

GSW Sadki	Główne problemy w funkcjonowaniu spółek wodnych: 1) Spółka 90% budżetu przeznacza na konserwację urządzeń szczegółowych na łakach w Samostrzelu. 2) Podstawowy problem to podtopienia łak przez niedrożny odcinek rzeki Rokitki u ujścia do Noteci.	1) Zapewnić systematyczne odmulanie Noteci i Rokitki. 2) Zbudowanie zbiornika retencyjnego u ujścia Rokitki celem wykorzystania wód do nawodnień na gruntach ornych.
GSW Nakło	1) brak ewidencji wszystkich urządzeń melioracyjnych, brak dostępu do map 2) brak dostępu do ewidencji gruntów 3) brak uwarunkowania otrzymania płatności obszarowej od wcześniejszej zapłaty składki członkowskiej GSW 4) potrzeba pomocy merytorycznej	1) Objęcie wszystkich osób prawnych i fizycznych opłatą za korzystanie z urządzeń melioracyjnych 2) Większe dofinansowanie Spółek na podstawowe działania, powierzenie wykonania robót melioracyjnych przez Wody Polskie Potrzeby w zakresie wiedzy i informacji: Szkolenia mieszkańców w zakresie racjonalnej gospodarki wodnej.
GSW Szubin	1) brak ewidencji wszystkich urządzeń melioracyjnych 2) objęcie płatności na rzecz spółek wodnych za obszary zmeliorowane dla wszystkich rolników - w chwili obecnej część rolników nie należy do spółek wodnych 3) brak dostępu spółek wodnych do bazy Ewidencji Budynków i Gruntów gdyż spółki nie mogą ustalić właścicieli poszczególnych nieruchomości 4) ujednolicenie terminów koszenia łak na obiektach nawadniających 5) pomoc merytoryczna	1) objęcie płatnościami wszystkich osób fizycznych i prawnych korzystających z urządzeń wodnych 2) brak środków finansowych na podstawowe działania - znaczne dofinansowanie spółek wodnych Potrzeby w zakresie wiedzy i informacji : usługi doradcze, szkolenia dla rolników
GSW Kcynia	1) brak ewidencji urządzeń melioracyjnych, brak dostępu do map 2) uwarunkowanie otrzymania płatności obszarowej od wcześniejszego potwierdzenia wpłaty na spółkę wodną 3) objęcie opłatą melioracyjną wszystkich gruntów, nie sposób ustalić, które grunty mają melioracje, a które nie – trudności z udowodnieniem wpływu melioracji np. na sąsiednie działki 4) pożądana pomoc merytoryczna	1) roboty dla spółek wodnych przez powierzenie 2) objęcie opłatami osób fizycznych i prawnych za korzystanie z urządzeń wodnych, wszyscy jesteśmy beneficjentami gospodarki wodnej Potrzeby w zakresie wiedzy i informacji: szkolenia mieszkańców w zakresie racjonalnej gospodarki wodą
GSW Mrocza	1) Brak ewidencji wszystkich urządzeń melioracyjnych 2) Uwarunkowanie otrzymania płatności obszarowej od wcześniejszego potwierdzenia wpłaty składki członkowskiej na Spółkę Wodną 3) Objęcie płatnościami na wszystkich rolników na obszarze zmeliorowanym, część rolników nie należy do Spółki Wodnej	1) Objęcie płatnościami wszystkich osób fizycznych i prawnych korzystających z urządzeń wodnych 2) Brak środków finansowych na podstawowe działania – znaczne dofinansowanie Spółek Wodnych 3) Możliwość wykonywania prac przez powierzenie

	4)Brak dostępu Spółek Wodnych do ewidencji gruntów nie można ustalić właścicieli nieruchomości 5)Rowy melioracyjne dzisiaj nie mają możliwości zatrzymania wody – montaż urządzeń w zakresie zatrzymania wody	
--	--	--

Problemy Powiat Nakielski

Problemy techniczne

1. Wyraźnie widoczny jest brak systematycznych działań zmierzających do uporządkowania i należytego utrzymania cieków wodnych (rzek i rowów odwadniających). Rzeki i rowy nie są systematycznie wykaszane i odmulane co sprawia, że w okresie suszy brak w nich wody a gdy opady są obfite występują lokalne podtopienia.
2. Obecny stan infrastruktury wodnej jest nakierowany na odprowadzanie wód, istniejące rowy melioracyjne nie mają technicznych możliwości zatrzymywania wody. Aby zapewnić możliwość racjonalnego gospodarowania wodą, tj. nie tylko korzystać z funkcji odprowadzenia nadmiaru wód, ale także umożliwić zatrzymanie wód i nawodnienie pól, konieczny jest montaż urządzeń do zatrzymania wody. Coraz bardziej odczuwalny jest brak retencji wód powierzchniowych.
3. Problemem jest utrzymanie w stanie sprawności istniejących systemów melioracyjnych. Poza uwarunkowaniami finansowymi, problemem utrudniającym działania planistyczne i wykonawcze, jest w praktyce brak aktualnej i pełnej ewidencji urządzeń melioracyjnych. Problemem zgłaszanym przez GSW jest w szczególności brak łatwego dostępu do map dla spółek melioracyjnych.
4. Należy brać pod uwagę, że istniejące zasoby ewidencyjne w zakresie urządzeń wodnych nie obejmują wszystkich urządzeń melioracyjnych. Konieczna jest inwentaryzacja istniejących rowów melioracyjnych, problemem jest jednak brak wsparcia finansowego dla takich działań podejmowanych przez GSW.
5. Na terenie niektórych gmin powiatu nakielskiego podstawowym problem są podtopienia łąk przez niedrożne odcinki rzek (rzeka Rokitka) oraz sukcesywne utrzymanie drożności koryta rzeki Noteci oraz koryt mniejszych rzek stanowiących odbiorniki wód melioracyjnych.

Problemy strukturalne i organizacyjne

1. Powszechnie zgłaszanym problemem jest brak dostępu Spółek Wodnych do ewidencji gruntów (bazy Ewidencji Budynków i Gruntów). Nie można ustalić właścicieli nieruchomości, co skutkuje problemami w planowaniu, finansowaniu i realizacji zadań w zakresie utrzymania urządzeń wodnych.
2. Odczuwalny jest brak ewidencji wszystkich urządzeń melioracyjnych - wg opinii przedstawicieli GSW nie sposób ustalić, które grunty mają melioracje, a które nie mają. Brak pełnej ewidencji urządzeń melioracyjnych i brak możliwości bezkosztowego dostępu do istniejących map dla spółek wodnych jest wielkim utrudnieniem dla realizacji ich zadań.
3. Brak kompleksowej inwentaryzacji urządzeń melioracyjnych (w tym rowów komunalnych), obejmującej nie tylko ewidencję urządzeń, ale także ocenę ich stanu i funkcjonalności, utrudnia, a w wielu przypadkach uniemożliwia, przeprowadzenie postępowań administracyjnych związanych z gospodarowaniem wodami, dotyczących m. in., naruszenia stosunków wodnych, a przede wszystkim zaniechania prac konserwacyjnych.
4. Problemem strukturalnym są luki w systemie ewidencji powodujące, że nie wszyscy użytkownicy istniejącej infrastruktury wodnej są jednoznacznie zidentyfikowani co powoduje, że nie ponoszą kosztów jej utrzymania i nie uczestniczą w niezbędnych działaniach modernizacyjnych.
5. Brak uzależnienia otrzymania płatności obszarowej od wcześniejszej zapłaty składki członkowskiej GSW lub opłaty na rzecz GSW, skutkuje unikaniem przez niektórych rolników ponoszenia części kosztów przypadających na dany obszar, objęty pracami GSW.
6. Przedstawiciele niektórych samorządów, jako wadę systemu zarządzania infrastrukturą urządzeń wodnych, formułują tezę, że wójtowie i burmistrzowie jako władarze terenu, na którym znajdują się liczne elementy infrastruktury wodnej, posiadają ograniczoną wiedzę odnośnie ich stanu lub prac podejmowanych w zakresie jej poprawy. Wynika to z braku określenia statusu samorządu lokalnego w procesie zarządzania zasobami wodnymi - „w obecnym stanie prawnym samorząd w wielu przypadkach pełni rolę „biernego obserwatora” umiejscowionego pomiędzy organem zarządzającym wodami a inwestorami/beneficjentami realizującymi na terenie swoich nieruchomości inwestycje związane z gospodarowaniem wodami”.
7. Ważnym czynnikiem wpływającym na negatywne opinie o funkcjonowaniu systemu zarządzania infrastrukturą wodną, jest brak przepływu informacji w zakresie planowanych czy realizowanych inwestycji dotyczących gospodarowania wodami - dotyczy to urządzeń wodnych nie będących własnością samorządów. Problemem jest nie tylko brak wiedzy o działaniach planowanych przez organy gospodarujące wodami, ale także brak możliwości wyrażenia opinii w omawianym zakresie.

8. Problemem jest brak zintegrowania lub nawet tylko koordynacji działań poszczególnych organów bądź instytucji na rzecz zarządzania zasobami wodnymi - „aktualnie, różne instytucje prywatne i publiczne realizują inwestycje związane z gospodarowaniem wodami, jednakże w praktyce cel ich wdrażania nie zawsze bywa spójny – działania PGW WP, Nadleśnictw, osób fizycznych (rolników) i firm, a także samorządów winny odzwierciedlać lokalne potrzeby w omawianym zakresie, jasno określone w dokumentach strategicznych”.
9. Spółki wodne to jednostki sprawujące bieżący „nadzór” nad „lokalnymi” urządzeniami melioracyjnymi i podejmujące doraźne interwencje związane z utrzymaniem rowów – pełnią wiele funkcji publicznych, ale ich działanie nie jest powiązane w żaden sposób z planami PGW WP w zakresie gospodarowania wodami, nie posiadają odpowiedniego zaplecza technicznego, w tym dostępu do ewidencji gruntów, a niekorzystne zapisy przetargowe utrudniają im realizację zadań statutowych.
10. W opinii niektórych ankietowanych dla sprawnego funkcjonowania spółek wodnych jest pożądana pomoc merytoryczna dla pracowników GSW, dotycząca wielu aspektów ich funkcjonowania. Także w wypowiedziach samorządowców pojawiają się opinie, że główne problemy w zakresie utrzymania urządzeń wodnych w zarządzie samorządu, to (poza brakiem brak środków finansowych) braki kadrowe.

Problemy finansowe

1. Odczuwalny brak wystarczających środków w GSW wynika m.in. z problemów ze ściąganiem składek członkowskich. Poza tym brak systemowego objęcia płatnościami wszystkich rolników na obszarze zmeliorowanym powoduje, że część rolników nie należących do Spółki Wodnej nie ponosi kosztów prac, z których efektów korzystają. Odczuwalny jest brak systemowego uregulowania prawnego, które powodowałoby uwarunkowanie otrzymania płatności obszarowej od wcześniejszego potwierdzenia wpłaty składki członkowskiej na Spółkę Wodną.
2. Problemem w systemowym objęciu opłatą melioracyjną wszystkich gruntów jest to, że nie sposób ustalić, które grunty są, a które nie są zmeliorowane. Pełnemu pobieraniu opłat przeszkadzają także trudności z udowodnieniem wpływu melioracji na stosunki wodne na danym terenie, np. wpływ na sąsiednie działki.
3. Brak wystarczających środków finansowych na kompleksowe działania w zakresie infrastruktury wodnej powoduje, że niektóre spółki większość swojego budżetu przeznaczają na konserwację urządzeń szczegółowych tylko na newralgicznych obszarach.
4. Samorządy gminne zgłaszają także problem braku środków na realizację zadań związanych z gospodarowaniem wodami, w tym na nowe inwestycje.

Propozycje i postulaty powiat nakielski

1. Gminne Spółki Wodne zarządzające głównie rowami melioracyjnymi powinny zostać włączone w struktury funkcjonowania Nadzorów Wodnych Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie lub objęte nadzorem tej instytucji. Spółki wodne to jednostki sprawujące bieżący „nadzór” nad „lokalnymi” urządzeniami melioracyjnymi i podejmujące doraźne interwencje związane z utrzymaniem rowów – pełnią wiele funkcji publicznych. Zasadnym byłoby zatem włączenie Spółek Wodnych w strukturę organu, który posiada zaplecze merytoryczne (ewidencje) oraz finansowe (instrumenty ekonomiczne).
2. Spółki wodne jako podmioty najbardziej zainteresowane prawidłowym stanem rzek funkcjonujących jako odbiorniki wód z urządzeń melioracyjnych mogłyby mieć wpływ na ustalenie zakresów i terminów prac utrzymaniowych tych rzek, a wskazywane przez spółki problemy na ww. ciekach powinny być brane pod uwagę przez PGW Wody Polskie.
3. Propozycje dotyczące infrastruktury wodnej:
 - Budowa zbiorników retencyjnych oraz sieci nawodnień na terenach najbardziej narażonych na suszę w ramach inicjatyw własnych rolników.
 - Zapewnienie systematycznego odmulania Noteci i Rokitki.
 - Zbudowanie zbiornika retencyjnego u ujścia Rokitki celem wykorzystania wód do nawodnień na gruntach ornych.
4. Rozwój „małej retencji” poprzez:
 - doradztwo dla rolników w zakresie określenia miejsc korzystnych dla wykonania urządzeń małej retencji,
 - potem pomoc w uzyskaniu dofinansowania oraz przygotowania stosownych dokumentów.
5. Zwiększenie środków finansowych na funkcjonowanie spółek wodnych poprzez:
 - Objęcie wszystkich osób prawnych i fizycznych opłatą za korzystanie z urządzeń melioracyjnych jako użytkowników całego systemu wodnego.
 - Większe dofinansowanie Spółek na podstawowe działania, powierzenie wykonania robót melioracyjnych przez Wody Polskie (zlecanie prac spółkom wodnym w zakresie infrastruktury wodnej przez tzw. „powierzenie”).

Potrzeby w zakresie wiedzy i informacji :

1. Usługi doradcze, szkolenia dla rolników, w szczególności wskazane byłoby doradztwo dla rolników w zakresie określenia miejsc korzystnych dla wykonania urządzeń małej retencji, a potem pomoc w uzyskaniu dofinansowania oraz przygotowania stosownych dokumentów,
2. Edukacja społeczeństwa w szerokim zakresie od rolników do młodzieży szkolnej w celu unaocznienia problemu oraz ukazania jego związku ze zmianami klimatycznymi (w tym szkolenia mieszkańców w zakresie racjonalnej gospodarki wodnej)

Uwaga:

Załącznik nr 5. Charakterystyka regionu - oprac. dr Tadeusz Sobczyński -
znajduje się w osobnym pliku